

**ZAVOD ZA GOZDOVE SLOVENIJE
OBMOČNA ENOTA MARIBOR**

**LOVSKO UPRAVLJAVSKI NAČRT ZA
X. SLOVENSKO GORIŠKO
LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE
(2011 – 2020)**

**Načrt sprejela:
Vlada Republike Slovenije,
Ljubljana, 8. november 2012**

(Ur. l. RS št. 87/2012)

KAZALO VSEBINE

1	POVZETEK	1
2	UVOD	12
3	OPIS LOVSKO UPRAVLJAVSKEGA OBMOČJA	13
3.1	Opis lovsko upravljavskega območja in pomen za upravljanje z divjadjo	13
3.2	Krajinsko ekološke značilnosti lovsko upravljavskega območja	13
3.3	Lovišča v lovsko upravljavskem območju	15
3.4	Lovišča v upravni organiziranosti lovsko upravljavskega območja	16
3.5	Obore	17
4	ZAVAROVANA OBMOČJA, NARAVNE VREDNOTE, EKOLOŠKO POMEMBNA OBMOČJA IN POSEBNA VARSTVENA OBMOČJA (NATURA 2000) V LOVSKO UPRAVLJAVSKEM OBMOČJU	19
4.1	Zavarovana območja	19
4.2	Naravne vrednote	20
4.3	Ekološko pomembna območja	26
4.4	Posebno varstveno območje (območje Natura 2000)	27
4.5	Habitatni tipi	29
5	OPREDELITEV GLAVNIH PROBLEMOV UPRAVLJANJA S POPULACIJAMI DIVJADI	31
5.1	Glavni problemi v povezavi s stanjem v populacijah divjadi oziroma njihovih medsebojnih odnosih	31
5.2	Glavni problemi v povezavi z življenjskim okoljem divjadi	31
5.3	Glavni problemi, ki izhajajo iz upravno administrativnih ovir oziroma določb	31
6	ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI	33
6.1	Pretekla vlaganja v življenjsko okolje divjadi	33
6.2	Presoja usklajenosti divjadi in njenega življenjskega okolja	36
6.3	Ocena stanja življenjskega okolja divjadi (tudi trendi)	45
6.4	Ciljno stanje življenjskega okolja divjadi	45
6.5	Usmeritve za doseganje ugodnega stanja življenjskega okolja divjadi ter izvajanje biomeliorativnih in biotehničnih del	46
7	UPRAVLJANJE S POSAMEZNIMI VRSTAMI DIVJADI	49
7.1	SPLOŠNO	49
7.2	SRNA (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	52
7.3	NAVADNI JELEN (<i>Cervus elaphus</i> L.)	59
7.4	DAMJAK (<i>Dama dama</i> L.)	61
7.5	GAMS (<i>Rupicapra rupicapra</i> L.)	62
7.6	MUFLON (<i>Ovis amon (aries) musimon</i> Schraber.)	62
7.7	DIVJI PRAŠIČ (<i>Sus scrofa</i> L.)	63
7.8	LISICA (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	65
7.9	JAZBEC (<i>Meles meles</i> L.)	68
7.10	KUNA BELICA (<i>Martes foina</i> Erxleben.) in KUNA ZLATICA (<i>Martes martes</i> L.)	70
7.11	PIŽMOVKA (<i>Ondatra zibethica</i> L.)	73
7.12	POLJSKI ZAJEC (<i>Lepus eropaeus</i> Pallas.)	75
7.13	NUTRIJA (<i>Myocastor coypus</i> Molina.)	77

7.14	NAVADNI POLH (<i>Glis glis</i> L.).....	77
7.15	RAKUNASTI PES (<i>Nyctereutes procyonoides</i> Gray.)	78
7.16	FAZAN (<i>Phasianus colchicus</i> L.)	78
7.17	POLJSKA JEREBICA (<i>Perdix perdix</i> L.).....	81
7.18	RACA MLAKARICA (<i>Anas platyrhynchos</i> L.)	83
7.19	SRAKA (<i>Pica pica</i> L.), ŠOJA (<i>Garrulus glandarius</i> L.) in SIVA VRANA (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	85
8	ZAKLJUČEK.....	88
9	PRILOGE	89
9.1	Zavarovana območja z varstvenimi režimi - točke	89
9.2	Zavarovana območja z varstvenimi režimi - območja	92
9.3	Naravne vrednote z varstvenimi režimi	100
9.4	Ekološko pomembna območja z varstvenimi režimi.....	101
9.5	Posebna varstvena območja (območja Natura 2000).....	102
9.6	Kronologija izdelave načrta	106

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Lovišča v lovsko upravljalavskem območju	15
Preglednica 2: Lovišča v upravni organiziranosti v lovsko upravljalavskem območju	16
Preglednica 3: Seznam obor v lovsko upravljalavskem območju	17
Preglednica 4: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v lovsko upravljalavskem območju v obdobju 2001 - 2010	34
Preglednica 5: Ocena števila osebkov na ha in stopnja poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po višinskih razredih – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004	36
Preglednica 6: Delež posameznih drevesnih vrst v mladju po višinskih razredih in stopnja poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004	36
Preglednica 7: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za posamezno popisno enoto na območju lovsko upravljalavskega območja	39
Preglednica 8: Primerjava deležev razvojnih faz med modelnim in dejanskim stanjem po popisnih enotah na območju lovsko upravljalavskega območja	42
Preglednica 9: Izplačana odškodnina na lovni površini od posameznih vrst divjadi po skupinah škodnih objektov v lovsko upravljalavskem območju za obdobje 2001 – 2010	43

KAZALO SLIK

Slika 1: Položaj lovsko upravljalavskega območja v Sloveniji	13
Slika 2: Lovišča v lovsko upravljalavskem območju	16
Slika 3: Zavarovana območja (območja) v lovsko upravljalavskem območju	19
Slika 4: Zavarovana območja (točke) v lovsko upravljalavskem območju	20
Slika 5: Naravne vrednote (jame) v lovsko upravljalavskem območju	24
Slika 6: Naravne vrednote (območja) v lovsko upravljalavskem območju	25
Slika 7: Naravne vrednote (točke) v lovsko upravljalavskem območju	26
Slika 8: Ekološko pomembna območja v lovsko upravljalavskem območju	27
Slika 9: Območja Natura 2000 v lovsko upravljalavskem območju	29
Slika 10: Gibanje stopnje poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po višinskih razredih – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004	37
Slika 11: Popisne enote v lovsko upravljalavskem območju	38
Slika 12: Trendi izplačanih odškodev za nastalo škodo od rastlinojedih parkljusti in ostalih vrst v lovsko upravljalavskem območju za obdobje 2001 - 2010.....	44
Slika 13: Primerjava med izplačanimi odškodevami za nastalo škodo od divjega prašiča in njegovim odvzemom v lovsko upravljalavskem območju v obdobju 2001 – 2010.....	44

1 POVZETEK

1.1 Predstavitev območja (LUO)

Opis območja in pomen za upravljanje z divjadjo

Slovensko goriško LUO predstavlja osrednji del Mariborskega gozdnogospodarskega območja, meri 72.965 hektarjev. Geografsko se razteza od Poljčan preko Slovenske Bistrice na jugu območja preko Dravskega polja do Lenarta in Pesnice, kjer doseže Slovenske gorice in preko njih vse do državne meje z Avstrijo. Jugovzhodno mejo območja določa meja s Ptujsko-Ormoškim LUO. Na jugu meji LUO na Savinjsko-Kozjansko LUO, na zahodu na Pohorsko LUO, severno mejo pa predstavlja meja z Avstrijo.

Za LUO je značilna pokrajinska neenotnost in izredna krajinska pestrost. Lovsko upravljaljsko območje ima v slovenskem merilu pomembno vlogo na področju upravljanja s poljsko divjadjo, predvsem fazana, poljskega zajca in poljske jerebice. S prisotnostjo ostalih vrst divjadi območje ne izstopa.

V širšem merilu predstavlja Slovensko goriško LUO 3,8 % površine celotne Slovenije. V letu 2010 je odvzem iz narave v Slovensko goriškem LUO predstavljal pri srni 6,6 %, pri poljskem zajcu 9 % in pri fazanu 10 % od skupaj iz narave odvzetih živali v Sloveniji.

Površina LUO (lovna, nelovna, delež gozda)

Slovensko goriško LUO obsega 72.965 ha, od tega je lovni površini 65.781 ha oziroma 90 %. Nelovne površine predstavljajo predvsem območja večjih naselij in zaselkov ter javna infrastruktura. Od skupne površine LUO znaša delež nelovnih površin slabih 10 %. Gozdnatost na območju LUO je 28 %.

Lovišča v lovsko upravljaljskem območju

Z lovišči v Slovenskogoriškem LUO upravlja 23 lovskih družin in sicer: LD Kungota, LD Šentilj v Slovenskih goricah, LD Paloma-Sladki vrh, LD Kamnica, LD Košaki-Malečnik, LD Pesnica-Jarenina, LD Jakob, LD Velka, LD Sveta Ana, LD Sveti Jurij-Jurovski dol, LD Pernica, LD Lenart v Slovenskih goricah, LD Benedikt, LD Dobrava v Slovenskih goricah, LD Voličina, LD Duplek, LD Pobrežje, LD Starše, LD Rače, LD Polskava, LD Črešnjevce, LD Cigonca in LD Laporje.

Povprečna velikost lovišča v LUO je 3.172 ha oziroma 2.860 ha lovne površine. Najmanjše lovišče meri 2.162 ha (Cigonca), največje pa 4.366 ha (Kungota).

Upravne enote, občine

Upravno območje pokrivajo upravne enote Maribor, Pesnica, Lenart in Slovenska Bistrica. LUO leži na območju 13 občin (Kungota, Šentilj, Maribor, Pesnica, Lenart, Sveti Jurij, Pernica, Benedikt, Sveta Trojica, Duplek, Starše, Rače-Fram, Slovenska Bistrica).

Slovenskogoriško LUO leži praktično v celoti na območju Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Maribor.

1.2 Zavarovana območja, naravne vrednote, ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja (Natura 2000) v lovsko upravljaljskem območju:

Zavarovana območja

Zavarovana območja so ožja ali širša območja narave, za katere je vlada ali pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti ali skupaj vlada in pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti sprejel akt o zavarovanju (55. člen ZON). Ožja zavarovana območja so naravni spomenik, naravni rezervat in strogi naravni rezervat. Širša zavarovana območja so narodni, regijski in krajinski park.

Na zavarovanih območjih je potrebno, v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov na varovana območja, za posege (postavitve lovskih objektov: lovskih prež, krmišč, obor in mrhovišč) izvesti presojo sprejemljivosti posegov v naravo.

Seznam vseh zavarovanih območij v LUO in njihovi varstveni režimi, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 8.2 Zavarovana območja z varstvenimi režimi.

Vsa zavarovana območja so prikazana tudi v naravovarstvenem atlasu (ZO – Zavarovana območja) na internetni povezavi <http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=ZO@ZRSVN>.

Naravne vrednote

Naravna vrednota je poleg redkega, dragocenega ali znamenitega naravnega pojava tudi drug vredni pojav, sestavina oziroma del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava. Zlasti so to geološki pojavi, minerali, fosili ter njihova nahajališča, površinski in podzemni kraški pojavi, podzemne jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava. Naravne vrednote obsegajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije (4. člen ZON). Za vse naravne vrednote so v načrtu LUO predpisane splošne in podrobnejše varstvene usmeritve!

Ekološko pomembna območja

Ekološko pomembno območje (v nadaljevanju: EPO) je območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti (32. člen ZON). So prepoznana kot biotsko najpomembnejša območja. Na teh področjih se z blagim varstvenim režimom, zlasti z usmeritvami za načrtovanje rabe prostora in naravnih dobrin ter izvajanja spodbujevalnih ukrepov zagotavlja ugodno stanje habitatov in vrst. Ekološko pomembna območja zagotavljajo širše ohranjanje biotske raznovrstnosti na obsežnih površinah, povezanost območij Natura 2000 in zagotavljanje tamponskih con okoli njih.

Za vsa ekološko pomembna območja so v načrtu LUO predpisane splošne in podrobnejše varstvene usmeritve!

Posebno varstveno območje (območje Natura 2000)

Posebno varstveno območje (območje Natura 2000) je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju Evropske unije pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (33. člen ZON). Na njihovem območju se izvajajo najpomembnejše aktivnosti za ohranjanje biotske raznovrstnosti na ravni Evropske unije.

Na posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) je potrebno, v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov na varovana območja, za posege (postavitev lovskih objektov – lovskih prež, krmišč, obor in mrhovišč) izvesti presojo sprejemljivosti posegov v naravo.

Za posebno varstveno območje Natura 2000 so v načrtu LUO predpisane splošne in podrobnejše varstvene usmeritve!

Habitatni tipi

Habitatni tip je biotopsko ali biotsko značilna in prostorsko zaključena enota ekosistema, katerega ohranjanje v ugodnem stanju prispeva k ohranjanju ekosistemov (31. člen ZON). Za ohranjanje habitatnega tipa v ugodnem stanju se uporabljajo določila 3. člena Uredbe o habitatnih tipih ter varstveni cilji za doseganje ustreznih ekoloških razmer za posamezne skupine habitatnih tipov, ki so navedeni v Prilogi 2 iste uredbe.

Za habitatne tipe so v načrtu LUO predpisane splošne in podrobnejše varstvene usmeritve!

Vse naravovarstvene usmeritve, ki so vključene v načrt LUO so pridobljene v obliki naravovarstvenih smernic s strani ZRSVN. Smernice so usklajene med obema zavodoma, ZRSVN je potrdil primerno vgrajenost v osnutek načrta LUO.

1.3 Opredelitev glavnih problemov upravljanja s populacijami divjadi

Glavni problemi v povezavi s stanjem v populacijah divjadi oziroma njihovih medsebojnih odnosih

Med prvimi se pojavlja problem neusklajene številčnosti posameznih vrst, ki se kaže v lokalni povečanosti vplivov teh vrst na različne rabe prostora in aktivnosti človeka. Pri srnjadi kot edini in najštevilčnejši stalno prisotni rastlinojedi vrsti v LUO gre ponekod za povečan vpliv na vinograde in sadovnjake, kar se kaže predvsem v povzročanju škod na omenjenih kulturah.

Med posameznimi vrstami je potrebno izpostaviti še vpliv populacije lisice. Stanje v populaciji lisice je zaradi preslabe regulacije z odstrelom občasno problematično. Pogosto zaradi visoke številčnosti vrste prihaja do izbruha garjavosti in pogina živali. Tudi tu mestoma predstavlja številčnost populacije problem zaradi nastajanja škod na perutnini, kakor tudi posredna možnost nevarnosti izbruha bolezni (garje, steklina). Pomemben problem velike številčnosti lisic je tudi njen vpliv kot najpomembnejšega plenilca mladičev srnjadi na prirastek srnjadi kar potrjujejo tudi po številnih evropskih državah.

Pri upravljanju z divjadjo je vse bolj problematično stanje v populaciji sive vrane, ki je zaradi visoke številčnosti v nekaterih delih LUO zaskrbljujoče. Zaradi življenjskih navad in biologije vrste številčnost kljub večkratnemu dvigu odzema v zadnjih letih ostaja enaka oziroma se dviguje. Posledice trenutnega stanja se odražajo s škodami na kmetijskih kulturah in nepremičninah.

Glavni problemi v povezavi z življenjskim okoljem divjadi

Glavni problemi, ki izhajajo iz človekovih aktivnosti znotraj LUO, in ki so odločilno vplivali na razpored in vedenje posameznih populacij divjadi v preteklem desetletju so:

Stihijsko spreminjanje življenjskega okolja,
Zmanjševanje gozdnatosti v kmetijski krajini,
Neprimerne regulacije vodotokov,
Neprimerno oblikovanje in čiščenje gozdnega roba,
Širjenje industrijskih, trgovskih centrov,
Širjenje infrastrukturnih objektov (ceste, avtoceste),
Velikopovršinsko uporabljanje fitofarmacevtskih sredstev,
Monokulture kmetijskih posevkov,
Obore za rejo divjadi,
Ograjevanje površin v najrazličnejše namene,
Razne oblike nemira v življenjskem okolju divjadi.

Glavni problemi, ki izhajajo iz upravno administrativnih ovir oziroma določb

Glavni problemi, ki izhajajo iz tega področja so povezani predvsem z omejevanjem lovskega udejstvovanja s strani posameznih upravljavcev lovišč in sicer z internimi akti lovišč. Omenjeni dokumenti običajno prepovedujejo lov na določene vrste ali kategorije divjadi, ki jih je sicer dovoljeno loviti v skladu z veljavno zakonodajo s področja lovstva. Gre predvsem za pogojevanje lova z opravljenimi aktivnostmi v loviščih, omejevanje lova določenih vrst glede na telesno maso, itd.

Problem zakonsko neustrezno določenih lovnih dob na posamezne vrste (lisica, siva vrana).

Dodaten problem na področju upravno administrativnih ovir se kaže v kakovosti in relevantnosti najrazličnejših podatkov, kazalnikov in vodenju evidenc za potrebe analiz in načrtovanja.

1.4 Življenjsko okolje divjadi:

Pretekla vlaganja v življenjsko okolje divjadi

Vlaganje v življenjsko okolje posamezne vrste divjadi ima prednost pred ostalimi ukrepi, še posebej pa pred krmljenjem, ki je v LUO omejeno le na zimsko krmljenje male poljske divjadi. Ukrepi v življenjskem okolju divjadi, ki so jih opravile lovišča kažejo na to, da se vedno bolj zavedajo pomena vlaganj v življenjsko okolje divjadi. Dobra je realizacija načrta čiščenja grmišč, remiz, košnja, posebej pa je razveseljivo, da se večja delež krmnih njiv.

Ukrepe so načrtovala in izvedla posamezna lovišča oziroma upravljavci lovišč. Podatki so za obdobje 2001 – 2007 pridobljeni iz letnih načrtov gospodarjenja z divjadjo posameznih lovišč, za zadnja tri leta pa so zajeti iz evidenčnega programa Lovske zveze Slovenije Lisjak. Ukrepe skladno s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo delimo na ukrepe v habitatih divjadi, ukrepe za izboljšanje prehranskih razmer divjadi in ukrepi za preprečevanja škode. Posamezne ukrepe je med seboj težko ločiti, saj se praviloma med seboj dopolnjujejo. Tako ukrepi v habitatih kot so: vzdrževanje pašnikov in travnikov, priprava pasišč, vzdrževanje grmišč, remiz, kaluž in drugih vodnih virov ter sadnja plodonosnih vrst, predstavljajo ukrepe za izboljšanje prehranskih razmer divjadi, s tem pa posredno vplivajo tudi na manjše škode v kmetijstvu in gozdarstvu. Prehranske razmere divjadi neposredno izboljšujemo z zimskim krmljenjem, krmnimi in pridelovalnimi njivami ter solnicami.

Ukrepi so naštet v skladu z že zgoraj omenjenim pravilnikom. Pomanjkanje podatkov za nekatere ukrepe je posledica sprememb, ki jih je prinesel prej omenjeni pravilnik. Nekateri ukrepi kot so spravilo sena z odvozom, priprava pasišč za divjad, gnojenje travnikov, vzdrževanje gozdnega roba, izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira in postavitve in vzdrževanje gnezdnice se načrtujejo in izvajajo od leta 2006.

Pred tem letni načrti gospodarjenja z divjadjo teh ukrepov niso vsebovali tako, da o njih ni bilo mogoče pridobiti podatkov. To seveda ne pomeni, da ti ukrepi niso bili izvajani, le zapisani so pod drugi ukrep.

Načrtovani ukrepi so bili dokaj ugodno uresničevani. Realizacije so se običajno gibale v območju od 75 % do 120 %. Do nihanj je prihajalo zaradi zelo različnih razmer v okolju v posameznem letu.

Presoja usklajenosti divjadi in njenega življenjskega okolja

Trend vpliva parkljaste divjadi na gozdno vegetacijo

Objedenost gozdnega mladja

V letih 2009 in 2010 se je po celi Sloveniji opravil popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni in racionalnejši metodi.

Na območju LUO ležijo štiri popisne enote in sicer največji delež zavzema enota Slovenske gorice. Sledijo še enota Dravsko polje, enota Celjsko – Bistriška kotlina in popisna enota Kozjak na območju enega lovišča. Mladovje v Slovenskogoriškem LUO je manj objedeno kot je povprečna objedenost mladja v slovenskih gozdovih. Upoštevajoč pomladitveni potencial (število mladja posamezne drevesne vrste na ploskvah) ugotavljamo, da vse drevesne vrste uspešno preraščajo v višje višinske razrede.

Ker je bil popis po novi metodi izveden prvič, še ne moremo analizirati trendov objedanja, za kar bo potreben vsaj še en popis.

Obseg objedenosti gozdnega mladja v lovsko upravljavskem območju moramo gledati predvsem v luči naslednjih dejstev:

V gozdnogospodarskem območju je po podatkih osnutka dolgoročnega načrta glede na model 67 % premalo mladovij in stanje se še slabša.

V gozdnogospodarskem območju je glede na model 31 % premalo sestojev v obnovi.

Gozdovi so po jesenski žetvi pridelkov edini vir prehranske osnove za srnjad, kot glavno vrsto parkljaste divjadi z vplivom na objedanje mladja.

Škode od divjadi na kmetijskih kulturah, domačih živalih in objektih

Največ škode na lovni površini je evidentirane od srnjadi, kar je tudi razumljivo, saj je to glavna rastlinojeda vrsta na celotnem območju. Predvsem gre za škode v vinogradih in na sadnem drevju. Delež škod ostalih vrst je minimalen.

Škode so bile največje v letu 2006, ko so upravljavci lovišč izplačali 12,55 € na 100 hektarjev lovne površine. Zadnje leto v obravnavanem obdobju je bilo glede škod najboljše, saj je evidentiranih samo 0,40 € na 100 hektarjev izplačanih odškodnin.

Ocena stanja življenjskega okolja divjadi in trendi

Spreminjanje življenjskega prostora živalskega sveta je pojav, ki v večini primerov odločilno vpliva tako na njegovo številčnost, kot na razporeditev v prostoru, pa tudi na odnos do samega življenjskega okolja. Življenjski pogoji se najbolj slabšajo za vrste, ki so najbolj ranljive (fazan, jerebica, poljski zajec, ...), vendar pa se za nekatere druge tudi izboljšujejo (srnjad, lisica, siva vrana, kuna belica ...). Najbolj zaskrbljujoče je, da se spremembe dogajajo stihijsko.

Pretežno kmetijska raba prostora in močno razvejana in razvita infrastruktura med gosto poseljenimi predeli, odločilno vplivajo na bivalne razmere posameznih vrst. V prihodnje se pričakuje še povečan pritisk na bivalne razmere v smislu izgradnje novih povezav in širjenja bivalnih površin. Vse posledice urbanizacije pa ne vplivajo na vsako vrsto enako in ne pomenijo nujno negativnega vpliva, saj nekaterim hitro prilagodljivim vrstam celo pomagajo in izboljšujejo pogoje (srna, siva vrana, lisica).

Ciljno stanje življenjskega okolja divjadi

Ciljno stanje življenjskega okolja divjadi glede bivalnih in prehranskih razmer mora biti takšno, da zagotavlja nemoten obstoj in razvoj posameznih populacij. Stanje življenjskega okolja divjadi v območju pogojujejo vse človekove dejavnosti v prostoru, najbolj pa kmetijstvo, promet in urbanizacija (poselitev), turizem (rekreacija), gozdarstvo in vodno gospodarstvo.

Lovstvo kot dejavnost v prostoru na oblikovanje življenjskega okolja divjadi v območju praktično nima pomembnega vpliva oz. je ta vpliv zelo majhen. Oblikovanje življenjskega okolja divjadi s strani lovstva je zmeraj v neposredni odvisnosti z lastništvom saj mora lovsko organizacija za vse lovskoupravljaljske ukrepe na zasebni lastnini načeloma pridobiti soglasje lastnika. Lovske organizacije imajo v svoji lasti oz. najemu zelo majhen delež površin, temu sorazmeren je njihov neposreden vpliv na oblikovanje življenjskega okolja divjadi.

Splošno ciljno stanje življenjskega okolja divjadi glede bivalnih in prehranskih razmer mora biti takšno, da zagotavlja nemoten obstoj in razvoj posameznih populacij divjadi. Žal lahko s tem načrtom vplivamo le na manjši del ukrepov, ki dejansko vplivajo na stanje okolja divjadi. Ciljno stanje bomo dosegli le s soglasjem vseh načrtov (gozdarskih, kmetijskih, okoljskih), ki urejajo okolje divjadi. Vplivamo pa lahko na izvajanje neposrednih ukrepov za izboljševanje prehranskih razmer posameznih vrst, ki mora biti prilagojeno stanju populacije in naravno danim razmeram v okolju.

Usmeritve za doseganje ciljnega stanja življenjskega okolja divjadi

Še naprej naj se v enakem ali povečanem obsegu izvajajo ukrepi za izboljšanje bivalnih in prehranskih razmer divjadi. To naj ne pomeni neposrednega vnosa dodatne hrane, ampak izboljševanje naravnega okolja.

Prednostni ukrepi so tako za upravljavce lovišč kot ostale souporabnike prostora na negi habitatov preko najrazličnejših biomeliorativnih ukrepov, na vzdrževanju pasišč s košnjo, na vzdrževanju grmišč in remiz predvsem za malo poljsko divjad, na obdelavi krmnih njiv za divjad ter na sadnji plodonosnega drevja in grmovja. Manjši poudarek pa je na obdelavi pridelovalnih njiv, katere naj v največji možni meri prevzamejo funkcijo krmnih njiv.

1.5 Upravljanje s posameznimi vrstami divjadi

Upravljanje s posameznimi vrstami divjadi – splošni del

Srna

Prostorski okviri obravnave

Osnovni prostorski okvir obravnave srnjadi je celotno lovsko upravljavsko območje.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Povprečen odvzem osebkov srne iz narave je bil v zadnjih desetih letih 2.650 osebkov na leto. V tem obdobju je bil odvzem 26.498 živali v primerjavi z načrti realiziran 99 %. Iz narave je bilo odvzetih 48,5 % moških in 51,5 % ženskih osebkov. Od tega je pri moškem spolu 32 % mladičev, 28 % lanščakov in 40 % starejših srnjakov, pri ženskem pa 41 % mladičev, 20 % mladice in 39 % starejših srn. V zadnjem desetletnem obdobju je bilo izglubljenih 6.829 živali ali skoraj 26 % odvzema.

Ocena stanja populacije

Populacija srnjadi je vitalna. V zadnjem petletju številčnost postopoma in rahlo narašča, na kar nakazuje tudi rahlo naraščajoč trend izgub.

Spolna struktura se je v zadnjih letih izboljšala, saj je pri letnih pregledih odstrela delež srnjakov 2+ pod 20 %, uplenjeni so stari srnjaki in stare srne, kar dokazuje da imamo v populaciji srnjad vseh starosti pri obeh spolih.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj v LUO je v grobem vzdrževanje obstoječe številčnosti. Le-ta se ne sme več povečevati, ker bi se lahko s tem povečale škode, izgube ter objedenost. S ciljno usmerjenimi ukrepi je potrebno doseči zmanjšanje številčnosti in s tem števila trkov ob prometnicah, kjer so izgube zaradi prometa nadpovprečne.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Poseg v populacijo srnjadi se določi vsako leto na osnovi presoje stanja populacije srnjadi na podlagi podatkov preteklega obdobja. Za letni območni lovsko upravljavski načrt se pregledajo podatki za obdobje zadnjih petih let s poudarkom na zadnjem letu.

Navadni jelen

Prostorski okviri obravnave

Jelenjad je v območju le občasno prisotna, njena številčnost pa je odvisna od sezonskih migracij.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

V preteklem desetletnem obdobju je bilo na območju LUO odvzetih skupno 30 živali, od tega 19 moškega in 11 ženskega spola. Pri odstrelu jelenov gre predvsem za mlade jelene, ki so zaradi širitvene strategije vrste najbolj izpostavljeni migracijam in osvajanjem novih teritorijev.

Ocena stanja populacije

Obstaja bojazen, da bi se številčnost jelenjadi v tem lovsko upravljavskem območju povečala, tudi na račun uhajanja posameznih živali iz obor, kjer se ta vrsta divjadi marsikje zadržuje nezakonito, oz. obore delujejo brez potrebnih dovoljenj.

Cilj upravljanja s populacijo

V lovsko upravljavskem območju je glede na kmetijsko dejavnost, jelenjad nezaželena. Cilja ni mogoče doseči samo z odstrelom jelenov, ampak predvsem z odstrelom ženskega spola.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Pri usmeritvah uvrščamo celotno LUO v t.i. »območje, kjer je prisotnost jelenjadi nezaželena/nedopustna (t.i. območja brez jelenjadi)« in je potrebno težiti k popolnemu oz. »čim večjemu« odvzemu jelenjadi.

Damjak

Ta vrsta divjadi v prosti naravi v LUO ne živi in nikoli ni živela, obstaja pa velika in realna nevarnost, da se bo damjak iz rejnih obor s pobegi posameznih živali razširil v prosto naravo. Predvidevamo, da je prosti naravi kar nekaj živali.

V preteklem desetletnem obdobju je bilo odvzetih 28 živali in sicer večina v letih 2006 in 2007, ko je šlo za odstrel iz obor pobeglih živali (23 živali). V zadnjih dveh letih je bila odvzeta le ena žival.

Cilj upravljanja z damjakom je: ta živalska vrsta v tem prostoru ni zaželena in jo je potrebno iz proste narave čimprej odstraniti.

Načrtovati odvzem damjaka po posameznih loviščih ali pa za cel LUO po višini in strukturi ni smiselno, zato naj lovske družine izvajajo popolni odstrel te vrste, seveda v skladu z zakonom in lovsko etiko.

Gams

Leta 2002 je bil v LUO uplenjen 1 gams in sicer kozel star 1 leto. To je bila vsekakor velika posebnost, da je lahko v Slovenskih goricah gams. Izvor gamsa je neznan, verjetno pa je prišel iz smeri Kozjaka., kjer se sicer gamsi nahajajo.

V bodoče ne pričakujemo, da bi se gams zopet pojavil v tem lovsko upravljavskem območju, če pa že, potem se bo odločalo o vsakem primeru posebej (lovska inšpekcija). Zato posebnega načrtovanja s to vrsto ne predvidevamo.

Muflon

Pri muflonu se lahko pojavi podoben problem kot pri damjaku z razliko, da do sedaj v lovsko upravljavskem območju še ni bil uplenjena nobena žival.

Cilj upravljanja je enak kot pri damjaku, vrsta v območju ni zaželena.

Načrtovati odstrel muflona po posameznih lovskih družinah ni smiselno, zato naj lovske družine načrtujejo popolni odstrel te vrste. Seveda v skladu z veljavnimi predpisi in lovsko etiko.

Divji prašič

Prostorski okviri obravnave

Divji prašič je bolj ali manj redno prisoten v celotnem lovsko upravljavskem območju. Težišče migracij divjega prašiča je iz smeri Haloz, Pohorja in Kozjaka.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

V preteklem obdobju je bilo skupno odvzetih iz območja LUO 131 živali. Visokemu odvzemu v letih 2001, 2002 in 2003 je sledil upad na komaj nekaj kosov letno vse do leta 2008, ko zopet zasledimo porast odvzema z viškom v letu 2010., ko je bilo odvzetih 23 živali. Glavnina odvzetih živali v letu 2010 je bila povezana z širjenjem te vrste iz Pohorskega LUO.

V zadnjih letih odstrel divjega prašiča ni bil omejen, razen seveda zakonskih omejitev.

Ocena stanja populacije

Kmetijsko območje kakršno je Slovenskogoriško LUO in značilnost vrste, da bolj ali manj redno migrira, še posebej z namenom iskanja hrane in ugodnejših življenjskih razmer, bo to vrsto divjadi vedno privlačilo. Nevarnost je, da bi se številčnost povečala, če bi posamezne lovske družine omejevale odstrel z željo, da bi v poznejših letih dosegali večje odstrele. Za preteklo desetletno obdobje lahko rečemo, da v primeru Slovenskogoriškega LUO ne moremo govoriti o populaciji divjih prašičev, temveč gre za bolj ali manj redno pojavljanja posameznih osebkov in manjših tropov z namenom iskanja hrane in boljših življenjskih razmer.

Cilj upravljanja s populacijo

Prisotnost divjega prašiča v LUO ni zaželena. Cilj je podrejen kmetijskemu značaju območja, kar pomeni, da je potrebno odstreliti vse osebkove, ki se pojavljajo v območju.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Popolni odstrel v skladu s predpisi, biologijo in ekologijo divjega prašiča ter lovsko etiko. V ta namen lovske družine ne načrtujejo odstrela, saj je le-ta opredeljen v letnem lovsko upravljavskem načrtu za to območje.

Lisica

Prostorski okviri obravnave

Upravljanje z lisico je opredeljeno za celotno LUO enotno. Kljub temu, da je lisica prisotna v celotnem območju, pa je največji odvzem v severnem delu lovsko upravljavskega območja.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Skupna realizacija načrtovanega odvzema je bila v obravnavanem obdobju 99 %, z izrazitimi nihanji od 62 % realizacije v letu 2005 in kar 131 % v letu 2009. Skupno je bilo iz narave odvzetih 6.777 lisic. Delež izgub je 6 %, prevladujejo izgube zaradi prometa.

Ocena stanja populacije

Ocenjujemo, da je številčnost populacije svoj minimum dosegla v letih 2005 in 2006. V zadnjih petih letih pa se zopet kaže trend rasti številčnosti.

Cilj upravljanja s populacijo

Nizka številčnost populacije lisic je splošni interes in ne samo interes lovstva. Cilj v LUO je sedanjo številčnost lisice znižati.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Odvzem lisic naj ostane na ravni preteklih let, lahko pa se tudi poveča. Natančnejšo višino in s tem dinamiko odvzema se na osnovi analiz različnih kazalcev določa v letnih načrtih območja.

Jazbec

Prostorski okviri obravnave

Jazbeca se obravnava enotno za celotno lovsko upravljavsko območje.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

V preteklem desetletnem obdobju je bilo iz narave v odvzetih 331 jazbecov, kar pomeni 99 % realizacijo načrta. Izgubljenih je bilo 142 živali ali 43 % odvzema.

Ocena stanja populacije

Populacija je stabilna in če sklepamo na številčno stanje populacije glede na odvzem lahko trdimo, da je populacija v rahlem porastu.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja je ohranitev obstoječe številčnosti populacije jazbeca in ohranitev odnosov, ki ga ima ta vrsta do svojega življenjskega okolja.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Od vseh usmeritev za doseg cilja je najpomembnejše načrtovati takšen odvzem, ki naj temelji na realizaciji v preteklem letu. Natančnejšo višino in s tem dinamiko odvzema se na osnovi analiz različnih kazalcev določa v letnih načrtih območja.

Kuna belica in kuna zlatica

Prostorski okviri obravnave

Obe vrsti se obravnava enotno za celotno lovsko upravljavsko območje.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Načrt odvzema je temeljil predvsem na realizaciji preteklega leta, oziroma na tem, kaj so lovske družine predlagale. Skupni načrt je bil realiziran v višini 84 % pri zlati in 79 % pri belici. Delež izgub je okrog 11 %, prevladuje pa vzrok promet.

Ocena stanja populacije

Populacija kun je relativno stabilna, spolna struktura je izravnana, številčnost med leti zmerno niha in je odvisna od prehranskih razmer ter ostalih pogojev v okolju. Številčnost populacije zlatice je dobro usklajena z okoljem, belica je trenutno v porastu.

Cilj upravljanja s populacijo

Osnovni cilj upravljanja s kunama je ohranitev populacij v normalni, okolju prilagojeni številčnosti, ki zagotavlja biološko ravnovesje v naravi.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtovanje odvzema naj temelji na osnovi spremljanja, zdravstvenega stanja in usklajenosti z življenjskim okoljem.

Pižmovka

Prostorski okviri obravnave

Vrsta je prostorsko vezana na reko Dravo, Muro in Pesnico ter njihove pritoke in večje stoječe vode. Podatki o odvzemu kažejo, da je največji odvoz ravn v loviščih na območju naštetih vodotokov.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Iz narave je bilo v preteklem desetletju odvzetih 985 živali, kar predstavlja 60 % realizacijo. Po letu 2005 je interes za lov na to vrsto močno upadel.

Ocena stanja populacije

Dejstvo je, da je realizacija načrtovanega odvzema najbolj odvisna od prizadevnosti članov lovskih družin, kar pa ni nujno odraz številčnosti.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja je takšna številčnost, ki predvsem v kmetijstvu ter v vodnem gospodarstvu in ribogojstvu povzroča čim manjše probleme – jezovi, brežine, ...

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtovanje odvzema naj temelji na osnovi spremljanja, zdravstvenega stanja in usklajenosti z življenjskim okoljem.

Poljski zajec

Prostorski okviri obravnave

Poljski zajec je najbolj pogost v sedmih lovskih družinah na območju Dravskega polja, ob zgornjem delu reke Pesnice ter v vzhodnem delu lovsko upravljavskega območja. V tem izrazito ravninskem predelu z intenzivnim kmetijstvom so njegovi optimalni življenjski pogoji.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Pri načrtovanju odstrela poljskega zajca v preteklih letih smo zagovarjali tezo, da je potrebno preko minimalnega odstrela poskušati povečati številčnost. Odstrel se je gibal okrog načrta, odvzem pa je bil vsako leto prevelik. Načrt je bil realiziran v višini 107 %. Delež izgub je 18 %. Med izgubami prevladuje vzrok promet.

Ocena stanja populacije

Po dolgoletnem stalnem padanju pa v zadnjih letih opazamo rahel trend rasti, vendar številčnost še vedno ni na zeleni ravni.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja ostaja enak kot doslej in pomeni ohranitev in dvig številčnosti

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Višina odstrela poljskih zajcev naj se ohrani na ravni povprečja zadnjih let. Natančnejšo višino in s tem dinamiko odvzema se na osnovi analiz in kazalcev določa v letnih načrtih.

Nutrija

Je vrsta divjadi, ki smo jo doslej v LUO zasledili v letu 2009, ko se je v lovišču Paloma – Sladki vrh odvzelo 5 živali.

Prisotnost nutrije kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželena. Cilj je ob pojavu izločiti v LUO vse prisotne živali.

Ob morebitni prisotnosti nutrije v LUO, se dovoljuje neomejen redukcijski lov na to vrsto divjadi.

Navadni polh

V lovsko upravljavskem območju je navadni polh redno prisoten v gozdnatih predelih območja. Zadnjih par let se je pokazal interes lova na to vrsto v parih lovskih družinah, ki so v ta namen tudi načrtovale odvzem polha. Žal ni popolnih podatkov o realizaciji načrtovanega.

Kjer je izražen interes za lov s pastmi, je potrebno to izvajati v okviru interesnih združenj oz. društev, skladno z 43.a členom ZDLov-1A (1., 2. in 3. odst.).

V kolikor bo do lova polhov v LUO prihajalo, veljajo naslednje usmeritve:

Višina odvzema polhov se bo letno prilagajala zgolj razmeram v naravi, števila polhov za lov (odvzem) ni mogoče načrtovati, saj je to odvisno od letnega obroda gozdnega drevja in grmovja, zato poleg letno nepostavljenega številčnega načrta odvzema tudi ni dopustnih toleranc za realizacijo.

Pri lovu in evidentiranju odvzema je potrebno spoštovati predpise (ZDLov-1A), ki dovoljujejo lov polha tudi ne lovцем, vendar s pridobljeno polharsko dovolilnico od krajevno pristojnega upravljavca lovišča. Ključno je voditi evidence letnega odvzema polha, ki se jih zagotovi z izpolnitvijo lovne dovolilnice in vrnitvijo le-te upravljavcu lovišča.

Rakunasti pes

Rakunasti pes se je v neposredni bližini lovsko upravljavskega območja pojavil prvič pred osmimi leti v lovišču LD Fram. Prisotnost povezujemo neposredno z odstrelom in izgubami.

Prisotnost rakunastega psa kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželeno. Cilj je ob pojavu izločiti v LUO vse prisotne živali.

Ob morebitni prisotnosti rakunastega psa v LUO se odstrel ne sme omejevati, izvaja se redukcijski odstrel, spoštuje se zgolj lovno dobo.

Fazan

Prostorski okviri obravnave

Največja številčnost fazana je v loviščih lovskih družin na Dravskem polju in v zahodnem delu Slovenskih goric. Temu je glavni vzrok raba prostora, ki mu daje pečat kmetijstvo. Na teh območjih so tudi najprimernejši habitatni pogoji za načrtno upravljanje s fazanom.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Upravljanje s fazanom v LUO je močno odvisno od dodajanja te vrste divjadi v zanj primerne habitate. Številčnost te vrste je težko določljiva, saj nam realno sliko zamegljujejo prav vlaganja fazanov iz umetne vzreje. V obravnavanem obdobju je bil načrt realiziran 102 %, vendar so nihanja zelo velika od 63 % do 204 %.

Ocena stanja populacije

Številčnost naravnega fazana je po naših ocenah nizka. Prav tako je po našem mnenju vpliv vlaganja fazanov iz umetne vzreje pretežno negativen in direktno ne izboljšuje stanja v populaciji naravnega fazana. Trenutno stanje v okolju, primernem za to divjad, je neugodno, vendar je v zadnjih letih opazen določen premik v pozitivni smeri. Ekstenzivne, okolju prijaznejše metode kmetovanja nudijo ugodnejše pogoje za ohranitev in mogoče tudi številčno in prostorsko povečanje populacije.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je z izboljšanjem življenjskega okolja povečati številčnost. To je edini način in ima absolutno prednost pred dodajanjem fazanov iz umetne vzreje.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Minimalna vlaganja vrste v okolje in hkratno izboljševanje življenjskega okolja. Višina odvzema naj temelji na količini dodanih osebkov, pri čemer je največji dovoljen odvzem 50 % od vloženih osebkov.

Poljska jerebica

Prostorski okviri obravnave

Pojavlja se v redkih in posameznih kitah v izrazito ravninskem delu LUO na Dravskem polju in v Pesniški dolini. Predpisi uvrščajo med divjad, katero je dovoljeno loviti, zgolj gojeno poljsko jerebico, torej tisto iz umetne vzreje. Prisotnost in razširjenost naravne poljske jerebice torej vsaj zaenkrat nima neposrednega vpliva na določila načrta odvzema.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Resnejše upravljanje s to vrsto se je začelo v letu 2006, ko smo prvič pričeli s planiranjem odvzema, pred tem za to ni bilo upravičenih razlogov. Uredba o določitvi divjadi in lovnih dob iz leta 2004 (Uradni list RS, št. 101/2004) določa, da je divjad le gojena poljska jerebica.

Realizacija odvzema za to obdobje znaša 104 % in je bila najslabša v letu 2010 – 28 %.

Ocena stanja populacije

Številčnost se lahko poveča samo z izboljšanjem življenjskega okolja, prostora pri čemer izgleda, da bodo evropske subvencije krepko prispevale k temu (kolobar). Že danes pa so na območju Dravskega polja in v Pesniški dolini opazne številne kite.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je tako povečati številčnost, da se bodo sčasoma lahko lovile tudi jerebice iz narave.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtuje se lahko odvzem največ 25 % dodanih jerebic iz umetne vzreje.

Raca mlakarica

Prostorski okviri obravnave

Prisotnost race mlakarice oziroma gostota v območju je odvisna predvsem od vodnih površin. Največja številčnost je v loviščih lovskih družin, ki ležijo neposredno ob reki Dravi in Pesnici, ter ob večjih stoječih vodah (Trojiško jezero, Radehova, Komarnik, Perniško jezero, ribniki v Račah in na Ješenci). V ostalih loviščih je številčnost race mlakarice manjša.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Načrt odvzema je bil realiziran v višini 95 %. Pokazalo se je, da je odvzem bolj odvisen od številčnosti race mlakarice, ter od interesa za izvajanje lova kot pa od načrtovanja.

Ocena stanja populacije

Številčnost race mlakarice je velika in v tem trenutku še stabilna, na njo pa lahko najbolj vpliva pojav kakšnih nalezljivih bolezni (ptičja gripa) ali pa morebitno večje onesnaženje tekočih voda, predvsem v zimskem času. Z lovom se upleni manj kot 5 % vseh rac mlakaric.

Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja je ohranitev obstoječe številčnosti, pri čemer z obstoječim načinom lova ne smemo bistveno vplivati na številčnost.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Obseg odvzema naj ostane na povprečju zadnjih let. Natančnejšo višino in s tem dinamiko odstrela se na osnovi analiz različnih kazalcev določi v letnih načrtih območja. Pri realizaciji odvzema je treba upoštevati naravovarstvene usmeritve in omejitve.

Sraka, šoja in siva vrana

Prostorski okviri obravnave

Prostorsko so v lovsko upravljavskem območju razporejene vse tri vrste glede na svoje osnovne življenjske potrebe.

Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Realizacija načrtovanih ukrepov v populacije omenjenih vrst lovnih vrst ptic v LUO je zadovoljiva, še posebej je potrebno izpostaviti odvzem sive vrane. Trend naraščanja odstrela po letu 2006 je konstanten in ne kaže, da bi se v zadnjem letu kaj umiril. Upravljanje s populacijo sive vrane je problematično, ker je njena številčnost močno naraščajoča, s tem pa je vpliv vrste v okolju dostikrat negativno izražen.

Ocena stanja populacije

Siva vrana je v območju sorazmerno zelo številčna vrsta. Je vrsta odrte kmetijske krajine, precejšen del leta živi skupinsko in se prehranjuje na obsežnih poljih v ravnini. V preteklih letih se je v območju njena populacija močno povečala. Razlog za to leži tudi v upadu nekdanjega intenzivnega lova, predvsem pa v njeni prilagodljivosti in povečani ponudbi raznovrstne prehrane. Isti populacijski trendi so znani tudi za sosednje dežele.

Dosedanji lov ni imel vpliva na številčnost populacije sive vrane, zato tudi v bodoče ni pričakovati njenega bistvenega zmanjšanja.

Šoja se številčno ohranja na istem nivoju, prostorsko je ta vrsta vezana na območja gozdnate krajine, kjer je številčno dobro zastopana.

Sraka je manj številna kot pred desetletji. Ta vrsta se je ohranila (naselila) v naseljih in njihovi neposredni bližini.

Cilj upravljanja s populacijo

Ohranitev vseh omenjenih vrst. V okviru tega pa je zaželeno bistveno zmanjšanje trenutne številčnosti sive vrane in ohranitev številčnosti srake in šoje.

Usmeritve za upravljanje s populacijo

Odvzem se načrtuje za vsako vrsto posebej. Odvzem se načrtuje le s skupno višino, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.

Pri upravljanju s sivo vrano se smiselno upoštevajo določila Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano v Sloveniji.

2 UVOD

Namen Lovsko upravljavskega načrta za X. Slovensko goriško lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011 – 2020 je, da se na podlagi analize preteklega upravljanja s populacijami divjadi in njihovim življenjskim okoljem, sedanje ocene stanja populacij, presoje naravnega ravnovesja in usklajenosti z okoljem, določijo cilji, usmeritve in ukrepi za zagotovitev trajnostnega upravljanja s populacijami divjadi in primerne življenjskega okolja za prihodnje desetletno obdobje.

V letu 2008 je pričel veljati Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št. 17/2008), ki je med drugim določil, da se dolgoročni načrt lovsko upravljavskega območja in dolgoročni načrt gozdnogospodarskega območja pripravita kot skupen gozdnogospodarski in lovsko upravljavski načrt območja v skladu z zakonom, ki ureja gozdove. Zato je pričujoči načrt že drugi dolgoročni načrt za X. Slovensko Goriško lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011 – 2020, ki nadomešča predhodnega za obdobje 2007 – 2016.

Načrt bo v nadaljevanju predstavljal osnovo vsem bodočim letnim načrtom lovsko upravljavskega območja in bo služil kot strategija upravljanja s populacijami divjadi in njenim okoljem v naslednji dekad. Izdelan je na osnovi številnih zelo podrobnih analiz dogajanj tako v populacijah kot tudi v njenem življenjskem okolju v preteklem desetletju. Vsi podatki se skladno s predmetno zakonodajo sistematično zbirajo v okviru evidenc lovsko upravljavskega območja. Načrt vključuje tudi novejšo ugotovitve s področja upravljanja s populacijami divjadi, prav tako pa upošteva številne strategije drugih uporabnikov prostora. V načrtu smo zastavili smeje cilje, katere bomo poskušali realizirati, vse z namenom trajnostnega upravljanja s populacijami divjadi in zagotovitev naravnega ravnovesja med divjadjo in okoljem. Z obsežno paleto nabora ukrepov želimo v bodoče omejiti oz. zmanjšati nepredvidene spremembe v populacijah in okolju.

Načrt za X. Slovensko goriško lovsko upravljavsko območje za obdobje 2011 – 2020 je izdelan skladno z:

- Zakonom o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št.16/04), Odločbo US (Ur.l. RS, št. 120/06) ter Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št. 17/08)
- Zakonom o gozdovih (Ur.l. RS, št.30/93) ter Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (Ur.l. RS, št. 76/02 in 110/07),
- Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št.91/2010),
- Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 110/04),
- Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128/04),
- Uredbo o določitvi divjadi in lovnih dob (Ur.l. RS, št. 101/04),
- Osnutkom ON - Gozdnogospodarski del za gozdnogospodarsko območje Maribor (2011-2020),
- Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (izdelana na Oddelku za gozdne živali in lovstvo in usklajena z lovskimi organizacijami v letu 2011) in
- Predlogo za izdelavo lovsko upravljavskega dela ON, izdelane na Oddelku za gozdne živali in lovstvo ZGS, januarja 2011

Za pogostejše uporabljene izraze so v pričujočem načrtu uporabljene naslednje okrajšave:

- LUO – X. Slovensko goriško lovsko upravljavsko območje,
- LD – lovsko družina,
- EE – ekološka enota,
- GGO – gozdnogospodarsko območje,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije.

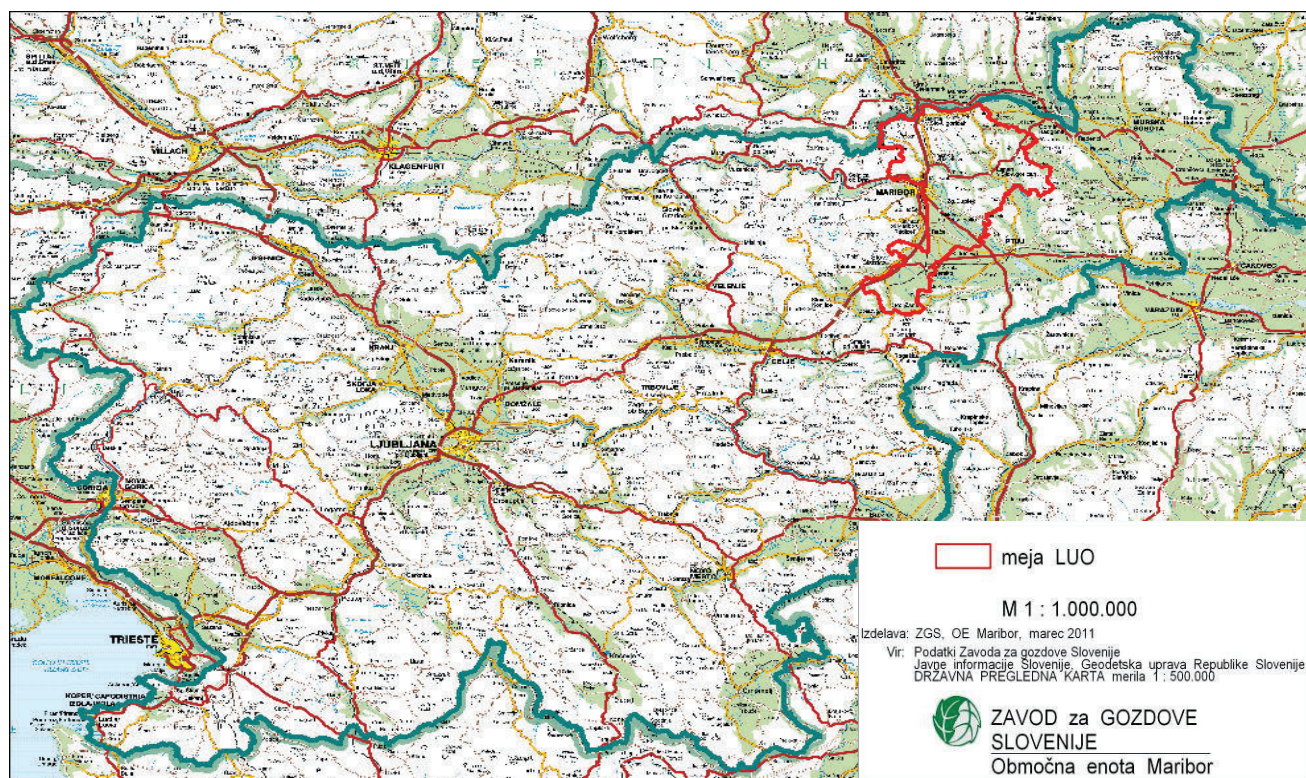
3 OPIS LOVSKO UPRAVLJAVSKEGA OBMOČJA

3.1 Opis lovsko upravljavskega območja in pomen za upravljanje z divjadjo

Lovsko upravljavsko območje ima v slovenskem merilu pomembno vlogo na področju upravljanja poljske divjadi, predvsem fazana, poljskega zajca in poljske jerebice. S prisotnostjo ostalih vrst divjadi območje ne izstopa.

Temeljne vrste divjadi, s katerimi upravljavci lovišč upravljajo v okviru LUO so:

- SRNJAD: celotno območje
- DIVJI PRAŠIČ: občasno prisotna vrsta
- JELENJAD: občasno prisotna vrsta
- FAZAN: na celotnem območju, razen v severovzhodnem delu
- POLJSKA JEREBICA: območje Dravskega polja in Pesniške doline
- POLJSKI ZAJEC: večje območje kot fazan, najmanj v neposredni bližini Maribora
- RACA MLAKARICA: v območju, kjer so večji ribniki ter ob Dravi in Pesnici

Slika 1: Položaj lovsko upravljavskega območja v Sloveniji

3.2 Krajinsko ekološke značilnosti lovsko upravljavskega območja

Za LUO je značilna pokrajinska neenotnost in izredna krajinska pestrost. Vendar je območje zaokrožena celota, za katero je značilna pripadnost dravskemu porečju.

Gozdovi

Gozdnata krajina obsega gozdove večjih strnjjenih kompleksov znotraj kmetijske krajine na Dravskem polju, Vurbergu in Hrastovcu. To je krajina, v kateri se gozdovi mozaično prepletajo z drugimi, pretežno kmetijskimi rabami tal (gozdnatost je od 40% do 85 %).

Agrarne in primestne krajine obsegajo ostanke gozdov v kmetijski krajini Dravsko-Ptujskega polja, Slovenskih goric. V primestno krajino so vključena območja gozdov v neposredni okolici mest Maribor in Slovenska Bistrica.

Reka Drava daje območju poseben pečat. Dolina Drave do Maribora je tipični primer ozke alpske rečne doline, ki poteka v smeri vzhod – zahod in povezuje alpsko ter panonsko biogeografsko območje. Za območje so značilni predvsem antropogeni habitati v obliki akumulacijskih jezer z razvitimi sladkovodnimi, močvirskimi in obrežnimi habitati. Pomembnejše lokacije akumulacijskih jezer so Fala, Mariborsko jezero in Mariborski otok. Dravska dolina je ekološko pomembna iz ornitoloških razlogov. Posamezna območja so pomembna gnezdišča, počivališča in zimovališča številnih vrst vodnih in obvodnih ptic. Po dolini poteka pomembna selitvena pot ptic. Je habitat številnih ogroženih vrst rib in populacije kačjih pastirjev (*Ophiogomphus cecilia*).

Na območju nižinskega toka reke Drave, med Mariborom in Ormožem, z delom poplavnega območja, je ohranjena velika raznolikost vodnih in obvodnih habitatov, mestoma prvobitna rečna loka. Evidentiranih je preko 270 vrst ptic, tudi 5 svetovno in evropsko ogroženih vrst, približno 50 vrst rib, okoli 40 vrst kačjih pastirjev, 30 vrst sesalcev, 14 vrst dvoživk, 9 vrst plazilcev (številne z Bernsko konvencijo strogo zavarovane vrste) in preko 600 različnih vrst rastlin, med njimi *Typha schutteworthii* in zadnje znano nahajališče *Typha minima*, na rdečem seznamu ogroženih vrst so: *Potamogeton trichoides*, *Hippophae rhamnoides*, *Myricaria germanica*, *Eryngium campestre*, *Conium maculatum*, idr. Dve veliki vodni akumulaciji, Ptujsko in Ormoško jezero, sta pomembna antropogena habitata. Drava in obe akumulacijski jezera so najpomembnejše prezimovališče in preletna počivališče vodnih ptic v Sloveniji. To je edino območje v Sloveniji, kjer redno prezimuje nad 20.000 vodnih ptic, uvrščeno med mednarodno pomembna območja za ptice (IBA).

Dravsko - Ptujsko polje obsega ravninski del območja med Mariborom, Ptujem, Ormožem in Slovensko Bistrico. Njegov osnovni ekološki pomen je v povezovalni funkciji dveh evropskih makro biogeografskih regij, Alp in Panonske nižine. V geografskem smislu je zasnovano tako, da zajema območje gozdov v osrednjem delu, od njega pa so usmerjeni stranski kraki, ki zagotavljajo koridorske povezave med sosednjimi območji kot so Pohorje, Slivniški ribniki, Rački ribniki - Požeg, Drava, Šturmovci ter med območjem Slovenskih goric, Haloz in doline Dravinje. V habitatski strukturi prevladujejo sekundarni borovi gozdovi na plitvih prodnatih tleh in delno hrastovo gabrovi gozdovi na globljih tleh. Ostalo so poljedelske površine, polja in travniki. Prevladuje intenzivna kmetijska raba. Gostota poseljenosti je velika, številna so naselja in tukaj potekajo pomembne prometnice.

Slovenske gorice predstavljajo gričevnat svet, kjer prevladujejo kmetijstvo, sadjarstvo in vinogradništvo. V nekaterih delih se je še ohranila tradicionalna slovenjegoriška kulturna krajina z ekstenzivno kmetijsko rabo-ekstenzivni travniki, visokodebelni senožetni sadovnjaki, gozdovi na severnih pobočjih, neregulirani potoki in zamočvirjena dna dolin. Ob nereguliranih potokih najdemo tudi življenjski prostor ogrožene vrste kosca (*Crex-Crex*) in zlatovranke (*Coracias garrulus*).

Kmetijstvo

Slovenske gorice so tradicionalna kmetijska pokrajina. Rabo tal nakazujejo zemljiške kategorije: gozdov je dobra četrtina, njiv slaba četrtina in travnikov dobra petina. Sadovnjaki prevladujejo v zahodnih goricah, vinogradi pa v vzhodnih goricah. Največ njiv je na nevinorodnih območjih. Travniki imajo v kmetijstvu pomembno vlogo saj so travne površine osnova govedoreji. Slovenske gorice prispevajo pomemben delež k pridelavi mesa in mleka v severovzhodni Sloveniji. Čeprav obsegajo vinogradi le 4 % površin, veljajo Slovenske gorice za našo najizrazitejšo vinorodno pokrajino.

Dravsko – Ptujsko polje je ena naših najbolj primernih pokrajin za kmetijstvo, zato sta tu poljedelstvo in živinoreja še vedno glavni gospodarski panogi. Njive na osrednjem prodnem delu ravnine, travniki na obrobju in gozdovi na najbolj vzpetem prodnem delu in na mokrotnih tleh so značilnost rabe tal. Dobro tretjino pokrivajo njive, dobro petino travniki in slabo petino gozd.

Hidrološke razmere

Slovenske gorice imajo precej gosto vodno mrežo, vendar so namočene zelo neenakomerno. Doline so večkrat poplavljenе, po vzpetinah pa zaradi neprepustnosti tal, ki ne dovoljuje večjih zalog podtalnice, vode primanjkuje. Vodotoki imajo majhen padec in tam, kjer struge niso regulirane, naravno vijugasto odteka po dolinah. Njihov pretok močno niha. Glavna vodotoka sta Pesnica in Ščavnica, ki odmakata štiri petine površja Goric in sta usmerjena na jugovzhod oz. vzhod. Že v zgornjem toku imata reki plosko dno in majhen strmec, zato pogosto poplavljata. Pritoki so izrazito nesimetrični; levi pritoki so mnogo daljši od desnih. Pesnici in Ščavnici so v zadnjih desetletjih izrazilo izboljšali odtočne razmere. Za izravnavo pogostih poplavnih vod je bilo zgrajenih nekaj ribnikov (Šikar, Radehova, Sv. Trojica).

Dravsko-Ptujsko polje ima vodno mrežo zgoščeno na neprepustnih ilovnatih nanosih na obrobju, prepustni prodni osrednji del pa je brez tekočih voda. V severozahodnih delih polja pohorski potoki še nekaj časa tečejo po lastni naplavini, ko pa se debelina ilovice stanjša pa poniknejo v produ. Edini potoki, ki dosežejo Dravinjo (Reka, Črnc, Morski potok), tečejo po južnem robu izgonske pokrajine. Drava teče po Dravsko-

Ptujskem polju od Maribora skozi Ptuj vse do Ormoža in meje s Hrvaško. Ima omiljen snežni režim z najvišjim vodostajem maja ali junija in najnižjim februarja ali januarja. Zaradi obilice vode so na Dravi postavljene številne hidroelektrarne. Z gradnjo hidroelektrarne Formin se je Drava tam spremenila v 5 km dolgo in 420 ha veliko zajezitveno Ptujsko jezero.

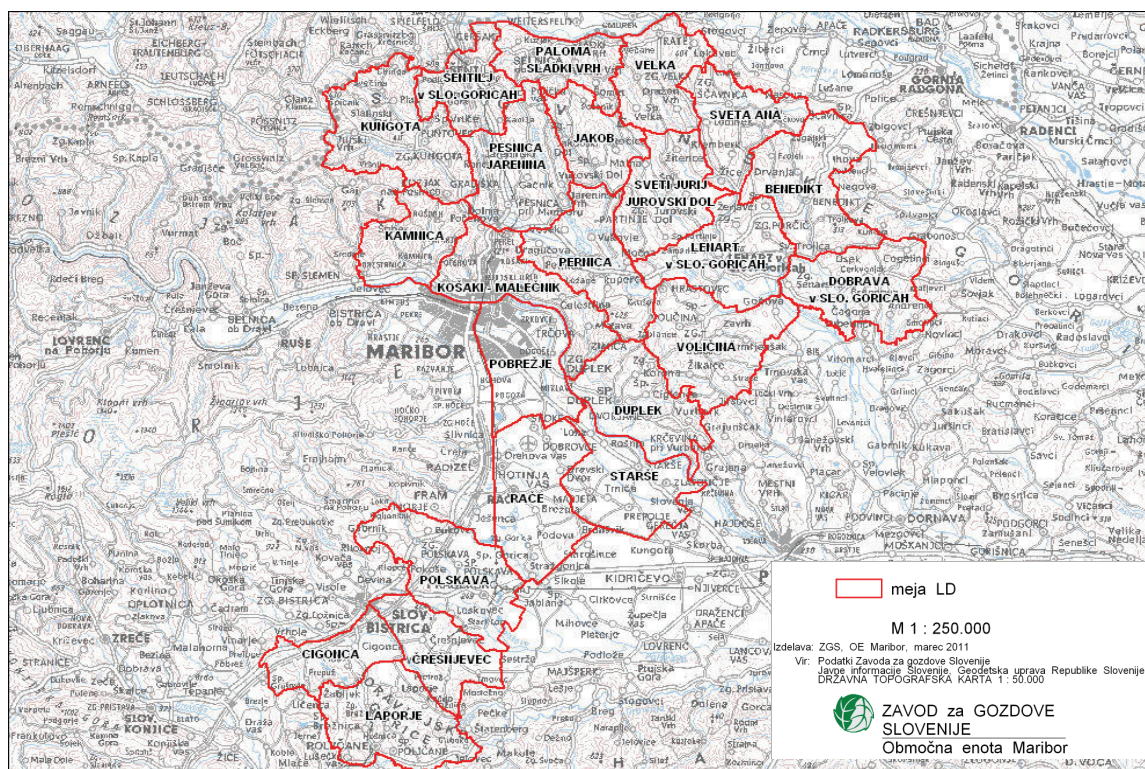
3.3 Lovišča v lovsko upravljavskem območju

V LUO je 23 lovišč v skupni površini 72.965 ha, od tega je lovni površin približno 90 %. Skladno z 10. členom Zakonom o divjadi in lovstvu so iz skupnih površin lovišč izločena vsa območja naselij in zaselkov, javni in zasebni parki ter pokopališča, vrtovi in vse površine intenzivne pridelave kmetijskih kultur, ki so ograjene z ograjo. Prav tako so izločene še obore za rejo divjadi, vojaški objekti in druge urbane površine (javne ceste...). Od skupne površine LUO znaša delež nelovnih površin slabih 10 % ali 7.185 ha. Gozdnatost na območju LUO je 28%.

Povprečna velikost lovišča v LUO je 3.172 ha oziroma 2.860 ha lovne površine. Najmanjše lovišče meri 2.162 ha (Cigonca), največje pa 4.366 ha (Kungota). Z lovišči trajnostno gospodarijo lovske družine (LD), ki imajo z RS od 2009 sklenjeno 20-letno koncesijsko razmerje. LD se v LUO združujejo v območno združenje upravljavcev lovišč (OZUL), ki jih po zakonodaji predstavlja in zastopa do državnih organov in drugih institucij.

Preglednica 1: Lovišča v lovsko upravljavskem območju

ŠIFRA LOVIŠČA	IME LOVIŠČA	SKUPNA POVRŠINA (ha)	LOVNA POVRŠINA (ha)	DELEŽ GOZDA (%)
1001	KUNGOTA	4.366	4.077	33
1002	ŠENTILJ V SLOVENSKIH GORICAH	2.233	2.009	30
1003	PALOMA - SLADKI VRH	2.258	2.076	40
1004	KAMNICA	2.302	2.065	41
1005	KOŠAKI - MALEČNIK	3.369	2.560	21
1006	PESNICA - JARENINA	3.455	3.113	17
1007	JAKOB	2.166	2.011	22
1008	VELKA	2.658	2.480	39
1009	SVETA ANA	2.739	2.563	31
1010	SVETI JURIJ - JUROVSKI DOL	3.075	2.891	26
1011	PERNICA	3.423	3.188	15
1012	LENART V SLOVENSKIH GORICAH	3.538	3.240	20
1013	BENEDIKT	3.894	3.626	24
1014	DOBRAVA V SLOVENSKIH GORICAH	3.423	3.198	28
1015	VOLIČINA	3.944	3.675	35
1016	DUPLEK	3.293	2.991	33
1017	POBREŽJE	3.272	2.204	19
1018	STARŠE	3.281	3.043	29
1019	RAČE	3.962	3.505	15
1020	POLSKAVA	3.955	3.558	23
1021	ČREŠNJEVEC	2.472	2.287	29
1022	CIGONCA	2.162	2.004	46
1023	LAPORJE	3.725	3.416	40
SKUPAJ		72.965	65.781	28

Slika 2: Lovišča v lovsko upravljavskem območju

3.4 Lovišča v upravni organiziranosti lovsko upravljavskega območja

LUO leži v celoti na območju Zavoda za gozdove Slovenije, Območna enota Maribor. Razdeljeno je na štiri upravne enote (UE Maribor, UE Pesnica, UE Lenart in UE Slovenska Bistrica) in se razteza na območju trinajstih občin.

Preglednica 2: Lovišča v upravni organiziranosti v lovsko upravljavskem območju

ŠIFRA LOVIŠČA	IME LOVIŠČA	UPRAVNA ENOTA	OBČINA	GGO
1001	KUNGOTA	PESNICA	KUNGOTA	MARIBOR
1002	ŠENTILJ V SLOVENSKIH GORICAH	PESNICA	ŠENTILJ	MARIBOR
1003	PALOMA - SLADKI VRH	PESNICA	ŠENTILJ	MARIBOR
1004	KAMNICA	MARIBOR	MARIBOR	MARIBOR
1005	KOŠAKI - MALEČNIK	MARIBOR	MARIBOR	MARIBOR
1006	PESNICA - JARENINA	PESNICA	PESNICA	MARIBOR
1007	JAKOB	PESNICA	PESNICA	MARIBOR
1008	VELKA	PESNICA	ŠENTILJ	MARIBOR
1009	SVETA ANA	LENART	LENART	MARIBOR
1010	SVETI JURIJ - JUROVSKI DOL	LENART	SV. JURIJ	MARIBOR
1011	PERNICA	MARIBOR	PERNICA	MARIBOR
1012	LENART V SLOVENSKIH GORICAH	LENART	LENART	MARIBOR
1013	BENEDIKT	LENART	BENEDIKT	MARIBOR
1014	DOBRAVA V SLOVENSKIH GORICAH	LENART	SV. TROJICA	MARIBOR
1015	VOLIČINA	LENART	LENART	MARIBOR
1016	DUPLEK	MARIBOR	DUPLEK	MARIBOR
1017	POBREŽJE	MARIBOR	MARIBOR	MARIBOR
1018	STARŠE	MARIBOR	STARŠE	MARIBOR
1019	RAČE	MARIBOR	RAČE-FRAM	MARIBOR
1020	POLSKAVA	SL. BISTRICA	SL. BISTRICA	MARIBOR
1021	ČREŠNJEVEC	SL. BISTRICA	SL. BISTRICA	MARIBOR
1022	CIGONCA	SL. BISTRICA	SL. BISTRICA	MARIBOR
1023	LAPORJE	SL. BISTRICA	SL. BISTRICA	MARIBOR

3.5 Obore

Obore za rejo divjadi so problem na katerega opozarjamo že več let, vendar se nič ne spremeni. Da so obore lahko pomemben del ekonomske in socialne varnosti kmetij na območjih, kjer je obdelovanje travnih površin težko, ni potrebno posebej poudarjati. Takšen osnovni namen obor je tudi najbolj opravičljiv. Pokazalo pa se je, da je večina obor postavljenih v območjih, kjer kmetovanje ni oteženo in da jih imajo v lasti ljudje predvsem zaradi »hoby-ja«.

Problemi, ki se pojavljajo v zvezi z oborami so naslednji:

- V oborah je domorodna divjad,
- Nekatere obore so male, s slabimi možnostmi za zadovoljitev osnovnih življenjskih potreb,
- Obore nimajo soglasij, predvsem če se nahajajo izven gozda,
- Vprašljiv je izvor živali in njihovo zdravstveno stanje,
- Promet z živalmi je neurejen,
- Vemo da obstaja promet z omamljenimi živalmi, vemo pa tudi, da je podeljenih zelo malo uradnih dovoljenj za uporabo orožja za omamljanje,
- Stanje ograj se slabša in možnosti za prehajanje v prosto naravo so vedno večje.

Preglednica 3: Seznam obor v lovsko upravljavskem območju

Zap. št.	KRAJEVNO IME	LOVIŠČE	POVR. (ha)	VRSTA DIVJADI	OPOMBE okvirno število živali
1	CERŠAK-NOVINE	ŠENTILJ	3,0	DAMJAK	16
2	VRANJI VRH	PALOMA-SLADKI VRH	3,0	DAMJAK	10
3	SLADKI VRH	PALOMA-SLADKI VRH	3,0	DAMJAK	23
4	ZG.VELKA	PALOMA-SLADKI VRH	1,2	DAMJAK	7
5	ZG.VELKA	PALOMA-SLADKI VRH	0,8	DAMJAK	24
6	SELNICA OB MURI	PALOMA-SLADKI VRH	1,0	DAMJAK	16
7	ŠOMAT	PALOMA-SLADKI VRH	1,5	DAMJAK	15
8	CERŠAK	PALOMA-SLADKI VRH	0,5	DIVJI PRAŠIČ	12
9	KANIŽA	ŠENTILJ	1,0	NAVADNI JELEN DAMJAK	6 10
10	JELENČE	PESNICA JARENINA	3,5	MUFLON	10
11	SP. DOBRENJE	PESNICA JARENINA	3,5	DAMJAK	15
12	OSEK	DOBRAVA	1,5	NAVADNI JELEN DAMJAK	10 20
13	ŽITENCE	SV. JURIJ - JUROVSKI DOL	1,5	DAMJAK	25
14	ŽITENCE	SV. JURIJ - JUROVSKI DOL	1,5	DAMJAK	25
15	MALNA	SV. JURIJ - JUROVSKI DOL	1,5	DAMJAK	7
16	PARTINJE	SV. JURIJ - JUROVSKI DOL	1,0	DAMJAK	8
17	PARTINJE	SV. JURIJ - JUROVSKI DOL	1,0	DAMJAK	15
18	KOZJAK	KUNGOTA	10,0	NAVADNI JELEN+DAMJAK	50

19	KOZJAK	KUNGOTA	8,0	NAVADNI JELEN+DAMJAK	40
20	CIRINGA	KUNGOTA	12,0	NAVADNI JELEN+DAMJAK	70
21	KORBEK	KAMNICA	3,0	DAMJAK	neznano
22	PINTER	KAMNICA	2,5	NAVADNI JELEN	neznano
23	ROČICA	JAKOB	1,5	DAMJAK	15
24	SP. JAKOBSKI DOL	JAKOB	0,6	DAMJAK	5
25	SLATENIK	JAKOB	1,8	NAVADNI JELEN	10
26	SP. HLAPJE	JAKOB	1,5	NAVADNI JELEN	9
27	ZG. HLAPJE	JAKOB	1,0	DAMJAK	6
28	ZG. HLAPJE	JAKOB	2,0	DAMJAK	8
29	MALI DOL	JAKOB	6,5	NAVADNI JELEN DAMJAK MUFLON	15 25 40
30	ZG. JAKOBSKI DOL	JAKOB	1,5	NAVADNI JELEN DAMJAK	10 3
SKUPAJ			81,9		580 + ?

Na območju LUO je po podatkih zbranih preko upravljavcev lovišč vsaj 30 obor za rejo divjadi v katerih se zadržujejo najrazličnejše vrste tujerodnih in avtohtonih vrst. Skupna površina z oborami ograjenih območij znaša minimalno 82 ha. Po ocenah upravljavcev lovišč je minimalno število divjadi v oborah okoli 600 živali.

Zakon o ohranjanju narave v 21. in 22. členu določa pogoje za postavitve obore, namenjene gojitvi – reji divjih živali. Fizična ali pravna oseba, ki namerava gojiti živali v obori mora za to pridobiti ustrezna dovoljenja s področja varstva okolja in urejanja prostora. Gojitev živali in označitev mora potekati na način, ki ga predpisuje predmetna zakonodaja s področja živinoreje in veterine. Lastnik gojenih živali mora skrbeti, da živali ne uidejo iz obor. V primeru pobega mora lastnik takoj obvestiti lovsko inšpekcijo, pristojnega upravljavca lovišča in Zavod za gozdove Slovenije. Tudi upravljavec lovišča v primeru, ko opazi pobeg živali iz obore o tem obvesti lovsko inšpekcijo, ZGS in lastnika obore. Za škodo, ki jo povzročijo pobegle živali, odgovarja lastnik ne glede na krivdo. V primeru, da se gojene živali pojavijo v prosti naravi, ima lastnik osem dni časa, da jih odlovi in jih spravi nazaj v ograjeno površino, sicer se pobegle živali štejejo za prosto živečo divjad. O nadaljnjem ravnanju s pobeglo divjadjo odloča Zavod v skladu s strokovnimi usmeritvami iz načrtov LUO, ter v dogovoru z upravljavci lovišč in lovsko inšpekcijo. Avtohtone vrste, ki po navedenem roku ostanejo zunaj obore, upravljavec praviloma lovi skladno s potrjenim načrtom lovišča in predpisanimi lovniimi dobami, enako velja tudi za alohtone vrste, ki so v okolici obore predmet upravljanja medtem, ko je alohtone vrste v območju upravljavca(ev) kjer se z njimi ne upravlja, potrebno čimprej izločiti iz naravnega okolja neglede na lovno dobo, o čemer odloča na predlog ZGS lovska inšpekcija z izdajo potrebnih dovoljenj. Enako velja tudi za vse osebkne vrste gojene divjadi, ki so pobegnile iz obore in kažejo atipično obnašanje, ki ni prilagojeno na naravno okolje (približevanje naseljem, ljudem ...). Po prenehanju gojenja divjadi v obori, je investitor dolžan v roku 6 mesecev odstraniti ograjo, sanirati morebitne poškodbe na površini, ki je bila ograjena in obvestiti krajevno pristojnega delavca Zavoda za gozdove Slovenije.

Smernice za upravljanje s tujerodnimi vrstami divjadi, ki prehajajo iz obor v prosto naravo so opisane pri vsaki vrsti posebej. Za ostale vrste je pristojna lovsko inšpekcija.

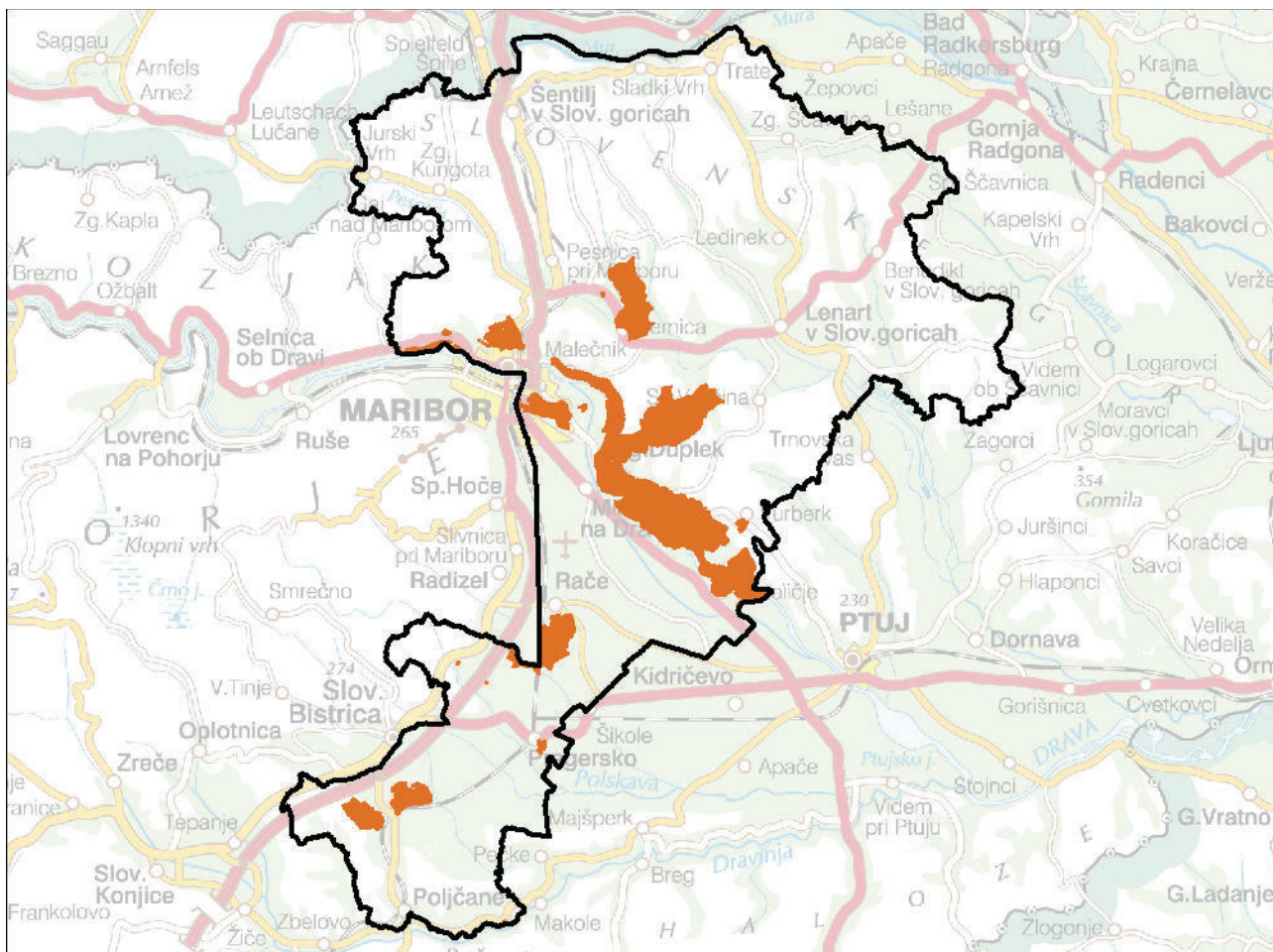
4 ZAVAROVANA OBMOČJA, NARAVNE VREDNOTE, EKOLOŠKO POMEMBNA OBMOČJA IN POSEBNA VARSTVENA OBMOČJA (NATURA 2000) V LOVSKO UPRAVLJAVSKEM OBMOČJU

4.1 Zavarovana območja

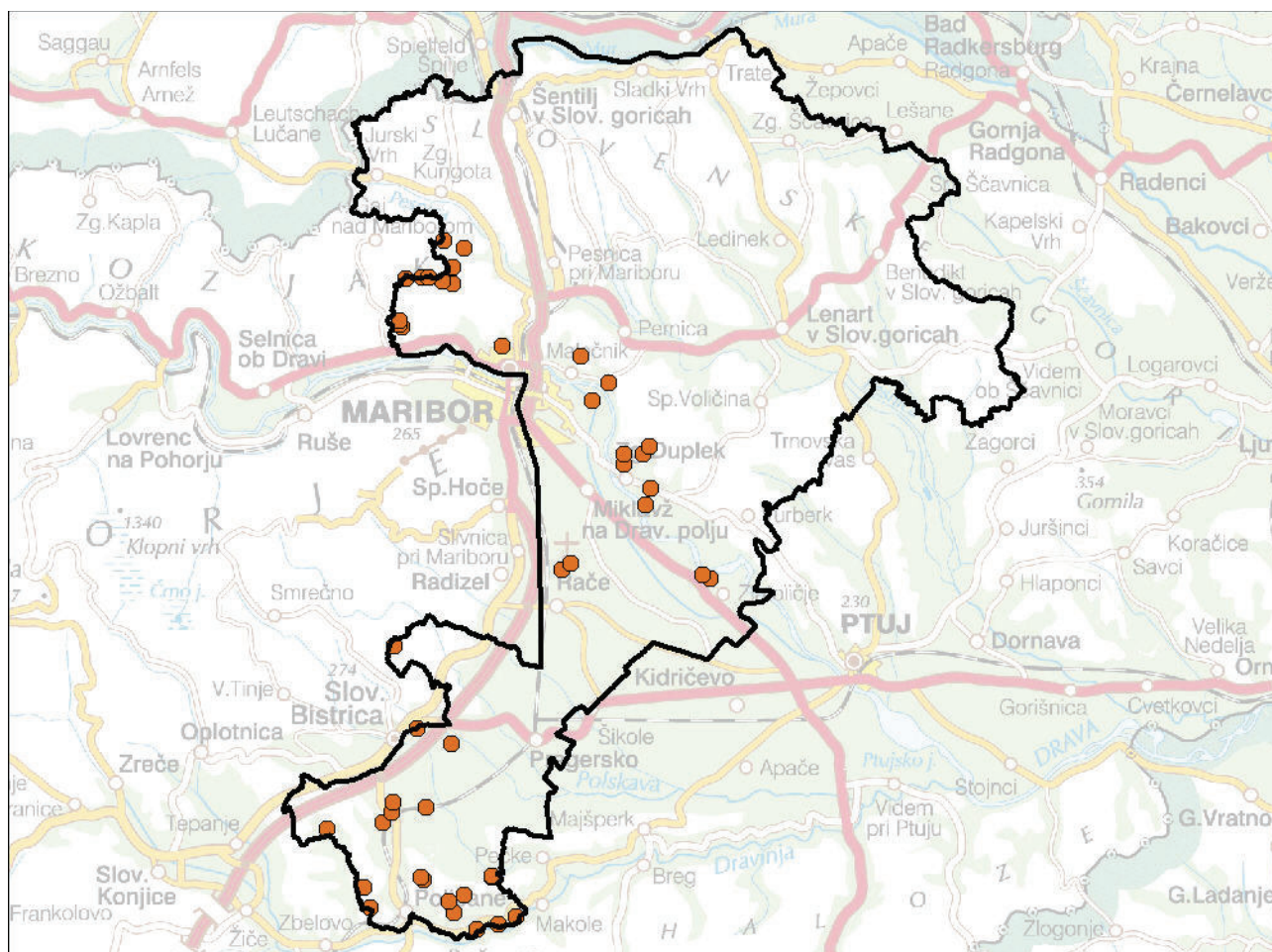
Zavarovana območja so ožja ali širša območja narave, za katere je vlada ali pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti ali skupaj vlada in pristojni organ ene ali več lokalnih skupnosti sprejel akt o zavarovanju (55. člen ZON). Ožja zavarovana območja so naravni spomenik, naravni rezervat in strogi naravni rezervat. Širša zavarovana območja so narodni, regijski in krajinski park.

Na zavarovanih območjih je potrebno, v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov na varovana območja, za posege izvesti presojo sprejemljivosti posegov v naravo.

Seznam vseh zavarovanih območij v LUO in njihovi varstveni režimi, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 9.1 in 9.2 Zavarovana območja z varstvenimi režimi. Vsa zavarovana območja so prikazana tudi v naravovarstvenem atlasu (ZO – Zavarovana območja) na internetni povezavi <http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=ZO@ZRSVN>.

Slika 3: Zavarovana območja (območja) v lovsko upravljavskem območju

Slika 4: Zavarovana območja (točke) v lovsko upravljaljskem območju

4.2 Naravne vrednote

Naravna vrednota je poleg redkega, dragocenega ali znamenitega naravnega pojava tudi drug vredni pojav, sestavina oziroma del žive ali nežive narave, naravno območje ali del naravnega območja, ekosistem, krajina ali oblikovana narava. Zlasti so to geološki pojavi, minerali, fosili ter njihova nahajališča, površinski in podzemni kraški pojavi, podzemne jame, soteske in tesni ter drugi geomorfološki pojavi, ledeniki in oblike ledeniškega delovanja, izviri, slapovi, brzice, jezera, barja, potoki in reke z obrežji, morska obala, rastlinske in živalske vrste, njihovi izjemni osebki ter njihovi življenjski prostori, ekosistemi, krajina in oblikovana narava. Naravne vrednote obsegajo vso naravno dediščino na območju Republike Slovenije (4. člen ZON).

Splošne varstvene usmeritve

Posegi in dejavnosti zunaj naravnih vrednot, na območju vpliva na naravno vrednoto se izvajajo tako, da vpliv posega ali dejavnosti ne povzroči uničenja ali bistvene spremembe lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen za naravno vrednoto, ali uničenja naravne vrednote (6. člen Uredbe o zvrsteh naravnih vrednot).

Za potrebe priprave načrtov rabe naravnih dobrin se območje vpliva na naravno vrednoto opredeli glede na nameravani poseg ali dejavnost na podlagi naslednjih izhodišč:

- za hidrološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto območje porečja ali dela porečja, v katerem se naravna vrednota nahaja,
- za podzemno geomorfološko naravno vrednoto je območje vpliva na naravno vrednoto površje nad podzemno jamo ter, če je naravna vrednota vodna podzemna jama, porečje voda, ki tečejo v podzemno jamo,
- za naravne vrednote drugih zvrsti je območje vpliva na naravno vrednoto območje, v katerem vplivi posegov in dejavnosti človeka lahko ogrozijo tiste lastnosti, zaradi katerih je bil del narave opredeljen

za naravno vrednoto: za geomorfološke in geološke naravne vrednote je to zlasti njihova stabilnost, za botanične, zoološke, ekosistemske in drevesne naravne vrednote je to zlasti kvaliteta habitatov rastlin in živali.

- Naravno vrednoto se lahko uredi za obisk javnosti z izdelavo poti, razgledišč, počivališč, postavitvijo ograj, tabel z informacijami, opozorili in podobno, vendar tako, da se bistveno ne spremenijo lastnosti naravne vrednote. Naravno vrednoto ali njen del, ki je posebej občutljiv na fizične učinke hoje, ki jih povzročijo obiskovalci, se uredi tako, da se onemogoči ogrožanje naravne vrednote.

Podrobnejše varstvene usmeritve

Površinske geomorfološke naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹. Na naravnih vrednotah označenih z »V« naj se z gradnjo lovskih objektov ne spreminja vidna podoba naravne vrednote.
- Zemeljska dela (izravnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje) **naj se na naravni vrednoti ne izvaja**. Izjema so naravne vrednote označene z »V«, kjer naj se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti dela izvajajo na tak način, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
- Odpadkov in drugega materiala naj se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- Na naravni vrednoti se lahko izvaja takšne športne in rekreacijske aktivnosti, zaradi katerih se bistveno ne spreminjajo fizične lastnosti naravne vrednote (npr. z obsežnim odstranjevanjem skal, pritrdjevanjem klinov, jeklenih vrvi in podobnim).
- **Vegetacijo na naravni vrednoti se lahko odstrani le v primeru**, da se s tem omogoči dostop, izboljša vidnost ali prepreči vpliv rastlinstva na vrednoto.

Podzemeljske geomorfološke naravne vrednote

- Sigastih tvorb in drugega jamskega inventarja se ne poškoduje, uničuje, odstranjuje, odnaša.
- Tekočih odpadkov se ne odvaja v jamo in se jih ne izliva v jami.
- V jamo se ne vnaša organskih snovi.

Na površju nad znanimi rovi jame, v vplivnem območju ponornic:

- Gradnja objektov (tudi lovskih objektov) se ne izvaja, zemeljsko površje se ne spreminja.
- Vibracij zaradi eksplozij ali iz drugih virov se ne povzroča.
- Vegetacijsko odejo, vključno z njenim odstranjevanjem, se spreminja le v takšnem obsegu, da se ne ali bistveno ne spremenijo kakovostne (kemične) in količinske lastnosti pronicajoče vode.
- Ne slabša se kvalitete vod, ki tečejo v jamo. Uporablja naj se biološko razgradljiva olja. Onemogoči naj se vnos soli v vodne biotope.

V jamskem vhodu in njegovi neposredni okolici:

- Enostavne objekte (tudi lovske objekte), ki nimajo vsebinske povezave z naravno vrednoto, se namešča v takšni oddaljenosti, da se vidna podoba jamskega vhoda ohranja nespremenjena.
- V vegetacijsko združbo v jamskem vhodu se ne posega s fizičnim uničevanjem, spreminjanjem vrstne sestave ipd. Obseg odstranitve vegetacije sme biti tolikšen, da se ohranijo obstoječe lastnosti mikroklima v jamskem vhodu in jami.
- Umeščanje krmišč in solnic naj bo na takšni oddaljenosti od jamskih vhodov, da ne prihaja do neposrednega vnosa soli in organskih snovi v jame.

Za vse jame s statusom naravna vrednota veljajo omejitve, ki so podane z Zakonom o varstvu podzemnih jam (Uradni list RS, št. 2/04). Varstveni režim je določen v 18. in 19. členu, obisk je določen v 14., 15., 16. in 17. členu, gradnja objektov je določena v 21. in 22. členu Zakona o varstvu podzemnih jam.

V letu 2006 je bil sprejet Pravilnik o sporočanju podatkov o podzemnih jamah (Uradni list RS, št. 120/06), katerega namen je zbiranje in izpopolnjevanje podatkov o jamah. V 8. členu omenjenega Pravilnika je opredeljen obseg sporočanja popolnejšega podatka za že znano jamo, vključno z natančnejšo določitvijo lege vhoda v že znano jamo. V kolikor razpolagate s takšnimi podatki jih sporočite Inštitutu za raziskovanje krasa Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU.

Geološke naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti, (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali

druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.

- Zemeljska dela (izravnnavanje, poglobljanje terena, nasipavanje, zasipavanje) naj se na naravni vrednoti ne izvaja. Izjema so naravne vrednote označene z »V«, kjer naj se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti dela izvajajo na tak način, da se ohranjajo lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena.
- Delov naravne vrednote se ne lomi, razbija, odkopava ali odnaša v takem obsegu, da se uniči nahajališče oziroma okrni lastnosti, zaradi katerih je del narave opredeljen za naravno vrednoto.
- Z namenom preprečitve erozije, neugodnega delovanja atmosferilij in vegetacije se naravno vrednoto lahko fizično zaščiti (prekrije), odstrani vegetacijo in podobno.

Hidrološke naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.
- Ne slabša se kvalitete vode. Uporablja naj se biološko razgradljiva olja.
- Na naravni vrednoti se ne postavlja solnic in krmišč za divjad, morebitne obstoječe solnice in krmišča pa naj se z naravne vrednote odstrani.
- Odpadkov in drugega materiala, vključno z odpadnim izkopnim ali gradbenim materialom, se ne odlaga ali skladišči na naravni vrednoti.
- V obrežno vegetacijo se posega s sekanjem, obsekavanjem, redčenjem, zasajanjem, tako da se bistveno ne spremeni fizikalne lastnosti obrežja.

Botanične naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.
- Na **naravni vrednoti se ne postavlja solnic in krmišč za divjad**, morebitne obstoječe solnice in krmišča pa naj se z naravne vrednote odstrani.
- Združbo rastišč se spreminja z izkrčenjem gozda oziroma posameznih dreves, s pogozditvijo, oranjem in podobno, le toliko, da se bistveno ne spremeni življenjske razmere na rastišču.
- Rastlin se ne požiga, nabira, izkoreninja, lomi ali drugače poškoduje ali uničuje.
- Sestave biocenoze se ne spreminja z vnašanjem rastlin tujerodnih in rastišču neustreznih vrst.
- Na naravni vrednoti se ne uporablja kemičnih sredstev za uničevanje živali in rastlin.
- Na naravni vrednoti, kjer se rastišče vzdržuje s tradicionalno kmetijsko rabo, se upošteva zlasti naslednje usmeritve: način in količina gnojenja se ne spreminjata glede na tradicionalen način gnojenja, na rastišča se ne vnaša mineralnih gnojil, pri času košnje se upošteva življenjski cikel rastlin, po možnosti se kosi po semenitvi.

Zoološke naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.
- Posege, dejavnosti in aktivnosti na naravni vrednoti se izvaja tako, da se način in čas opravljanja posegov, dejavnosti in aktivnosti kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živalim; posege, dejavnosti in aktivnosti se izvaja v času, ki ne sovpa z obdobji, ko živali potrebujejo mir, npr. sekanje grmišč se opravlja izven obdobja gnezdenja ptic, gozdarska in druga opravila, ki lahko uničijo gnezda ali mladiče, se opravljajo po gnezdenju ali poleganju mladičev in na način, da se živali lahko umaknejo.
- Živali se ne vznemirja, preganja, nabira, zastruplja ali drugače uničuje.
- Sestave zoocenoze se ne spreminja z naseljevanjem živali tujerodnih vrst.
- Odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje, nasipavanje naj se izvaja le v takem obsegu, da ne bo negativnega vpliva na naravno vrednoto.
- Na naravni vrednoti se ne postavlja solnic in krmišč za divjad, morebitne obstoječe solnice in krmišča pa naj se z naravne vrednote odstrani.
- Eksplozij ali drugih dejanj, ki povzročajo močan hrup ali vibracije, se ne izvaja.
- Rekreatijske in športne aktivnosti se preusmerja na spoznavanje in doživljanje narave.

Ekosistemske naravne vrednote

- Gradnja objektov, vključno z enostavnimi objekti (tudi lovski objekti), **se v primeru, da ni drugih prostorskih možnosti zunaj naravne vrednote**, izvaja tako, da se izkoristijo vse možne tehnične ali druge rešitve, da se naravna vrednota ne poškoduje ter, da je njena vidna podoba čim manj spremenjena¹.
- Odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije, spreminjanje vodnih razmer (npr. osuševanje, poplavitve), spreminjanje temperature vode, spreminjanje kislosti oziroma alkalnosti tal, odstranjevanje zemlje, ruše ali kamninske podlage, zasipavanje, nasipavanje, vključno z odlaganjem odpadnih materialov naj se izvaja le v takem obsegu, da ne bo negativnega vpliva na naravno vrednoto.
- Na naravni vrednoti se ne postavlja solnic in krmišč za divjad, morebitne obstoječe solnice in krmišča pa naj se z naravne vrednote postopoma odstrani oziroma premesti na primernejše lokacije izven območja naravne vrednote.
- Sestave biocenoze se ne spreminja z naseljevanjem živali in rastlin tujerodnih in rastišču neustreznih vrst.
- Na naravno vrednoto se ne vnaša gensko spremenjenih organizmov.
- Na naravni vrednoti, kjer se habitat vzdržuje s tradicionalno kmetijsko rabo, se upošteva zlasti naslednje usmeritve: način in količina gnojenja se ne spreminjata glede na tradicionalen način gnojenja, na naravno vrednoto se ne vnaša mineralnih gnojil, pri času košnje se upošteva življenjski cikel rastlin in živali, po možnosti se kosi po semenitvi.
- Številčnost rastlinojede divjadi in divjega prašiča se ohranja na nivoju, ki še omogoča naravno pomlajevanje gozdnega ekosistema in trajnost predvsem biotopske funkcije in funkcije varstva naravnih vrednot in biotske pestrosti.
- Za vsa mokrišča velja usmeritev, da se po mokriščih ne hodi izven urejenih poti, na območjih naj se ne umešča lovskih stez ter druge lovske infrastrukture.

Za kale in druge vodne površine veljajo naslednje usmeritve:

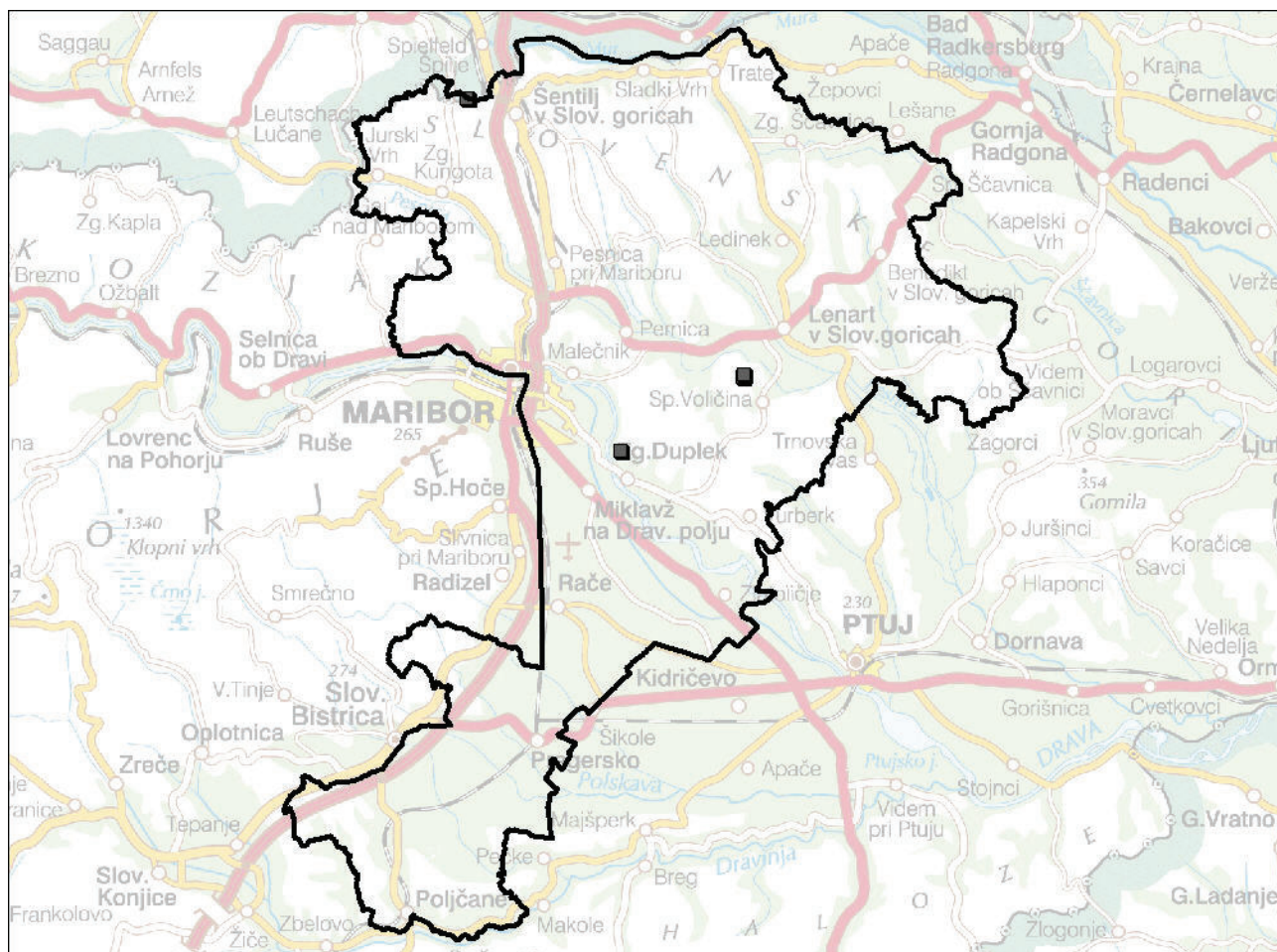
- Kali se vzdržujejo na način, ki ohranja biotsko pestrost. Kali se obnavljajo le v obdobjih izven razmnoževalnih ciklov dvoživk in drugih živali, to je predvsem pozno jeseni ali pozimi. Če je kal suh, se ga lahko obnavlja tudi poleti.
- Pri obnovi se ohranijo položne brežine kala, da se bodo vanj lahko naselile rastline in živali.
- Pri obnovi kalov naj se v čim večji uporablja naravne materiale.
- V kale se ne vnaša tujerodnih rastlin in živali.
- Na območju vpliva na kale se ohranja vegetacija in druge naravne lastnosti, ki omogočajo povezavo sistema kalov v mrežo.

Drevesne naravne vrednote

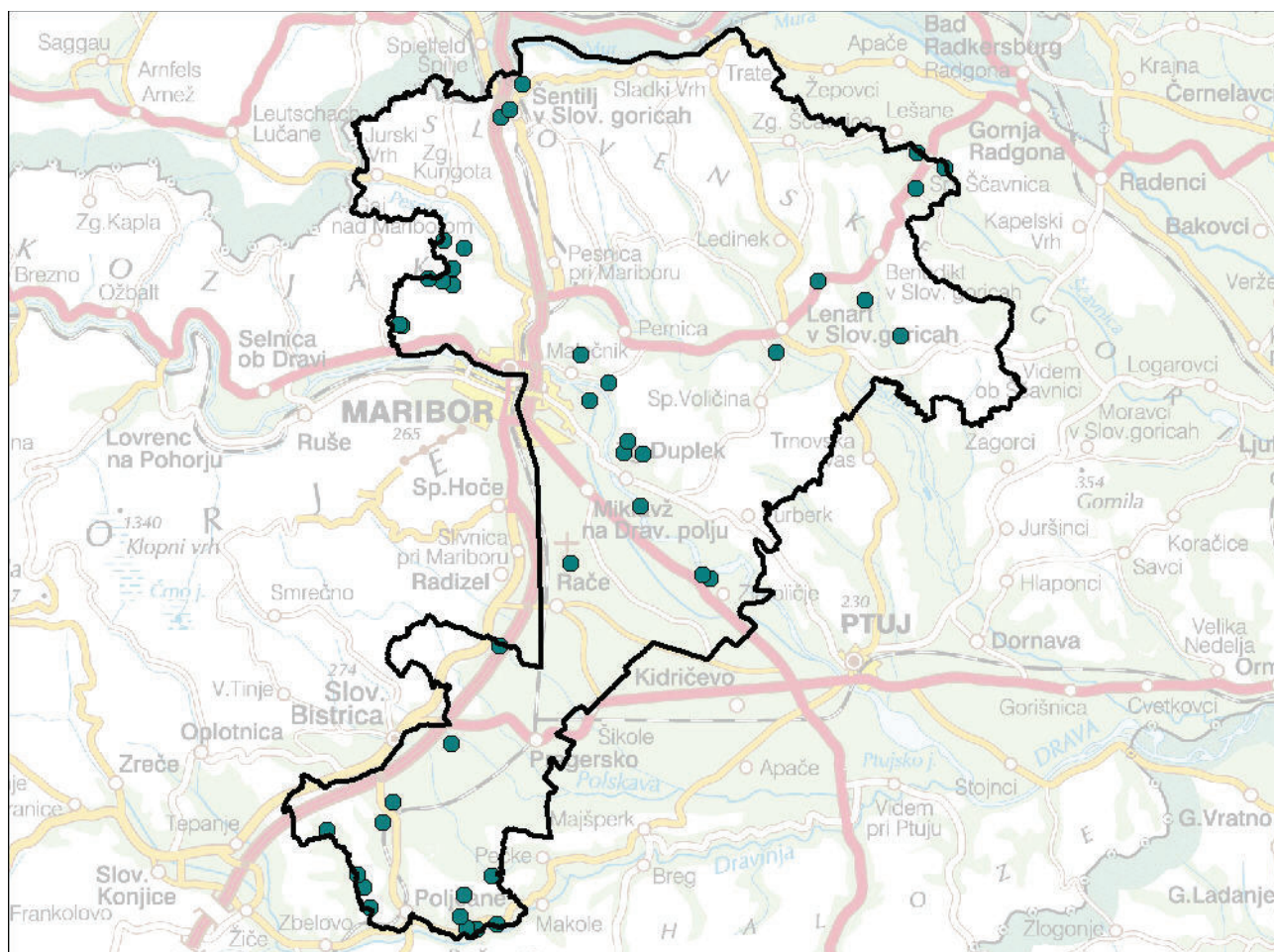
- Vej, debel, drevesne skorje in korenin se ne lomi, seka, obsekava ali drugače poškoduje, razen če gre za sanacijske ukrepe na drevesu.
- Življenjske razmere na rastišču se ohranja nespremenjene, zato se ne odstranjuje zemlje, razkriva korenin, zasipava debela ali rastišča oz površine nad koreninami, s hojo, vožnjo ali kako drugače ne tepta tal, ne poplavlja rastišča, spreminja višine podtalnice, kislosti oziroma alkalnosti tal, spušča škodljivih tekočin ali plinastih snovi na rastišče ter ne odlaga odpadkov.
- Podlago na rastišču naj se ne utrjuje, če ni druge možnosti je potrebno omogočiti zadostno zračnost in vodoprepustnost tal nad koreninskim sistemom.
- Na rastišče naj se ne postavlja objektov ali naprav.
- Na deblo, korenine in veje dreves se ne obeša, pritruje ali postavlja tujih teles, kot so plakati, obvestila, svetilke, nosilci žičnih vodov, table, omarice, antene in podobno. Na drevesne naravne vrednote naj se ne pritruje lovskih prež.
- Na območju habitusa drevesa (dve dolžini krošnje) naj se ne postavlja krmišč in solnic. Morebitne solnice in krmišča v neposredni bližini drevesne naravne vrednote naj se premesti na primernejše lokacije izven območja vpliva na naravno vrednoto.

Seznam vseh naravnih vrednot v LUO in morebitne konkretne usmeritve, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 9.3 Naravne vrednote z varstvenimi režimi. Vse naravne vrednote, za katere je potrebno upoštevati splošne in podrobnejše varstvene usmeritve so prikazane v naravovarstvenem atlasu (NV – Naravne vrednote) na internetni povezavi: <http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=Nv@ZRSVN>.

¹ Lovski objekti naj se ne gradijo na točkovnih naravnih vrednotah, na območjih naravnih vrednot, ki niso označene z »V« pa naj bodo umeščene le izjemoma (tam kjer res ni druge možnosti). Pri tem naj se ne spreminja in uničuje lastnosti zaradi katerih so bili naravni pojavi razglašeni za naravne vrednote.

Slika 5: Naravne vrednote (jame) v lovsko upravljavskem območju

Slika 7: Naravne vrednote (točke) v lovsko upravljavskem območju

4.3 Ekološko pomembna območja

Ekološko pomembno območje (v nadaljevanju: EPO) je območje habitatnega tipa, dela habitatnega tipa ali večje ekosistemske enote, ki pomembno prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti (32. člen ZON). So prepoznana kot biotsko najpomembnejša območja. Na teh področjih se z blagim varstvenim režimom, zlasti z usmeritvami za načrtovanje rabe prostora in naravnih dobrin ter izvajanja spodbujevalnih ukrepov zagotavlja ugodno stanje habitatov in vrst. Ekološko pomembna območja zagotavljajo širše ohranjanje biotske raznovrstnosti na obsežnih površinah, povezanost območij Natura 2000 in zagotavljanje tamponskih con okoli njih.

Splošne varstvene usmeritve

Na ekološko pomembnih območjih, ki niso tudi posebna varstvena območja, so vsi posegi in dejavnosti možne, načrtuje pa se jih tako, da se v čim večji možni meri ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst, njihova kvaliteta ter povezanost habitatov populacij in omogoča ponovno povezanost, če bi bila le-ta z načrtovanim posegom ali dejavnostjo prekinjena.

- Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.
- **Solnice za divjad** se ne smejo nameščati na način, ki omogoča vnos soli v mokrišča in druge vodne površine. **Solnica je lahko nameščena v razdalji 50 metrov in več od roba mokrišča in drugih vodni površin.** Obstoječe solnice, ki ne ustrezajo temu predpisu naj se odstranijo.

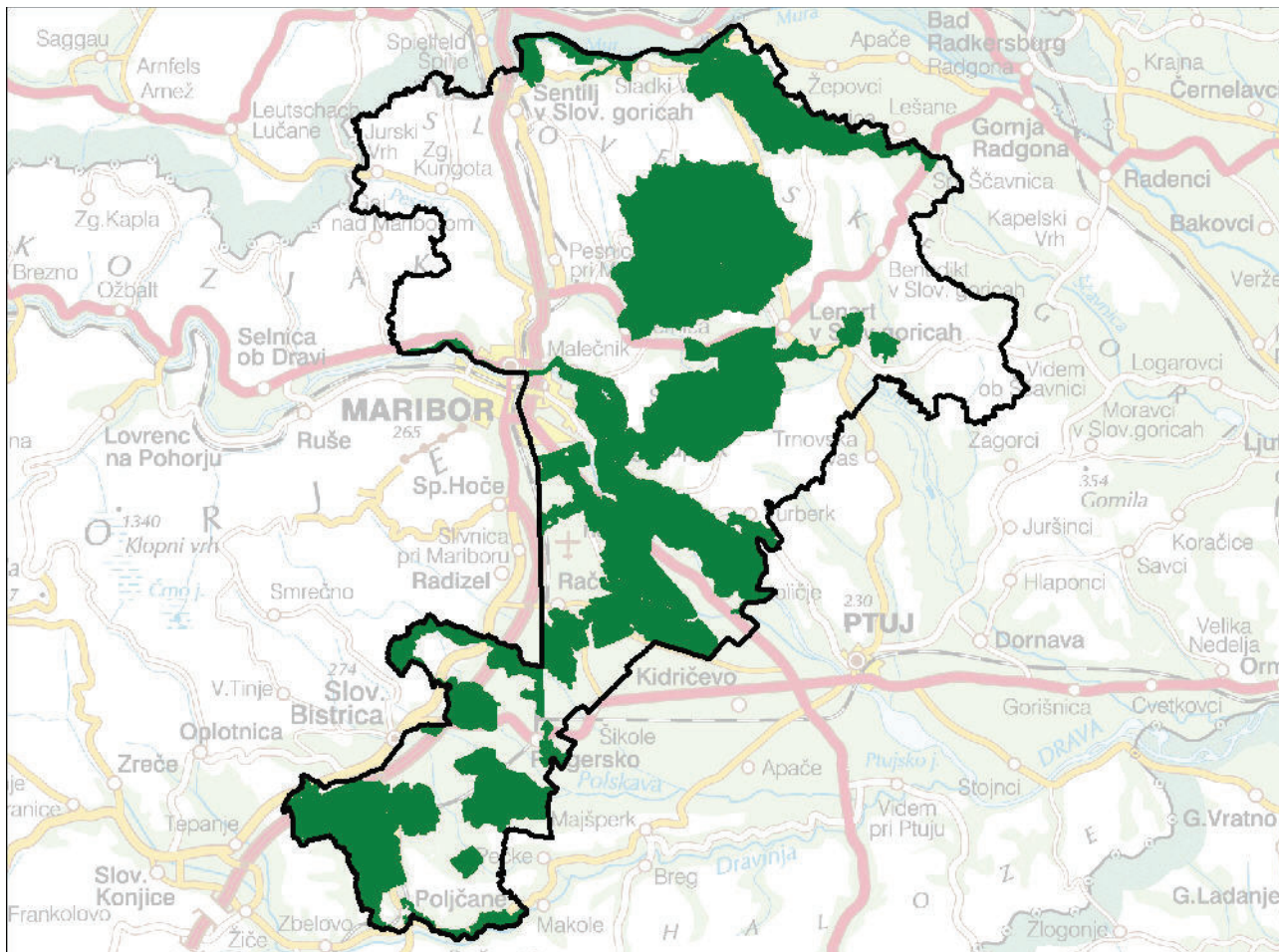
Podrobne varstvene usmeritve

Na EPO območjih, ki se prekrivajo z območji Natura 2000 je potrebno upoštevati varstvene usmeritve, ki so podane v poglavju 3.4 Posebna varstvena območja oziroma Konkretna varstvene usmeritve.

Na EPO območjih, ki se prekrivajo z zavarovanimi območji je potrebno upoštevati varstvene usmeritve, ki so podane v poglavju 3.1 Zavarovana območja.

Na EPO območjih, ki se prekrivajo z naravnimi vrednotami je potrebno upoštevati varstvene usmeritve, ki so podane v poglavju 3.2 Naravne vrednote.

Seznam vseh ekološko pomembnih območij v LUO in morebitne konkretne usmeritve, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 9.4 Ekološko pomembna območja z varstvenimi režimi. Vsa ekološko pomembna območja so prikazana v naravovarstvenem atlasu (EPO – Ekološko pomembna območja) na povezavi: <http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=Epo@ZRSVN>.

Slika 8: Ekološko pomembna območja v lovsko upravljavskem območju

4.4 Posebno varstveno območje (območje Natura 2000)

Posebno varstveno območje (območje Natura 2000) je ekološko pomembno območje, ki je na ozemlju Evropske unije pomembno za ohranitev ali doseganje ugodnega stanja vrst, njihovih habitatov in habitatnih tipov (33. člen ZON). Na njihovem območju se izvajajo najpomembnejše aktivnosti za ohranjanje biotske raznovrstnosti na ravni Evropske unije.

Na posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) je potrebno, v skladu s Pravilnikom o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov na varovana območja, za posege izvesti presoto sprejemljivosti posegov v naravo.

Splošne varstvene usmeritve

Na vseh Natura območjih se posegi in dejavnosti načrtuje tako, da se v čim večji možni meri:

- ohranja naravna razširjenost habitatnih tipov ter habitatov rastlinskih ali živalskih vrst;
- ohranja ustrezne lastnosti abiotskih in biotskih sestavin habitatnih tipov, njihove specifične strukture ter naravne procese ali ustrezno rabo;
- ohranja ali izboljšuje kakovost habitata rastlinskih in živalskih vrst, zlasti tistih delov habitata, ki so bistveni za najpomembnejše življenjske faze kot so zlasti mesta za razmnoževanje, skupinsko prenočevanje, prezimovanje, selitev in prehranjevanje živali;
- ohranja povezanost habitatov populacij rastlinskih in živalskih vrst in omogoča ponovno povezanost, če je le-ta prekinjena.

Pri izvajanju posegov in dejavnosti, ki so načrtovani v skladu s prejšnjim odstavkom, se izvedejo vsi možni tehnični in drugi ukrepi, da je neugoden vpliv na habitatne tipe, rastline in živali ter njihove habitate čim manjši.

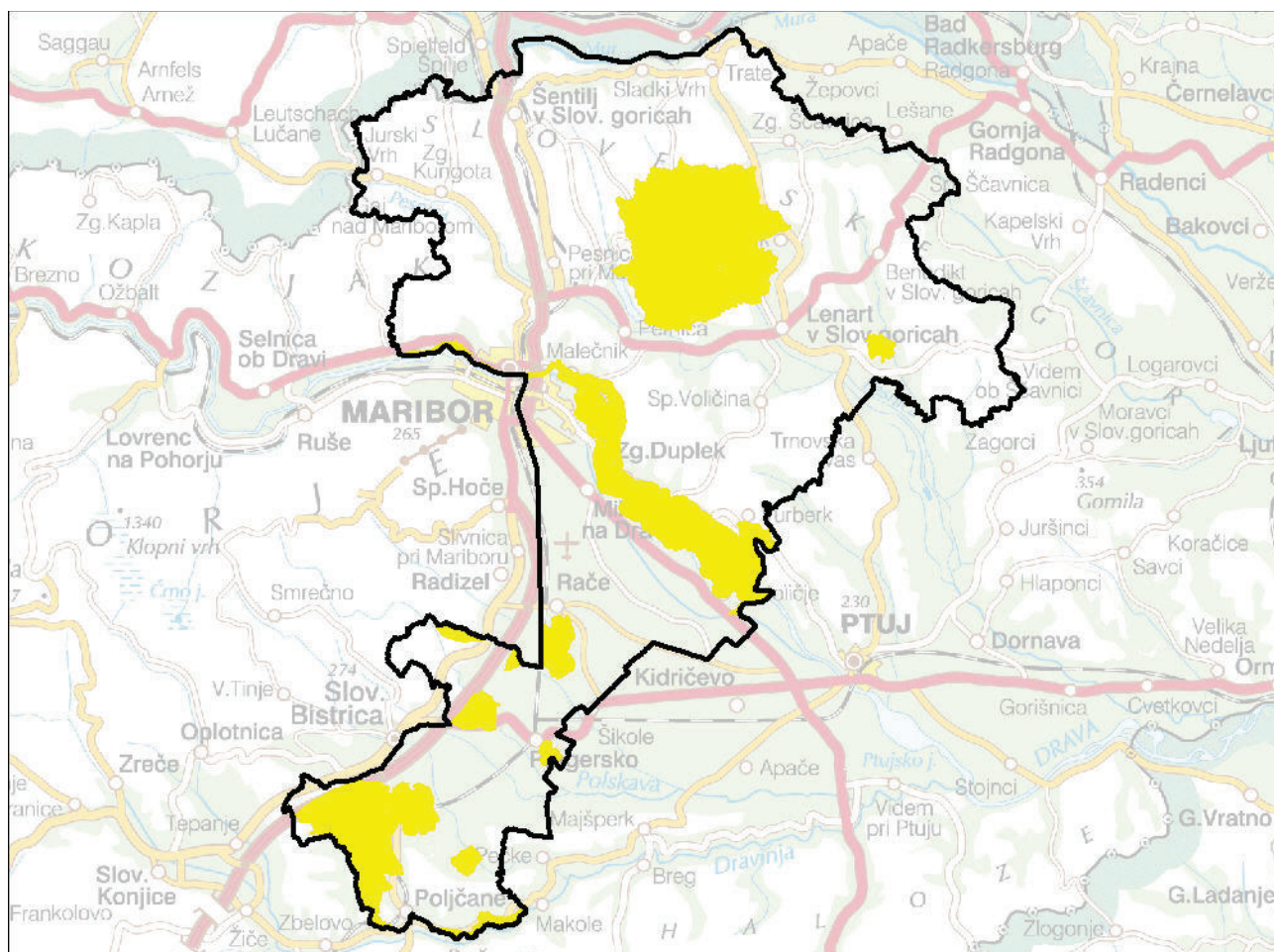
Čas izvajanja posegov, opravljanja dejavnosti ter drugih ravnanj se kar najbolj prilagodi življenjskim ciklom živali in rastlin tako, da se:

- živalim prilagodi tako, da poseganje oziroma opravljanje dejavnosti ne, ali v čim manjši možni meri, sovpada z obdobji, ko potrebujejo mir oziroma se ne morejo umakniti, zlasti v času razmnoževalnih aktivnosti, vzrejanja mladičev, razvoja negibljivih ali slabo gibljivih razvojnih oblik ter prezimovanja,
- rastlinam prilagodi tako, da se omogoči semenenje, naravno zasajevanje ali druge oblike razmnoževanja.

Na Natura območja se ne vnaša živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.

- Na krmnih njivah naj se ne **zasaja tujerodnih invazivnih vrst** (kot je topinambur), oziroma sadi vrst (primer sončnica), s katerimi se lahko prenašajo invazivne vrste (topinambur).
- Velikost obstoječe **populacije alohtonih vrst divjadi** (muflon, damjak, pižmovka, nutrija) naj se na območjih Nature 2000 **zmanjšuje oziroma vzdržuje** na taki ravni, da le te ne vplivajo na **ugodno stanje kvalifikacijskih habitatnih tipov in vrst**. Za nekatera območja je bilo ocenjeno, da tujerodne vrste ogrožajo kvalifikacijske habitatne vrste zato je bila podana usmeritev za postopno izločanje alohtonih vrst divjadi.
- **Solnice za divjad** se ne smejo nameščati na način, **ki omogoča vnos soli v mokrišča** in druge vodne površine. **Solnica je lahko nameščena v razdalji 50 metrov in več od roba mokrišča in drugih vodnih površin.** Obstoječe solnice, ki ne ustrezajo temu predpisu naj se odstranijo.

Seznam vseh posebnih varstvenih območij v LUO ter območja s splošnimi ali konkretnimi usmeritvami, ki vplivajo ali omejujejo upravljanje z divjadjo in njenim življenjskim okoljem so v Prilogi 9.5 Posebna varstvena območja z varstvenimi režimi. Vsa posebna varstvena območja, za katere veljajo splošne varstvene usmeritve so prikazana v Naravovarstvenem atlasu (Natura 2000 – Območja Nature 2000) na internetni povezavi: <http://www.naravovarstveni-atlas.si/ISN2KJ/profile.aspx?id=N2K@ZRSVN>.

Slika 9: Območja Natura 2000 v lovsko upravljavskem območju

4.5 Habitatni tipi

Habitatni tip je biotopsko ali biotsko značilna in prostorsko zaključena enota ekosistema, katerega ohranjanje v ugodnem stanju prispeva k ohranjanju ekosistemov (31. člen ZON). Za ohranjanje habitatnega tipa v ugodnem stanju se uporabljajo določila 3. člena Uredbe o habitatnih tipih ter varstveni cilji za doseganje ustreznih ekoloških razmer za posamezne skupine habitatnih tipov, ki so navedeni v Prilogi 2 iste uredbe.

Splošne varstvene usmeritve

Habitatni tipi se ohranjajo v ugodnem stanju tako, da se posegi in dejavnosti na območjih habitatnih tipov načrtujejo in izvajajo na takšen način, da je njihov neugoden vpliv čim manjši.

Posegi in dejavnosti na območjih habitatnih tipov se načrtujejo na način in v obsegu:

- da se v kar največji možni meri ohranja ali veča naravna razširjenost habitatnih tipov in območij, ki jih posamezni habitatni tip znotraj te razširjenosti pokriva,
- da se v kar največji možni meri ohranjajo specifična struktura habitatnega tipa in naravni procesi ali ustrezna raba v skladu z varstvenimi cilji iz priloge 2 Uredbe o habitatnih tipih,
- da se ohranja ugodno stanje za te habitatne tipe značilnih rastlinskih in živalskih vrst v skladu z varstvenimi cilji iz predpisov, ki urejajo varstvo zavarovanih rastlinskih in živalskih vrst.

Habitatni tipi, ki so tudi kvalifikacijski tipi za Naturo 2000 so natančneje obravnavani v poglavju 3.4 Posebna varstvena območja (območja Natura 2000).

Splošne usmeritve za zavarovane vrste

Osnovo varstva zavarovanih vrst predstavljata uredba o zavarovanih prosto živečih rastlinskih in živalskih vrstah ter uredba o habitatnih tipih. Glede na to, da je upravljanje z divjadjo delno povezano tudi z varstvom vrst, smo podali nekatere usmeritve za ohranjanje habitatnih tipov ter usmeritve, ki so podane za območja s statusom.

5 OPREDELITEV GLAVNIH PROBLEMOV UPRAVLJANJA S POPULACIJAMI DIVJADI

5.1 Glavni problemi v povezavi s stanjem v populacijah divjadi oziroma njihovih medsebojnih odnosih

Problemi, ki so povezani s stanjem v populacijah divjadi in medvrstnim odnosom različnih živalskih vrst so predvsem posledica človekovega vpliva oziroma njegovih dejavnosti v okolju.

Glede na stanje v populacijah posameznih vrst divjadi in njihovih medsebojnih odnosov, lahko v LUO glavne probleme strnemo v:

- probleme vplivanja populacij divjadi na človekove dejavnosti in
- probleme medsebojnega vplivanja posameznih vrst.

Med prvimi se pojavlja problem neuskladene številčnosti posameznih vrst, ki se kaže v lokalni povečanosti vplivov teh vrst na različne rabe prostora in aktivnosti človeka. Pri srnjadi kot edini in najštevilčnejši stalno prisotni rastlinojedi vrsti v LUO gre ponekod za povečan vpliv na vinograde in sadovnjake, kar se kaže predvsem v povzročanju škod na omenjenih kulturah.

Med posameznimi vrstami je potrebno izpostaviti še vpliv populacije lisice. Stanje v populaciji lisice je zaradi preslabe regulacije z odstrelom občasno problematično. Pogosto zaradi visoke številčnosti vrste prihaja do izbruha garjivosti in pogina živali. Tudi tu mestoma predstavlja številčnost populacije problem zaradi nastajanja škod na perutnini, kakor tudi posredna možnost nevarnosti izbruha bolezni (garje, steklina). Pomemben problem velike številčnosti lisic je tudi njen vpliv kot najpomembnejšega plenilca mladičev srnjadi na prirastek srnjadi kar potrjujejo tudi po številnih evropskih državah (Gaillard in sod., 1997; Linnell, 1998; Panzacchi, 2007).

Pri upravljanju z divjadjo je vse bolj problematično stanje v populaciji sive vrane, ki je zaradi visoke številčnosti v nekaterih delih LUO zaskrbljujoče. Zaradi življenjskih navad in biologije vrste številčnost kljub večkratnemu dvigu odvzema v zadnjih letih ostaja enaka oziroma se dviguje. Posledice trenutnega stanja se odražajo z visokimi škodami na kmetijskih kulturah in nepremičninah.

Glede medsebojnih odnosov posameznih vrst ni zaznati velikih problemov, gotovo pa obstaja ob povečevanju številčnosti lisic vpliv te vrste na populacije male poljske divjadi in ostale vrste prostoživečih živali. Pomemben je tudi negativen vpliv sive vrane kot plenilca gnezd/mladičev poljske divjadi, ptic pevk in nekaterih zavarovanih živalskih vrst.

5.2 Glavni problemi v povezavi z življenjskim okoljem divjadi

Glavni problemi, ki izhajajo iz človekovih aktivnosti znotraj LUO, in ki so odločilno vplivali na razpored in vedenje posameznih populacij divjadi v preteklem desetletju ter so neposredno povezani z življenjskim okoljem divjadi so:

- Stihijsko spreminjanje življenjskega okolja,
- Zmanjševanje gozdnatosti v kmetijski krajini,
- Neprimerne regulacije vodotokov,
- Neprimerno oblikovanje in čiščenje gozdnega roba,
- Širjenje industrijskih, trgovskih centrov,
- Širjenje infrastrukturnih objektov (ceste, avtoceste),
- Velikopovršinsko uporabljanje fito farmacevtskih sredstev,
- Monokulture kmetijskih posevkov,
- Obore za rejo divjadi,
- Ograjevanje površin v najrazličnejše namene,
- Razne oblike nemira v življenjskem okolju divjadi.

5.3 Glavni problemi, ki izhajajo iz upravno administrativnih ovir oziroma določb

Glavni problemi, ki izhajajo iz tega področja so povezani predvsem z omejevanjem lovskega udejstvovanja s strani posameznih upravljavcev lovišč in sicer z internimi akti lovišč. Omenjeni dokumenti običajno prepovedujejo lov na določene vrste ali kategorije divjadi, ki jih je sicer dovoljeno loviti v skladu z veljavno

zakonodajo s področja lovstva. Gre predvsem za pogojevanje lova z opravljenimi aktivnostmi v loviščih, omejevanje lova določenih vrst glede na telesno maso, itd.

Problem zakonsko neustrezno določenih lovnih dob na posamezne vrste (lisica, siva vrana).

Dodaten problem na področju upravnno administrativnih ovir se kaže v kakovosti in relevantnosti najrazličnejših podatkov, kazalnikov in vodenju evidenc za potrebe analiz in načrtovanja. Podatki, na osnovi katerih se obravnava posamezna vrsta divjadi, si zaslužijo kratek komentar.

Obrazložitev:

- Telesna masa: telesna masa se v času lovne dobe zelo spreminja. Pri srnjakih telesna masa od maja do prska raste, v času prska pade, po tem obdobju pa zopet raste. Pri mladičih ni vseeno, ali so uplenjeni v začetku septembra, ali pa ob koncu leta. Vprašanje je tudi, če se pri mladičih natančno vodi spol. Primerjati tako različne podatke o telesnih masah je zelo vprašljivo. Omenjene pomanjkljivosti pri uporabi telesnih mas kot kazalnika v kontrolni metodi bi bilo mogoče vsaj delno odpraviti z ustreznimi statističnimi analizami (npr. omejevanje le na posamezne mesece ali obdobja, uporaba analiz kovariance z upoštevanjem zaporednega koledarskega dneva pri analizi telesnih mas mladičev itd.).
- Mase rogovja: v času lovne dobe te mase niso podvržene nihanjem, je pa opazen problem t.i. »pravičnega« in »nepravičnega« odstrela. Pravila v lovskih družinah, ki temeljijo na takih pravilih razvrščanja imajo za posledico, da ne poznamo povprečnega stanja v populaciji. Poleg tega je velika razlika med dvoletnim, starejšim in starim srnjakom. Vodi se pa vse pod 2+. Pomemben je tudi vpliv stohastičnih vremenskih razmer, ki tekom leta vplivajo na rast in razvoj rogovja in posledično na maso rogovja zlasti pri srnjadi.
- Izgube: pri vseh vrstah se poskuša izgube natančno evidentirati, pri tem pa je jasno, da je možno dokaj natančno ugotavljati le vzroke izgub zaradi povoza, pokosa in garij. Pri ostalih vzrokih pa ne vemo več natančno definirati vzroka izgube, in tu bi bilo najbolj primerno vzrok opredeliti kot »neznano«. Tudi pri krivolovu se postavlja vprašanje, ali lovec kosa ni raje pustil iz strahu pred sankcijami, ali pa ga ni dovolj vestno iskal.
- Evidence na splošno: opažamo, predvsem pri mali divjadi, da se evidence ne vodijo natančno. Velikokrat se ne ujemajo podatki, ki so zbrani na različnih nivojih, ali pa za različne potrebe.

Ti pomisleki o podatkih niso v nobenem primeru namenjeni kritiki lovstva, saj je potrebno razumeti, da je lovstvo prostovoljna in amaterska dejavnost. Takšni problemi so bili v preteklosti in bodo še naprej. Na to je potrebno opozoriti predvsem za to, da vemo, da gradimo včasih cilje in ukrepe na dejstvih, ki niso najbolj natančni.

6 ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

6.1 Pretekla vlaganja v življenjsko okolje divjadi

Vlaganje v življenjsko okolje posamezne vrste divjadi ima prednost pred ostalimi ukrepi, še posebej pa pred krmljenjem. Ukrepi v življenjskem okolju divjadi, ki so jih opravila lovišča kažejo na to, da se vedno bolj zavedajo pomena vlaganj v življenjsko okolje divjadi. Dobra je realizacija načrta čiščenja grmišč, remiz, košnja, posebej pa je razveseljivo, da se večja delež krmnih njiv. Krmne njive morajo imeti prednost pred pridelovalnimi njivami, še posebej, če so posejane z drugimi kulturami kot koruzo. V tej kmetijski krajini je koruza že tako prevladujoča kmetijska kultura.

Podatki v preglednici 4 o vlaganjih v življenjsko okolje divjadi se nanašajo na ukrepe, ki so bili izvedeni predvsem, ali izključno z namenom izboljšati življenjske razmere divjadi z vidika njihove ohranitve, preprečevanja škode v gozdu, v prometu, na kmetijskih površinah in na divjadi.

Ukrepe so načrtovala in izvedla posamezna lovišča oziroma upravljavci lovišč. Podatki so za obdobje 2001 – 2007 pridobljeni iz letnih načrtov gospodarjenja z divjadjo posameznih lovišč, za zadnja tri leta pa so zajeti iz evidenčnega programa Lovske zveze Slovenije Lisjak. Ukrepe skladno s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo delimo na ukrepe v habitatih divjadi, ukrepe za izboljšanje prehranskih razmer divjadi in ukrepi za preprečevanja škode. Posamezne ukrepe je med seboj težko ločiti, saj se praviloma med seboj dopolnjujejo. Tako ukrepi v habitatih kot so: vzdrževanje pašnikov in travnikov, priprava pasišč, vzdrževanje grmišč, remiz, kaluž in drugih vodnih virov ter sadnja plodonosnih vrst, predstavljajo ukrepe za izboljšanje prehranskih razmer divjadi, s tem pa posredno vplivajo tudi na manjše škode v kmetijstvu in gozdarstvu. Prehranske razmere divjadi neposredno izboljšujemo z zimskim, preprečevalnim in privabljalnim krmljenjem, krmnimi in pridelovalnimi njivami ter solnicami. Ukrepa za preprečevanje škode sta tudi preprečevalno in privabljalno krmljenje.

Ukrepi so naštet v skladu z že zgoraj omenjenim pravilnikom. Pomanjkanje podatkov za nekatere ukrepe je posledica sprememb, ki jih je prinesel prej omenjeni pravilnik. Nekateri ukrepi kot so spravilo sena z odvozom, priprava pasišč za divjad, gnojenje travnikov, vzdrževanje gozdnega roba, izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira in postavitve in vzdrževanje gnezdnice se načrtujejo in izvajajo od leta 2006. Pred tem letni načrti gospodarjenja z divjadjo teh ukrepov niso vsebovali tako, da o njih ni bilo mogoče pridobiti podatkov. To seveda ne pomeni, da ti ukrepi niso bili izvajani, le zapisani so pod drugo vrsto ukrepa.

Preglednica 4: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi v lovsko upravljavskem območju v obdobju 2001 - 2010

Vrsta ukrepa / leto	Enota mere	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI											
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	-	-	-	-	-	-	2.321	2.712	7.072	8.609
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI											
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	29,0	26,0	40,9	31,4	32,3	41,7	41,7	25,5	22,8	26,3
Spravilo sena z odvozom	ha	-	-	-	-	-	-	1,5	2,3	1,3	1,8
Priprava pasišč za divjad	ha	-	-	-	-	-	3,8	4,7	3,6	2,7	3,2
Gnojenje travnikov	ha	-	-	-	-	-	-	-	-	1,5	1,5
Vzdrževanje grmišč	ha	25,2	24,9	25,3	39,6	35,8	31,0	34,5	27,9	26,4	23,8
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	42,9	45,9	51,5	49,1	53,2	50,1	47,9	35,6	31,9	41,0
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	-	-	-	-	-	-	-	7,8	10,5	9,5
Izdelava in vzdrževanje kaluž	št.	-	-	-	-	-	15	5	10	3	4
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	št.	-	-	-	-	-	-	12	14	15	16
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	št.	-	-	-	-	-	741	1.070	584	242	267
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	št.	-	-	-	-	-	-	123	24	28	25
3. BIOTEHNIČNI UKREPI											
Zimsko krmljenje	kg	40.423	58.875	60.760	68.895	76.380	73.076	59.605	69.015	57.800	66.300
Preprečevalno krmljenje	kg	1.350	1.800	1.300	400	200	-	2.800	250	200	300
Privabljalo krmljenje	kg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krmne njive	ha	24,5	26,9	29,8	36,6	38,9	29,7	32,8	21,7	18,2	21,6
Pridelovalne njive	ha	15,1	18,1	19,8	7,0	3,2	14,6	5,0	8,6	7,0	9,9
Solnice	kg	-	-	-	-	2.737	2.807	2.605	2.985	2.900	3.800
4. LOVSKI OBJEKTI											
Solnice (obnova in novogradnja)	št.	1.139	1.647	2.237	2.001	1.078	1.023	1.020	1.049	722	1.258
Lovske preže (obnova in novogradnja)	št.	-	-	-	-	-	-	-	311	228	194
Krmišča (obnova in novogradnja)	št.	-	-	-	-	-	-	-	269	214	215
Lovske steze (obnova in novogradnja)	km	-	-	-	-	-	-	-	10,5	7,7	11,4
5. Ukrepi za preprečevanje škod od divjadi											
Kemična sredstva	št. obj.	-	-	-	-	41	37	40	29	26	35
Tehnična sredstva	št. obj.	-	-	-	-	8	6	10	20	19	21

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Ta vrsta ukrepov se v preteklosti kljub temu, da so jih lovci izvajali, ni načrtovala in evidentirala. Od leta 2007 pa vsako leto beležimo večji načrt in izvedbo teh del. S postopnim spoznavanjem in razumevanjem tega ukrepa upravljavci lovišč načrtno in organizirano opravijo več ur. V smislu obveze izvajanja lovsko čuvske službe ter načrtnega spremljanja stanja in razvoja populacij divjadi lahko pričakujemo, da se bo obseg opravljenih ur za izvajanje ukrepov varstva in monitoringa divjadi še povečeval.

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi se iz leta v leto bolje in obširneje realizirajo, kar je verjetno povezano z javnimi pooblastili lovišč in večjo odgovornostjo za upravljanje z lovišči, ki je navedena v koncesijskem razmerju med upravljavci lovišč in RS. Ukrepe nadzora in varovanja naravnega okolja je zaželeno realizirati, pri tem pa je še posebej važno izvajanje svetovalne vloge v javnosti. Pomembno je obveščanje lastnikov zemljišč v smislu ohranitve populacij divjadi, še posebej v času razmnoževanja in v obdobjih ostrejših klimatskih razmer (daljše zimsko obdobje, poplave, zmrzali, poledice,...).

Ukrepi, ki so zajeti v okviru varstva in monitoringa divjadi, so zaradi spreminjanja življenjskih pogojev populacij divjadi izjemno pomembni iz vidika ohranjanja narave še posebej življenjskih pogojev divjadi. V okviru javnih pooblastil je potrebno s preventivnimi pristopi zagotavljati mir v loviščih in skupaj z lovsko čuvske službo ter inšpekcijo opozarjati javnost na motnje v okolju. Prav tako je pomembno spremljanje vseh negativnih vplivov, ki omejujejo življenjske pogoje divjadi, pri čemur je potrebno izpostaviti predvsem

kontrolno vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju, dejavnosti potepuških psov in negativnih posledic kmetijske ter gozdarske proizvodnje.

Biomeliorativni ukrepi

Večino ukrepov s tega področja je namenjenih ohranjanju in krepitvi naravnih prehranskih in bivalnih pogojev za divjad. Sem sodijo ukrepi sonaravne pridelave hrane in zagotavljanje ostalih pogojev prostoživečim živalskim vrstam (valilnice, trhla debla, koreniki, vzdrževanje trstičij, grmišč, omejkov, gozdnih ostankov in posamičnih dreves, ter naravnih vodotokov). Ukrepi, ki so bili izvedeni v preteklem obdobju, kažejo na vse večje zavedanje upravljavcev lovišč o njihovem pomenu. Ker gre na območju LUO za tipične habitate male poljske divjadi in srnjadi, se to kaže tudi v doseganju načrtovanih del. Tukaj izstopajo dela kot so vzdrževanje grmišč, vzdrževanje remiz za malo divjad in vzdrževanje pasišč za divjad ter sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja.

Biotehnični ukrepi

Z vidika ohranjanja populacij prostoživečih živali so pomembni predvsem v ostrejših obdobjih leta in v času težje dostopnosti divjadi do prehranskih virov. **Zimsko krmljenje** divjadi je v LUO namenjeno izključno mali divjadi (poljskemu zajcu, jerebici, fazanu.) Zaradi škod od divjadi v kmetijstvu je smiselno preprečevalno oz. odvrčalno krmljenje, ki mora temeljiti na strokovnih izhodiščih, in se ga v zadnjem obdobju ni izvajalo v večjem obsegu. Skupna količina krme, ki jo kot dodatno energijo upravljavci vnašajo v lovišča, ne sme presegati načrtovane višine.

Z obdelavo **krmnih njiv** ima divjad na razpolago svežo krmo, kar deluje v smislu preprečevanja škod in je hkrati obogatitev prehranske ponudbe. Z leti se počasi popravlja razmerje med krmnimi in pridelovalnimi njivami, ki jih imajo nekateri upravljavci lovišč za pridelovanje krme za krmljenje. Krmne njive morajo imeti prednost pred pridelovalnimi njivami še posebej, če so posejane z drugimi kulturami kot koruzo. V tej kmetijski krajini je koroza že tako prevladujoča kmetijska kultura.

Lovski objekti

Lovski objekti, kot osnova za zagotavljanje optimalnih pogojev pri izvajanju lova (preže, steze), so v količinskem in kvalitetskem stanju zadostno prisotni v vseh loviščih LUO, kar velja tudi za objekte namenjene divjadi (solnice in krmišča za malo divjad).

Ukrepi za preprečevanje škod od divjadi

Za odvrčanje divjadi od škodnih objektov se lovišča poslužujejo električnih pastirjev, žičnih in plastičnih ograj, optičnih in zvočnih naprav, ter kemičnih odvrčal. Lastnike zemljišč morajo lovišča, skladno s 53. členom Zakona o divjadi in lovstvu, ustrezno podučiti o načinu varovanja in uporabi sredstev za zaščito. Na predelih cest, kjer je evidentiran povečan povoz, je potrebno namestiti ustrezna sredstva za odvrčanje divjadi, hkrati pa od upravljavca ceste zahtevati postavitve prometnega znaka o nevarnosti prehoda divjadi.

Ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v gozdu so podrobno opisani tudi v gozdnogospodarskih načrtih gozdnogospodarskih enot, ki ležijo na območju LUO in so opredeljeni kot:

- Gozd je pomemben blažilec, saj je v zimskem času, ko so polja prazna, edini na razpolago za prehrano in kritje divjadi
- Ohrani naj se pestrost drevesnih vrst
- Povečuje naj se delež mladja in gošče
- Nega gozdnega roba mora biti prilagojena življenjskim zahtevam divjadi
- V kmetijski krajini se ne sme zmanjševati gozdnatost in površina živih mej
- Ohranjanje grmovnih vrst, ki pomenijo prehrano poljskega zajca
- Vzdrževanje grmišč in obrečnih pasov
- Vzdrževanje vodnih virov v gozdu
- Potrebno je oblikovati in puščati podrast v ostankih avtohtone vegetacije (skupine gozdnega drevja, gozdni rob, ...), predvsem na območju Pesniškega in Dravskega polja;

6.2 Presoja usklajenosti divjadi in njenega življenjskega okolja

6.2.1 Trend vpliva parkljaste divjadi na gozdno vegetacijo

Objedenost gozdnega mladja

Leta 1996 je ZGS pričel s sistematičnim spremljanjem objedenosti gozdnega mladja in sicer v LUO na 84 ploskvah, ki so morala zadostovati v naprej določenim pogojem. Popis se je ponavljal v letih 1996, 2000 in 2004 podroben popis (vse poškodbe nad statistično srednjo višino razreda v oddaljenosti od vrha poganjka) skupaj s podrobnim popisom (poškodbe terminalnega poganjka nastale v približno enem letu) ter v letih 1998 in 2000 samo hiter popis.

Preglednica 5: Ocena števila osebkov na ha in stopnja poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po višinskih razredih – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004

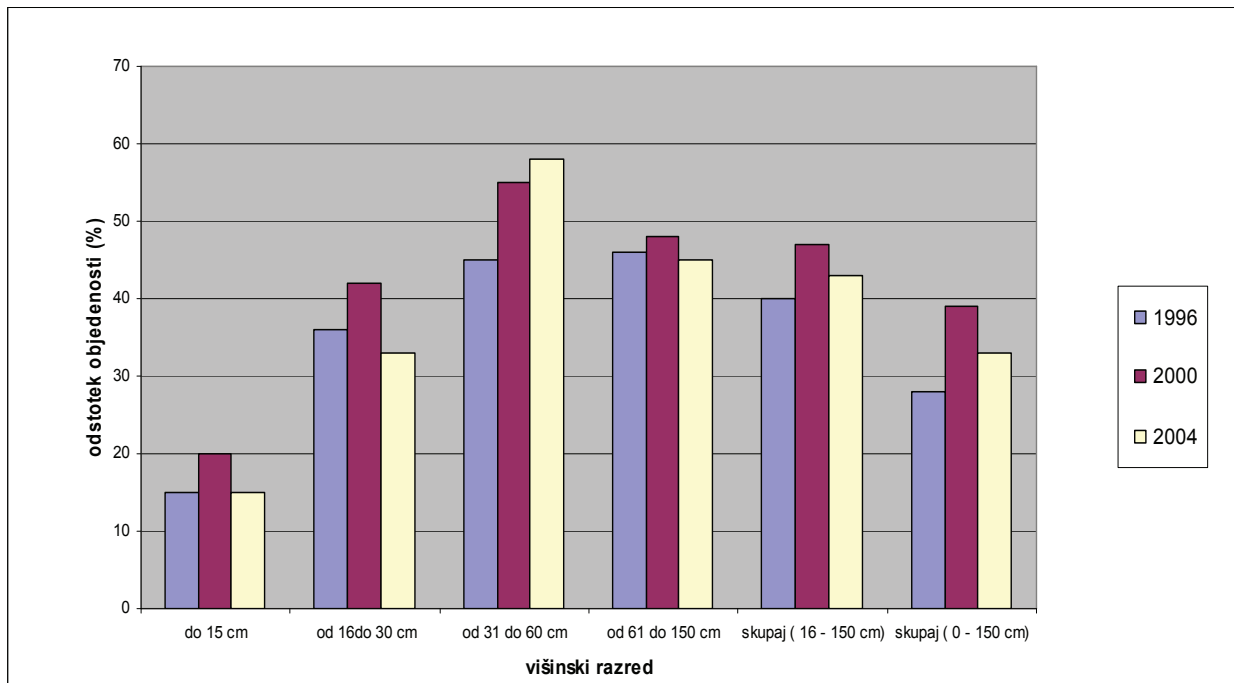
VIŠINSKI RAZRED	OCENA ŠTEVILA / HA			OBJEDENOST v %		
	1996	2000	2004	1996	2000	2004
do 15 cm	71.391	33.322	39.457	15	20	15
od 16 do 30 cm	27.882	25.167	24.815	36	42	33
od 31 do 60 cm	43.818	43.744	37.077	45	55	58
od 61 do 150 cm	12.027	11.444	10.215	46	48	45
SKUPAJ (od 16 do 150 cm)	83.727	80.355	72.107	28	39	33
SKUPAJ (od 0 do 150 cm)	155.118	113.677	111.564	40	47	43

Število mladja v razredu do 15 cm se je v obdobju med popisi zmanjšalo za 45 %, v razredu od 16 do 30 cm se je zmanjšalo za 11 %, v razredu od 31 do 60 cm se je zmanjšalo za 15 % in v razredu od 61 do 150 cm se je zmanjšalo za 15 %. Skupno se je v razredih od 0 do 150 cm število mladja zmanjšalo za 28 %, če pa pogledamo v višinskih razredih od 16 do 150 cm pa se je število mladja zmanjšalo za 14 %. Spremembe v številu mladja po posameznih višinskih razredih so v največji meri rezultat višinskega priraščanja in naravnega izločanja osebkov v obdobju treh popisov.

Preglednica 6: Delež posameznih drevesnih vrst v mladju po višinskih razredih in stopnja poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004

DREVESNA VRSTA	% drev. vrste	DELEŽ DREVESNE VRSTE V MLADJU									OBJEDENOST (%)		
		do 30 cm			od 31 do 60 cm			od 61 do 150 cm			1996	2000	2004
		1996	2000	2004	1996	2000	2004	1996	2000	2004			
Beli gaber	25	26	18	13	2	4	3	1	2	2	20	34	47
Breza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	44	50	50
Bukev	36	22	15	20	10	12	11	3	7	10	34	47	37
Češnja	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	27	47	42
Dob	8	6	6	13	0	2	1	0	0	0	69	45	10
Gorski brest	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	0	
Gorski javor	4	3	4	4	0	0	1	0	0	0	22	33	29
Graden	14	15	14	8	1	1	1	0	0	0	15	38	31
Hrasti	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	13		
Jelka	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	24	45	23
Jerebika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	67	0	
Kostanj	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	55	54	42
Lipa in lip.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	43	69
Maklen	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	24	36	21
Rdeči bor	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	25	30	48
Robinija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50	43	0
Smreka	5	4	5	3	0	1	2	0	0	0	20	15	32
Trepetlika	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25		
Veliki jesen	2	1	2	3	0	0	0	0	0	0	16	30	17
Vrbe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	
SKUPAJ	100	80	67	67	15	22	20	4	11	13	28	39	33

Med posameznimi vrstami zavzema največji delež bukev (36 %), sledijo ji beli gaber (25 %), graden (14 %), dob (8 %), gorski javor (4 %) in kostanj (2 %). Ostalih drevesnih vrst je skupno 10 %. Analize objedenosti mladja kažejo, da je med najpogostejšimi vrstami najbolj objedeno mladje belega gabra z dinamiko objedenosti po letih 20 % - 34 % - 47 %, sledi bukev z dinamiko 34 % - 47 % - 37 % in graden z dinamiko 15 % - 38 % - 31 %. Največja je objedenost v višinskem razredu do 30 cm z dinamiko 80 % - 67 % - 67 %. Najmanjša pa je objedenost v višinskem razredu od 61cm do 150cm z dinamiko 4 % - 11 % - 13 %.

Slika 10: Gibanje stopnje poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po višinskih razredih – podatki za vse drevesne vrste iz opravljenih »podrobnih« popisov v letih 1996, 2000 in 2004

Skupna objedenost drevesnih vrst se je v letu 2004 glede na leto 1996 povečala v višinskem razredu od 31 do 60 cm, medtem ko se je v ostalih razredih zmanjšala. V skupnem se je objedenost v razredih od 16 do 150 cm povečala iz 40 % v letu 1996 na 43 % v letu 2004. Stanje po višinskih razredih od 0 do 150 cm pa se je spremenilo manj in sicer iz 28 % v letu 1996 je naraslo na 33 % v letu 2004. Za sam razvoj gozdov je najpomembnejša objedenost mladja nad 60 cm višine, kjer pa se je delež objedenosti zmanjšal za 2 %. Praktično je zaznati zmanjšanje objedenosti v vseh razredih razen v razredu 31 do 60 cm.

Zaradi izpada številnih ploskev, ker le te niso več izpolnjevala že omenjenih pogojev (osebki so prerasli 1,5 metrov višine, zastor matičnega sestoja se je povečal preko 80 – 90 %), je ZGS leta 2004 izvedel zadnji popis po zgoraj opisani metodi. V letih 2009 in 2010 se je po celi Sloveniji opravil popis objedenosti gozdnega mladja po prenovljeni in racionalnejši metodi, ki bo na podlagi dolgoročnega in periodičnega izvajanja omogočala korektnije analize, tudi s pomočjo statističnih orodij. Osnova za izvedbo popisa predstavljajo popisne enote, ki ob upoštevanju težko prehodnih ovir in populacijskih območij rastlinojede parkljaste divjadi, združujejo med seboj si podobne gozdnogospodarske enote glede na območne rastiščno-gojitvene tipe.

Slika 11: Popisne enote v lovsko upravljavskem območju

Iz slike 11 je razvidno, da na območju LUO ležijo štiri popisne enote in sicer največji delež zavzema enota **Slovenske gorice**, ki leži na severnem delu LUO in zavzema področja dvanajstih lovišč. Sledi enota **Dravsko polje**, ki zavzema področje petih lovišč. Na jugu LUO leži popisna enota **Celjsko – Bistriška kotlina**, ki zavzema področje štirih lovišč. Majhen delež površine v LUO zavzema popisna enota **Kozjak** na območju enega lovišča.

Preglednica 7: Število popisanih osebkov in njihov delež po višinskih razredih za posamezno popisno enoto na območju lovsko upravljavskega območja

03 popisna enota DRAVSKO POLJE

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj - R4		MLADOVJE
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	
Smreka	392	3,1	582	2,2	832	4,8	342	5,9	194	12	1.950	3,8	9,5
Bori	196	1,6	1.152	4,3	2.109	12	696	12	353	22	4.310	8,3	15,8
Ostali iglavci	1.275	10	1.186	4,4	992	5,7	433	7,5	125	7,8	2.737	5,3	4,8
Bukev	686	5,5	1.745	6,5	479	2,8	182	3,2	57	3,5	2.463	4,8	1,3
Hrasti	6.667	53	12.212	45	2.862	17	308	5,3	68	4,2	15.450	30	9,7
Plemeniti listavci	196	1,6	1.688	6,2	1.026	5,9	342	5,9	46	2,9	3.101	6	8,3
Drugi trdi listavci	3.137	25	8.176	30	8.130	47	2.782	48	582	36	19.669	38	16,4
Mehki listavci		0	296	1,1	844	4,9	684	12	182	11	2.007	3,9	34,2
Iglavci	1.863	15	2.919	11	3.934	23	1.471	26	673	42	8.997	17	30,1
Listavci	10.686	85	24.116	89	13.341	77	4.299	75	935	58	42.691	83	69,9
Skupaj	12.549	100	27.035	100	17.275	100	5.770	100	1.608	100	51.688	100	100
%			52,3		33,4		11,2		3,1		100		

04 popisna enota SLOVENSKE GORICE

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj - R4		MLADOVJE
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	
Smreka	915	1,2	1.394	1,9	828	2,4	174	1,8	109	7,1	2.505	2,1	13,1
Jelka		0	131	0,2	152	0,4	22	0,2		0	305	0,3	0,2
Bori	305	0,4	479	0,7	457	1,3	44	0,4		0	980	0,8	8,5
Ostali iglavci													1,9
Bukev	18.099	24	34.806	48	26.028	75	8.146	82	1.154	75	70.134	59	27,7
Hrasti	9.761	13	5.924	8,2	545	1,6	240	2,4		0	6.708	5,7	5,8
Plemeniti listavci	32.435	43	16.771	23	4.008	12	653	6,6	174	11	21.607	18	11,2
Drugi trdi listavci	13.726	18	12.633	18	2.810	8	610	6,1	109	7,1	16.161	14	15,8
Mehki listavci		0	44	0,1	87	0,2	44	0,4		0	174	0,1	15,8
Iglavci	1.220	1,6	2.004	2,8	1.438	4,1	240	2,4	109	7,1	3.790	3,2	23,7
Listavci	74.021	98	70.178	97	33.477	96	9.692	98	1.438	93	114.785	97	76,3
Skupaj	75.241	100	72.182	100	34.915	100	9.932	100	1.546	100	118.575	100	100
%			60,9		29,4		8,4		1,3		100		

08 popisna enota CELJSKO BISTRIŠKA KOTLINA

Skup. DV	< 15cm		R1 15-30cm		R2 30-60cm		R3 60-100cm		R4 100-150cm		Skupaj - R4		MLADOVJE
	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	št./ha	%	
Smreka	4.556	6,1	8.054	13	6.250	18	1.988	18	328	9,4	16.620	15	27,4
Jelka	3.847	5,1	1885	3	1475	4,1	553	4,9	41	1,2	3955	3,5	4
Bori	101	0,1	82	0,1	41	0,1		0	20	0,6	143	0,1	4,7
Ostali iglavci		0	20	0		0		0		0	20	0	0,9
Bukev	7.087	9,5	14.878	24	15.390	43	5.861	52	2.070	59	38.198	34	27,2
Hrasti	33.816	45	20.575	33	3.586	10	143	1,3	41	1,2	24.345	22	3,8
Plemeniti listavci	10.428	14	5.799	9,3	1.516	4,3	184	1,6	41	1,2	7.541	6,7	11,7
Drugi trdi listavci	14.478	19	10.779	17	6.496	18	2.049	18	717	21	20.042	18	12,1
Mehki listavci	405	0,5	615	1	881	2,5	451	4	246	7	2.193	1,9	8,2
Iglavci	8.505	11	10.041	16	7.767	22	2.541	23	389	11	20.739	18	37
Listavci	66.214	89	52.646	84	27.870	78	8.689	77	3.115	89	92.319	82	63
Skupaj	74.719	100	62.687	100	35.637	100	11.230	100	3.504	100	113.058	100	100
%			55,4		31,5		9,9		3,1		100		

POPISNA ENOTA DRAVSKO POLJE:

V popisni enoti, ki leži na območju dveh gozdnogospodarskih enot (Zgornje in Spodnje Dravsko polje) prevladujejo rastišča gabrovij in dobrav. Najpogostejše asociacije so *Robori-Carpinetum typicum*, (*Quercus*) *Robori-Ulmetum*, *Quercus-Carpinetum typicum* in *Quercus-Carpinetum luzuletosum*. Poleg omenjenih pa najdemo v manjšem deležu še asociacije *Carici brizoidis-Alnetum glutinosae*, *Salici-Populetum*, *Salicetum* in *Luzulo-Fagetum typicum*.

Največ je mešanih gozdov, delež iglavcev je okoli 50 %, med njimi prevladujejo bori. Od listavcev so najštevilčnejši hrasti in drugi mehki listavci.

Razmerje razvojnih faz je porušeno. Mladovij je 2,7 %, drogovnjakov 45,6 %, debeljakov 41,3 % in sestojev v obnovi 9,0 %. Glede na modelno stanje močno primanjkuje mladovij in sestojev v obnovi, preveč pa je drogovnjakov in debeljakov. V pomladitvenem potencialu predstavlja največji delež hrast, ki v zadnjem višinskem razredu predstavlja le še 4,2 %. Menimo, da je dejansko stanje tudi posledica premajhne odprtosti pomladitvenih jeder za hrast. Delež objedenosti v nižjih višinskih razredih namreč ne kaže močnejše objedanje pri kateri od omenjenih drevesnih vrst. Plemeniti listavci imajo že v pomladitvenem potencialu manjši delež (1,6%) in na koncu vendarle narastejo na 2,9 % kar predstavlja majhno število osebkov za vraščanje v starejše razvojne faze. Pomembno vlogo v višjih razredih prevzamejo drugi trdi listavci, katerim delež v razredu 100 – 150 cm naraste na 36 %. Iglavci ne predstavljajo pomemben delež v pomladitvenem potencialu, vendar njihov delež s preraščanjem v višje razrede narašča. Tako začetnih 1,6 % bora preraste v razredu 100 – 150 cm na kar 22,0 %. Podoben trend je zaslediti pri smreki, ki iz začetnih 3,1 % naraste na 12,2 % v razredu 100 – 150 cm. Menimo, da je to odraz objedanja srnjadi, ki zagotovo v bogati zeliščni ponudbi teh gozdov najde hrano v objedanju vejic predvsem listavcev.

Glede na celotno površino popisne enote, ki znaša 23.654 hektarjev je v enoti le 114 ha (0,48 %) mladovij in 341 ha (1,44 %) podmladka. Podatek je zaskrbljujoč, saj gozd z mladimi razvojnimi fazami oz. podmladkom po jesenski pospravitvi pridelkov iz polj, predstavlja glavni prehranski vir srnjadi.

POPISNA ENOTA SLOVENSKE GORICE:

Popisna enota leži na območju šestih gozdnogospodarskih enot, od katerih so tri na celotnem območju LUO (Šentilj, Lenart in Vurberk-Duplek). V enoti na omenjenih gospodarskih enotah prevladujejo gričevnata in podgorska rastišča bukovij na karbonatnih kamninah (asociacija *Quercus-Fagetum typicum*), sledijo rastišča bukovij na nekarbonatnih kamninah (asociacije *Quercus-Fagetum luzuletosum* in *Luzulo-Fagetum*) v manjšem deležu pa sledijo še rastišča gabrovij in dobrav (asociacije (*Quercus*) *Robori-Carpinetum*, *Quercus-Carpinetum typicum*, *Quercus-Carpinetum luzuletosum*) ter rastišča logov (asociacije *Carici brizoidis-Alnetum glutinosae*).

V popisni enoti prevladujejo gozdovi pretežno listnate sestave, ki jih je kar 60 % od vseh sestojev. To so sestoji v katerih skupni delež buke in hrasta ne presega 75 %, oz. imajo primešan še znatni delež drugih listavcev, predvsem kostanja in belega gabra.

Delež iglavcev v lesni zalogi je med 12 in 20 %, prevladujejo smreka, bori in jelka. Med listavci prevladujejo bukev, hrasti, drugi trdi listavci, pomemben delež predstavljajo tudi plemeniti listavci (okoli 6 %). Gozdnatost v popisni enoti je med 25 in 30 %.

Razmerje razvojnih faz je porušeno. Mladovij je 3,7 %, drogovnjakov 33,5 %, debeljakov 55,4 % in sestojev v obnovi 5,2 % ter ostalih razvojnih faz 2,3 %. Glede na modelno stanje močno primanjkuje mladovij in sestojev v obnovi, primanjkuje tudi drogovnjakov, preveč pa je debeljakov.

V pomladitvenem potencialu predstavljajo največji delež listavci in sicer so na prvem mestu plemeniti listavci, sledijo bukev, drugi trdi listavci in hrasti. Delež iglavcev v pomladitvenem potencialu je majhen (smreka in bori skupno 1,6 %). V fazi preraščanja pobudo močno prevzame bukev kateri delež v razredu 100 – 150 cm naraste na kar 74,6 %. Hrasti praktično izginejo, medtem ko plemeniti listavci predstavljajo dobrih 11 % osebkov za nadaljno vrst v fazo letvenjaka. Delež iglavcev se z višino povečuje in doseže v razredu 100 – 150 cm delež 7,1 %. Verjetno je to posledica agresivnosti buke, ki je pogojena z dinamiko preraščanja. Menimo, da je dejansko stanje tudi posledica premajhne odprtosti pomladitvenih jeder za hrast.

Glede na celotno površino popisne enote, ki znaša 131.125 hektarjev, je v enoti le 1.293 ha (0,99 %) mladovij in 1.233 ha (0,94 %) podmladka. Podatek je zaskrbljujoč, saj gozd z mladimi razvojnimi fazami oz. podmladkom po jesenski pospravitvi pridelkov iz polj, predstavlja glavni prehranski vir srnjadi in je zaradi tega pritisk nanj še toliko večji.

POPISNA ENOTA CELJSKO – BISTRIŠKA KOTLINA:

Popisna enota leži znotraj LUO le v majhnem deležu in sicer na območju ene gozdnogospodarske enote (Slovenska Bistrica). Za celotno popisno enoto velja, da v enoti prevladujejo bukova rastišča, ki so prisotna s 60 % površinskim deležem. Najpogostejše asociacije so *Luzulo – Fagetum*, *Blechno – Fagetum*, *Hacquetio-Fagetum* ter *Fagetum submontanum praealpinum*, ki so prisotne v gričevnatem delu, višje pa še *Enneaphyllo – Fagetum* in *Arunco - Fagetum*. V nižinskem in delno gričevnatem delu so prisotna borovja s skupno 16 % površinskim deležem, hrastovja z gabrovji s 7 % deležem. V kolinskem pasu med bukovji in hrastovji z gabrovji prevladujejo mešana rastišča buke in hrasta z 11 % skupnim deležem.

Največ je mešanih gozdov, delež iglavcev se po gozdnogospodarskih enotah spreminja in znaša do 25 %. Preostanek popisne enote predstavljajo različne manjšinske združbe. Razmerje razvojnih faz je porušeno. Mladovij je 3,7 %, drogovnjakov 26 %, debeljakov 56,4 % in sestojev v obnovi 12,8 %. Glede na modelno stanje močno primanjkuje mladovij in drogovnjakov, izrazito preveč pa je debeljakov. Delež sestojev v obnovi je približno uravnotežen z modelom. V pomladitvenem potencialu predstavlja največji delež hrast, ki v zadnjem višinskem razredu predstavlja le še 1 %. Verjetno je to posledica agresivnosti buke, ki je pogojena z dinamiko preraščanja. Menimo da je dejansko stanje tudi posledica premajhne odprtosti pomladitvenih jeder za hrast. Delež objedenosti v nižjih višinskih razredih namreč ne kaže močnejše objedanje pri kateri od omenjenih drevesnih vrst. Kljub temu pa bukev v višinskem razredu 100 – 150 cm iz 9 % preraste na 59 %.

Plemeniti listavci imajo že v pomladitvenem potencialu manjši delež in na koncu 1% predstavlja premajhno število osebkov za vraščanje v starejše razvojne faze. Iglavci ne predstavljajo pomemben delež v tej popisni enoti, zato je 9 % smreke dovolj za zagotavljanje ciljne drevesne sestave.

Glede na celotno površino popisne enote, ki znaša 87.448 hektarjev je v enoti 1.288 ha (1,47 %) mladovij in 4.393 ha (5,02 %) podmladka.

Preglednica 8: Primerjava deležev razvojnih faz med modelnim in dejanskim stanjem po popisnih enotah na območju lovsko upravljavskega območja

RAZVOJNA FAZA	03 PE DRAVSKO POLJE				04 PE SLOVENSKE GORICE				08 PE CELJSKO BISTRIŠKA KOTLINA			
	model		dejansko		model		dejansko		model		dejansko	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
Mladovje	515,16	12	114,2	2,7	4600,7	13	1299	3,7	4355,16	12	1337	3,7
Drogovnjak	1674,27	39	1960	45,6	14156	40	11851	33,5	14154,27	39	9425	26,0
Debeljak	1545,48	36	1776	41,3	11324,8	32	19597	55,4	13065,48	36	20461	56,4
Sest. v obnovi	558,09	13	385,8	9,0	4600,7	13	1844	5,2	4718,09	13	4633	12,8
Ostalo			61,09	1,4	707,8	2	798,3	2,3			436,6	1,2

Mladje v Slovensko goriškem LUO je manj objedeno kot je povprečna objedenost mladja v slovenskih gozdovih. Upoštevajoč pomladitveni potencial (število mladja posamezne drevesne vrste na ploskvah) ugotavljamo, da vse drevesne vrste uspešno preraščajo v višje višinske razrede.

Ocenjujemo, da ugotovljena stopnja objedenosti gozdnega mladja ne ogroža razvoja gozdov, vpliva pa na uspešnost pomlajevanja najbolj objedenih vrst, ki je lokalno lahko bolj izrazito.

Glede na to, da je stopnja objedenosti mladja odvisna na eni strani od številčnosti rastlinojede divjadi, na drugi pa od razpoložljive hrane v okolju (delež gozdov, pomlajenih površin, razporeditev gozdov, rabe kmetijskih zemljišč) ter vremenskih razmer v posameznem letu, je direktno sklepanje na gostoto divjadi samo na osnovi stopnje objedenosti mladja neprimerno.

Obseg objedenosti gozdnega mladja v lovsko upravljavskem območju moramo gledati predvsem v luči naslednjih dejstev:

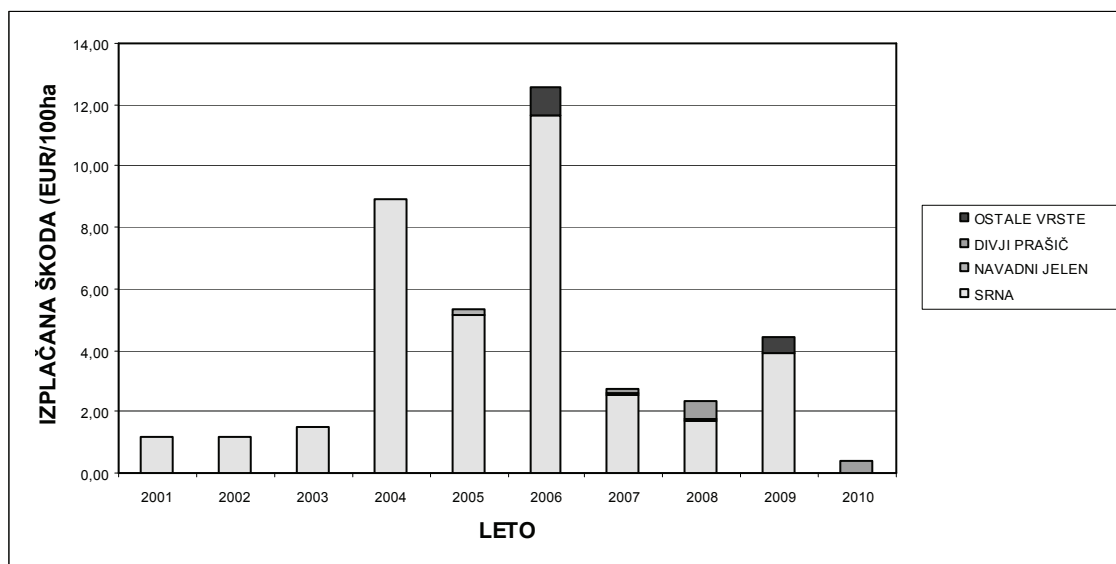
- V gozdnogospodarskem območju je po podatkih osnutka dolgoročnega načrta glede na model 67 % premalo mladovij in stanje se še slabša.
- V gozdnogospodarskem območju je glede na model 31 % premalo sestojev v obnovi.
- Gozdovi so po jesenski žetvi pridelkov edini vir prehranske osnove za srnjad, kot glavno vrsto parkljaste divjadi z vplivom na objedanje mladja.

6.2.2 Škode od divjadi na kmetijskih kulturah, domačih živalih in objektih**Preglednica 9: Izplačana odškodnina na lovni površini od posameznih vrst divjadi po skupinah škodnih objektov v lovsko upravljavskem območju za obdobje 2001 – 2010**

Vrsta divjadi	Kultura	IZPLAČANA ODŠKODNINA (v EUR / 100 ha)									
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
SRNA	kulture	1,20	1,19	1,52	6,93	4,07	8,99	2,52	1,16	2,87	0,02
	travniki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	sadno drevje	-	-	-	2,00	1,10	2,65	-	0,56	1,04	-
	gozd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
skupaj SRNA		1,20	1,19	1,52	8,93	5,17	11,64	2,52	1,72	3,91	0,02
NAVADNI JELEN	kulture	-	-	-	-	0,15	-	0,11	0,05	-	-
	travniki	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
skupaj NAVADNI JELEN		0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,11	0,05	0,00	0,00
DIVJI PRAŠIČ	kulture	-	-	-	-	-	-	-	0,53	-	-
	travniki	-	-	-	-	-	-	0,11	0,07	-	0,38
	ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
skupaj DIVJI PRAŠIČ		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	0,60	0,00	0,38
SKUPAJ PARKLJARJI		1,20	1,19	1,52	8,93	5,32	11,64	2,74	2,37	3,91	0,40
JAZBEC		-	-	-	-	-	-	-	-	0,06	-
LISICA		-	-	-	-	-	0,91	-	-	0,26	-
SIVA VRANA		-	-	-	-	-	-	-	-	0,18	-
SKUPAJ OSTALE VRSTE		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,91	0,00	0,00	0,50	0,00
<u>VSE SKUPAJ</u>		<u>1,20</u>	<u>1,19</u>	<u>1,52</u>	<u>8,93</u>	<u>5,32</u>	<u>12,55</u>	<u>2,74</u>	<u>2,37</u>	<u>4,41</u>	<u>0,40</u>

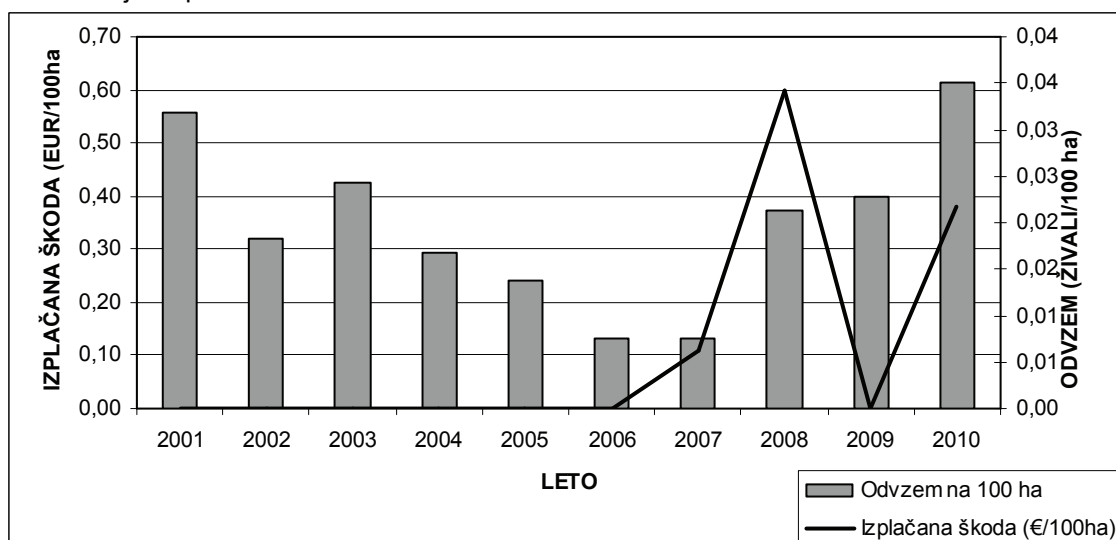
Največ škode na lovni površini je evidentirane od srnjadi, kar je tudi razumljivo, saj je to temeljna rastlinojeda vrsta na celotnem območju. Predvsem gre za škode v vinogradih in na sadnem drevju. Delež škod ostalih vrst je minimalen.

Tudi pri škodah od divjadi na nelovni površini se v zadnjih letih opaža trend rasti, predvsem od lisice, kune belice in sive vrane.

Slika 12: Trendi izplačanih odškodnin za nastalo škodo od rastlinojedih parkljastih in ostalih vrst v lovsko upravljavskem območju za obdobje 2001 - 2010

Škode so bile največje v letu 2006, ko so upravljavci lovišč izplačali 12,55 € na 100 hektarjev lovne površine. Zadnje leto v obravnavanem obdobju je bilo glede škod najugodnejše, saj je evidentiranih samo 0,40€ na 100 hektarjev izplačanih odškodnin.

Slika 13: Primerjava med izplačanimi odškodninami za nastalo škodo od divjega prašiča in njegovim odvzemom v lovsko upravljavskem območju v obdobju 2001 – 2010

Problem škod od divjega prašiča v območju ni izrazit in se kaže le v nekaj primerih škod na travinjah.

Za posamezno vrsto divjadi je v lovsko upravljavskem načrtu v poglavjih o usmeritvah za upravljanje s populacijami posameznih vrst navedeno kateri preprečevalni ukrepi za škode od in na divjadi se izvajajo in sicer:

- Na divjadi: kemična odvrata, zvočna odvrata, silhuete, odsevniki, plašilne naprave na kosilnicah, cestno prometni znaki ter osveščanje širše javnosti.
- V okolju: zaščita z vsemi vrstami tehničnih sredstev, zaščita s kemičnimi sredstvi in permanentno z dovolj številčnim, strukturnim in časovno primernim odstrelom ter z ustreznim načinom in vrsto krmljenja.

6.3 Ocena stanja življenjskega okolja divjadi (tudi trendi)

Spreminjanje življenjskega prostora živalskega sveta je pojav, ki v večini primerov odločilno vpliva tako na njegovo številčnost, kot na razporeditev v prostoru, pa tudi na odnos do samega življenjskega okolja. Življenjski pogoji se najbolj slabšajo za vrste, ki so najbolj ranljive (fazan, jerebica, poljski zajec, ..), vendar pa se za nekatere druge tudi izboljšujejo (srnjad, lisica, siva vrana, ...). Najbolj zaskrbljujoče je, da se spremembe dogajajo stihijno.

Prehranske in bivalne razmere za divjad

SRNJAD:

Je edina vrsta parkljaste divjadi, ki je razširjena po celotnem LUO. Gostota populacije je različna, vseeno pa velja osnovna ugotovitev, da se številčnost z intenzivno rabo prostora povečuje. Prehranske in bivalne razmere za srnjad so v LUO ugodne. Veliki kmetijski kompleksi nudijo od pomladi preko poletja in v jeseni odlične prehranske pa tudi bivalne pogoje, po pospravitvi pridelkov pa to vlogo prevzamejo gozdovi. Dolžina gozdnega roba s svojo pestrostjo grmovnih in drevesnih vrst, ki pomenijo prehransko bazo za srnjad, je v LUO odločilnega pomena za stabilno ravnovesje med populacijo srnjadi in okoljem.

Osnovne značilnosti:

- nemir na populacijo ima manjši vpliv kot pri ostalih vrstah
- nima večjega vpliva na pomlajevanje
- v nižinskem delu območja ima gozd zelo pomemben vpliv na zmanjševanje pritiska srnjadi na kmetijske površine.

POLJSKI ZAJEC:

Razmere za to vrsto divjadi so najboljše v izrazito ravninskem predelu z intenzivnim kmetijstvom (zgornji del Dravskega polja). Žal je problem, da so ti najprimernejši predeli za poljskega zajca, v veliki večini veliki agrokompleksi, posejani v večini z monokulturami.

POLJSKE KURE:

Razmere in problemi za te vrste divjadi kamor prištevamo fazana in poljsko jerebico so podobne kot pri poljskem zajcu.

Imajo zelo podobno območje razširjenosti v ravninskem delu območja. Predvsem fazan je odvisen od gospodarjenja z gozdom - gozdnim robom in živimi mejami v predelih, kjer prevladuje kmetijska krajina in je gozdnatost majhna.

Osnovne značilnosti:

- pomanjkanje kritja
- zmanjševanje gozdnatosti v kmetijski krajini

Vpliv rabe prostora na bivalne razmere

Pretežno kmetijska raba prostora ter močno razvejana in razvita infrastruktura med gosto poseljenimi predeli, odločilno vplivajo na bivalne razmere posameznih vrst. V prihodnje se pričakuje še povečan pritisk na bivalne razmere v smislu izgradnje novih povezav in širjenja bivalnih površin. Vse posledice urbanizacije pa ne vplivajo na vsako vrsto enako in ne pomenijo nujno negativnega vpliva, saj nekaterim hitro prilagodljivim vrstam celo pomagajo in izboljšujejo pogoje (srna, siva vrana, lisica).

6.4 Ciljno stanje življenjskega okolja divjadi

Stanje življenjskega okolja divjadi v območju pogojujejo vse človekove dejavnosti v prostoru, najbolj pa naslednje:

- kmetijstvo,
- promet in urbanizacija (poselitev),
- turizem (rekreacija),
- gozdarstvo,
- vodno gospodarstvo.

Lovstvo kot dejavnost v prostoru na oblikovanje življenjskega okolja divjadi v območju praktično nima pomembnega vpliva oz. je ta vpliv zelo majhen. Oblikovanje življenjskega okolja divjadi s strani lovstva je vedno v neposredni odvisnosti z lastništvom saj mora lovška organizacija za vse lovskoupravljavske ukrepe na zasebni lastnini načeloma pridobiti soglasje lastnika. Lovske organizacije imajo v svoji lasti oz. najemu zelo majhen delež površin, temu sorazmeren je njihov neposreden vpliv na oblikovanje življenjskega okolja divjadi.

Splošno ciljno stanje življenjskega okolja divjadi glede bivalnih in prehranskih razmer mora biti takšno, da zagotavlja nemoten obstoj in razvoj posameznih populacij divjadi. Žal lahko s tem načrtom vplivamo le na manjši del ukrepov, ki dejansko vplivajo na stanje okolja divjadi. Ciljno stanje bomo dosegli le s soglasjem vseh načrtov (gozdarskih, kmetijskih, okoljskih), ki urejajo okolje divjadi. Vplivamo pa lahko na izvajanje neposrednih ukrepov za izboljševanje prehranskih razmer posameznih vrst, ki mora biti prilagojeno stanju populacije in naravno danim razmeram v okolju.

Ciljno stanje življenjskega okolja za srnjad

Objedenost gospodarskih drevesnih vrst naj bo v gozdovih v sprejemljivih mejah. Vpliv srnjadi na kmetijske kulture naj se ne povečuje in ostane v sprejemljivih mejah.

Ciljno stanje življenjskega okolja male poljske divjadi in ostalih vrst divjadi

V pretežno agrarni krajini je cilj ohranjevati skupine drevja in grmovja ter obvodne pasove drevja in grmovja v kmetijski krajini in na primernih površinah oblikovati nove. V pretežno gozdnem prostoru pa je cilj ohraniti pestrost in naravno sestavo gozda.

6.5 Usmeritve za doseganje ugodnega stanja življenjskega okolja divjadi ter izvajanje biomeliorativnih in biotehničnih del

Podane so usmeritve in ukrepi za ohranitev in nego habitatov v gozdnem in negozdnem prostoru za posamezno vrsto divjadi ter usmeritve za preprečevanje škod na in od divjadi. Nato so podane še splošne usmeritve za izboljšanje prehranskih razmer za divjad.

SRNJAD:

- Načrtna nega gozdnega roba, ki naj ima za cilj povečano vertikalno strukturo in pestrost drevesnih in grmovnih vrst,
- V kmetijski krajini se ne sme zmanjševati gozdnatost in površina živih mej,
- Ohranjanje grmovnih in drevesnih vrst, ki pomenijo prehrano za srnjad,
- Krmljenje srnjadi, razen v izjemnih primerih, ni dovoljeno,
- Z namenom zmanjšanja povoza srnjadi je izjemoma v bližini prometnic z močno povečanim povozom srnjadi v zimskem času za kratek čas (največ 1-2 tedna) dovoljeno t.i. prestrežno krmljenje (*»intercept feeding«*), s katerim zmanjšamo potrebo po približevanju (prehranjevanju) srnjadi na brežinah cest. Tovrstno prestrežno krmljenje je mogoče dovoliti le, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
 - dolgotrajna ali visoka snežna odeja;
 - zaznana pogosto prehranjevanje srnjadi na brežini ceste;
 - registrirano večje število povožene srnjadi v dotičnem lovišču v času te zime (>3 po 1.12.);
 - krmljenje se izvaja v pasu 300-500 m od problematičnega/ih odseka/ov cest(e).
- Za pridobitev dovoljenja za prestrežno krmljenje veljajo enaki pogoji kot za izjemoma dovoljeno zimsko krmljenje srnjadi (podana pisna informacija z vlogo na ZGS s strani upravljavca, izdano soglasje s strani OE ZGS ter obveščanje lovske inšpekcije). Pred izdajo dovoljenja morajo biti predhodno vzpostavljeni ukrepi dostopa srnjadi do naravnih prehranskih virov (pluženje visokega snega do robidovja in ostalih virov naravne hrane,...),
- Sadnja plodonosnega drevja in grmovja je zaželen ukrep, ki se ga pri delih v okolju pospešuje in ne omejuje,
- Ukrepi za zmanjšanje nenaravnih izgub, predvsem povoza, ki se izvajajo v okolju so: kemična odvrčala, zvočna odvrčala, silhuete, odsevniki, plašilne naprave pri kosilnicah, cestno prometni znaki, ipd. ter predvsem pravočasna količinsko in strukturno ustrezna realizacija načrtovanega odvzema.

LISICA:

- Krmljenje ima izključno značaj privabljalnega krmljenja z namenom lova. Izvaja se s krmo živalskega izvora ter s krmo rastlinskega izvora (sadje). Krmljenje mora biti izvajano na način, ki je skladen z veterinarskimi predpisi o ravnanju s stranskimi živalskimi proizvodi.,
- Krmišča za lisice morajo biti oddaljena od naseljenih stanovanjskih objektov v minimalnih razdaljah, kot in če jih predvidevajo predpisi s področja veterine.

KUNA BELICA:

- Krmljenje kune belice ima izključno značaj privabljalnega krmljenja z namenom lova. Izvaja se s krmo živalskega izvora ter s krmo rastlinskega izvora (sadje). Krmljenje mora biti izvajano na način, ki je skladen z veterinarskimi predpisi o ravnanju s stranskimi živalskimi proizvodi.,
- Krmišča za kuno belico morajo biti oddaljena od naseljenih stanovanjskih objektov v minimalnih razdaljah, kot in če jih predvidevajo predpisi s področja veterine.

POLJSKI ZAJEC:

- Ohranjanje grmovnih vrst, ki predstavljajo prehrano za to vrsto.

POLJSKE KURE:

- Vzdrževanje grmišč in obrežnih pasov,
- Vzdrževanje vodnih virov v gozdu,
- Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja,
- Potrebno je oblikovati in puščati podrast v ostankih avtohtone vegetacije (skupine gozdnega drevja, gozdni rob, ...), predvsem v nižinskem svetu,
- Posebej pomembno je vzdrževanje živih mej, v smislu osnivanja remiz in varovanje posameznih drevesnih »silakov« v agrarni krajini,
- Prednost pred pridelovalnimi dajati krmnim njivam s primerno zasaditvijo.

RACA MLAKARICA

- Evidentirajo in vrišejo se gnezdišča na karte, poleg tega se ugotovi njihova ogroženost,
- Omejitev sečnje v času od 1. aprila do 31. julija na območju evidentiranih gnezdišč.

Krmljenje

Kot ukrep krmljenja sodijo vse vrste polaganja hrane v naravno okolje, ki je namenjena prehrani divjadi. Za polaganje hrane se ne smatra posek drevja za objedanje in pridelava krme na kmetijskih površinah (t.i. krmnih njivah), s katero se divjad prehranjuje neposredno na rastočih rastlinah. Kot ukrep krmljenja prav tako ne šteje polaganje soli, kljub temu pa je pri polaganju le te potrebno upoštevati v načrtih zapisane usmeritve in omejitve. Krmljenje s krmo pridelano na travnatih površinah (pašniki, travniki), ki jih vzdržujejo upravljavci lovišč, se šteje kot ukrep krmljenja in je tudi te lokacije potrebno vnesti v kataster krmišč. Takšno polaganje krme se lahko omeji v primerih negativnih učinkov divjadi na okolje.

Namen:

Pri opredelitvi namena krmljenja je potrebno le-tega obravnavati z vidika učinkov na celotno populacijo posameznih vrst divjadi in njeno življenjsko okolje ter na medvrstne odnose. Pri tem je potrebno upoštevati tudi obstoječe razmere v življenjskem okolju in cilje upravljanja s posameznimi vrstami divjadi v določenem okolju. Ker so nameni krmljenja za posamezne vrste divjadi različni, je temu prilagojeno tudi krmljenje. Želene učinke krmljenja po vrstah divjadi se zagotavlja s prostorsko in časovno opredelitvijo krmljenja ter sestavo krme.

Krmljenje ima lahko pozitivne učinke v od človeka osiromašenih življenjskih okoljih ali okoljih, kjer se zaradi sedanjih interesov po rabi prostora (kmetijstvo, gozdarstvo) brez večjih negativnih posledic za okolje, lahko omogoči prisotnost vitalnih populacij posameznih vrst divjadi ali pa se s krmljenjem zniža vpliv divjadi na to okolje. S pomočjo krmljenja se tudi omogoča lažji in pravilnejši poseg v populacije divjadi z odstrelom.

Razen krmljenja nekaterih vrst male divjadi (fazan, poljska jerebica, poljski zajec), pri kateri je zaradi trenutnega stanja v Sloveniji osnovni cilj dvig številčnosti, krmljenje ne sme biti namenjeno ali imeti za posledico dvig natalitete in s tem gostot posameznih vrst divjadi, preživetje posameznih manj vitalnih osebkov v populaciji ali celo vzdrževanje preštevilne populacije divjadi v ohranjenih habitatih.

Ker ima neustrezna sestava ali kvaliteta krme lahko za posledico povečanje obremenitev okolja (povečanje objedanja naravne vegetacije in lupljenje drevja) ali celo povzroči prebavne motnje posamezne živali, se v načrtih predpisuje tudi dovoljena sestava krme, pri čemer je za določene namene krmljenja omejena zlasti količina močne škrobne krme, oziroma obvezna sestavina sočne krme v strukturi ponudbe krme.

Pri nekaterih vrstah divjadi (lisica, kuna belica), ki jih krmimo s stranskimi živalskimi proizvodi, je potrebno upoštevati predpise s področja veterine.

Vrste krmljenja:

Po namenu krmljenja ločujemo zimsko, preprečevalno in privabljalno krmljenje.

Zimsko krmljenje se izvaja z namenom zmanjšanja pritiska divjadi na naravne prehranske vire in tvorbe energijske rezerve v času prehranske ožine. S tem ukrepom se divjad v obdobju leta, ko nastopi prehranska ožina prostorsko zadržuje v predelih zimovališč. Pri mali divjadi je namenjeno povečanju prehranske ponudbe tudi izven zimskega obdobja ter s tem preživetju posameznih osebkov oz. skupin divjadi, ki imajo kot skupni učinek povečevanje številčnosti te divjadi.

Zimsko se v LUO krmi le naslednje vrste divjadi:

- Mala divjad (fazan, poljska jerebica, poljski zajec, raca mlakarica)

Preprečevalno krmljenje se izjemoma izvaja le za divjega prašiča v časovno omejenem vegetacijskem obdobju, kar bo opredeljeno z letnimi načrti LUO, z namenom zadrževanje živali v predelih, kjer so manjše možnosti nastanka škod na kmetijskih površinah.

Privabljalno krmljenje se izvaja z namenom privabljanja divjadi zaradi odstrela. Privabljalno se v LUO krmi naslednje vrste divjadi:

- Lisica
- Kuna belica

Namensko krmljenje srnjadi, razen v izjemnih razmerah, ni dovoljeno.

Izjemoma, le ob posebnih (izjemnih) vremenskih razmerah ali pri naravnih katastrofah se lahko krmi ostale vrste divjadi (srna). V primeru izjemnih zimskih razmer (dolgotrajnejša visoka in pomrznjena snežna odeja), je dovoljeno krmljenje srnjadi le v predelih, kjer je na večjih površinah s prehranskega vidika osiromašeno življenjsko okolje te vrste. Oceno izrednih razmer, ki bi opravičevale izjemno zimsko krmljenje srnjadi opravi upravljavec lovišča samostojno ter o tem z vlogo (opis izrednih razmer, kraj oz. območje potrebnega krmljenja, čas, vrsta divjadi) pisno obvesti OE ZGS. Soglasje (pozitivno ali negativno) k začetku krmljenja izda pristojna OE ZGS pisno ter o tem obvesti tudi lovsko inšpekcijo. Pred izdajo dovoljenja za krmljenje morajo biti izvedeni ukrepi povečevanja prehranske ponudbe z naravno hrano (posek drevja in grmovja za objedanje, pluženje). Povečevanje prehranske ponudbe, z ukrepi omogočanja prehrane z naravno hrano (posek drevja in grmovja za objedanje, pluženje) je dovoljeno in v ostrejših zimski razmerah priporočljivo, zato se jih nikjer v Sloveniji ne omejuje.

Število krmišč za malo divjad in male zveri ni omejeno.

Kataster krmišč:

Kataster krmišč v lovsko upravljavskem območju je popis (vključno s kartnim gradivom) lokacij vseh krmišč, ki so pri upravljanju z divjadjo v danem trenutku strokovno ter okoljsko sprejemljiva in dopustna. V katastru krmišč so opredeljene natančne lokacije krmišč po posameznih loviščih, ciljna živalska vrsta katero se krmi, namen krmljenja, tip krmišča ter vrste in količine krme.

Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z upravljavci lovišč in območnim združenjem upravljavcev lovišč izdela in vodi kataster krmišč v lovsko upravljavskem območju. Na predlog upravljavca lovišča ter po strokovni presoji ZGS se kataster lahko spremeni ali dopolni.

V katastru krmišč se vodijo lokacije za sledeče vrste krmišč in načine krmljenja na krmiščih:

- krmišča za preprečevalno krmljenje divjih prašičev.

Kataster krmišč je sestavni del načrtov upravljanja z divjadjo. Del vsebin iz katastra krmišč mora biti sestavni del letnega lovsko upravljavskega načrta LUO za konkretno koledarsko/lovsko/načrtovalsko leto, predvsem so to: kriteriji, pogoji in načini krmljenja (podrobnejša navodila) za vrste parkljaste divjadi, ter tudi dovoljene maksimalne količine krme (kjer so le te omejene), kar velja tudi za krmišča za katera se ne vodi katastra. V načrtih LUO morajo biti opredeljene (navedene) tudi lokacije krmišč za posamezne vrste divjadi.

Solnice

Namen solnic je olajšati predvsem spomladanski prehod na sočno naravno hrano, preskrbo z mineralnimi snovmi ter doseganje načrta odvzema, zato je priporočljivo zalaganje solnic v zmernih količinah s soljo in mineralnimi kamni (priporočeno do največ 3 kg na solnico). Postavljanje solnic je prepovedano:

- V gozdnih sestojih - mladovjih in sestojih v obnovi, oz. je dovoljeno le ob soglasju lastnika gozda in ZGS.
- Ob cestah in v območju gozdnih rezervatov.
- Ob vodnih virih oz. le v minimalni oddaljenosti 50 m in na način, ki onemogoča vnos soli vanje. Soli tudi ni dovoljeno neposredno vnašati v luže, kaluže in ostala vodna telesa.
- V območja ali bližino območij, kjer so prisotne redke, ogrožene in zavarovane vrste živali ter rastišča redkih, ogroženih in zavarovanih rastlinskih vrst.
- V bližino območij naravnih vrednot, v ožja zavarovana območja in v dele širših zavarovanih območij s strožjim varstvenim režimom (IUCN kategorija II). Izjemoma je tudi na teh območjih možna začasna postavitev.

7 UPRAVLJANJE S POSAMEZNIMI VRSTAMI DIVJADI

7.1 SPLOŠNO

7.1.1 Prostorski okvir obravnave

Osnovni prostorski okvir načrtovanja za populacije posameznih vrst divjadi predstavlja praviloma Slovensko goriško lovsko upravljavsko območje.

Zaradi morebitnih naravnih, ali umetnih ločnic, razlik v gostotah posameznih vrst divjadi, različnega okolja ali znanih medvrstnih odnosov z ostalimi živalskimi vrstami, je marsikje smiselna dodatna obravnava po notranjih »ekoloških enotah« – v okviru skupin lovišč, ali izjemoma po posameznih loviščih znotraj LUO. Kjer je moč natančneje določiti območje populacijske razširjenosti za posamezno vrsto, je le-ta obravnavana znotraj konkretnega populacijskega območja.

7.1.2 Upravljanje v preteklem desetletnem oz. petletnem obdobju

Upravljanje s populacijami posameznih vrst divjadi ocenjujemo na podlagi podatkov preteklega desetletnega (dolgoročni načrti LUO) oz. petletnega (letni načrti LUO) obdobja:

- Stopenj uresničevanja načrtovanih usmeritev in ukrepov za posege v populacijo, s poudarkom na številu in strukturi,
- Izgub po višini, strukturi, vzrokih ter trendih izgub,
- Gibanjih telesnih mas pri parkljasti divjadi in mas rogovja pri samcih iz družine jelenov (srnjak),
- Primernosti načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja,
- Stanju in ukrepih v življenjskem okolju
- Drugih kazalnikov v populacijah divjadi, kot so npr. velikosti/dolžine čeljusti ali stopnja oplojenosti samic zlasti mlajših starostnih razredov pri parkljasti divjadi.

V realizacijo načrta odvzema se pri parkljasti divjadi poleg odstrela štejejo vse z materialnimi dokazi (čeljust, rogovje) dokumentirane izgube. V primerih, kjer materialnega dokaza zaradi popolnega uničenja trofeje in/ali čeljusti ni možno predložiti ali kjer lahko odvzem materialnega dokaza zaradi stanja kadavra pomeni tveganje za zdravje lovca, je dovolj tudi uradni zaznamek (zapisnik) odgovornih oseb lovske organizacije in drugih (VURS, Veterinarska fakulteta, Policija,...), ob hkratnem obveznem kronološkem vpisu v evidenčno knjigo odstrela in izgub velike divjadi.

Pri mali divjadi in ostalih vrstah divjadi se v realizacijo štejejo poleg odstrela vse dokumentirane izgube, ki so kronološko vpisane v evidenčno knjigo odstrela in izgub male divjadi, razen v kolikor predpisi ne določajo drugače.

7.1.3 Ocena stanja populacije

Stanje posameznih populacij ocenimo na podlagi:

- Trenda številčnosti populacij in ocene prostorske razporeditve, katere ugotavljamo z različnimi metodami (kontrolna metoda, radiotelemetrija, genetske raziskave, sistematična štetja,...),
- Spolne in starostne strukture ter prirastka,
- Zdravstvenega stanja,
- Medsebojnih vplivov z ostalimi vrstami in usklajenosti z okoljem,
- Trenda škod na kmetijskih kulturah in objedenosti gozdnega mladja,
- Upoštevanja abiotičnih dejavnikov (zlasti klimatskih, npr. dolžina in ostrina zim, ekstremne suše...).

7.1.4 Cilj upravljanja s populacijo

Posamezne cilje upravljanja s populacijami vrst divjadi z namenom optimizacije prirastka, večnamenskih koristi in vlog divjadi opredelimo z:

- Želenim trendom številčnosti z relativno ciljno gostoto in prostorsko razporeditvijo,
- Ciljno starostno, spolno in kakovostno strukturo,
- Ciljnim razmerjem z ostalimi populacijami prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst,
- Ciljnim stanjem življenjskega okolja glede bivalnih in prehranskih razmer.

Pri tem sledimo splošnemu cilju, ki opredeljuje za vse vrste divjadi stabilno, vitalno (viabilno) populacijo naravne spolne in starostne strukture, ki mora biti usklajena z okoljem in s populacijami drugih vrst divjadi ter zavarovanimi živalskimi vrstami, pri čemer še posebno pozornost namenjamo vrstam divjadi z negativnimi populacijskimi trendi. Vsem populacijam divjadi mora biti zagotovljen ustrezen nadaljnji razvoj, pri čemer je primerno izražen tudi cilj trajne gospodarske rabe teh vrst.

Glede na gostoto populacij posamezne vrste divjadi in njihovega vpliva na okolje ter odnosa do drugih živalskih vrst se lahko odločimo za:

- ohranitev trenutne številčnosti 0
- povečanje trenutne številčnosti +
- zmanjšanje trenutne številčnosti -

ali pa za izhodiščno starostno in spolno strukturo, ki jo prožno prilagajamo glede na dejanske razmere v populacijah in okolju.

7.1.5 Usmeritve za upravljanje

Usmeritve za posamezne vrste populacij smiselno opredelimo z naslednjimi vsebinami:

- Usmeritev za določitev ukrepov v populaciji v celotnem LUO ali po posameznih delih LUO,
- Usmeritev za opazovanje in spremljanje številčnosti, strukture in zdravstvenega stanja populacije,
- Usmeritev za ohranitev in nego habitatov v gozdnem in negozdnem prostoru, ter izboljšanje življenjskih (bivalnih in prehranskih) razmer,
- Usmeritev za preprečevanje škod od in na divjadi.

Usmeritve za določitev ukrepov v populaciji po posameznih delih LUO

Izvajanje načrta odvzema posameznih vrst divjadi je ukrep varstva in upravljanja populacij divjadi.

Starostni in spolni razredi pri parkljasti divjadi

Starostni in spolni razredi (kategorije) so za vsako vrsto parkljaste divjadi posebej opredeljeni v nadaljevanju. Pri ostalih vrstah divjadi ta ločitev na kategorije ni potrebna in ni smiselna.

Za prehod v višji starostni razred pri parkljasti divjadi, razen pri divjem prašiču, se upošteva datum 1. april. Pri parkljasti divjadi se za ugotavljanje in oceno starosti uporablja metoda okularne ocene razvitosti (menjave) in obrabljenosti zobovja, ki jo opravi Komisija za oceno odstrela in izgub v LUO. Pri divjem prašiču se za prehod v višji starostni razred upošteva okularna ocena dejanske starosti v mesecih na podlagi pregleda razvitosti zobovja. Ocena komisij(e) v LUO glede določitve starosti za vpis v bazo podatkov je dokončna. V primerih, ko komisija pri oceni starosti odvzete divjadi ni enotna, se lahko pred svojo suvereno in dokončno odločitvijo posvetuje s predstavnikom ali komisijo upravljavca lovišča.

Višina in prostorska razdelitev odvzema

Višino in prostorsko razdelitev odvzema v prostorskem območju obravnave določamo praviloma na podlagi ocene stanja, opredeljenih s kontrolno metodo v najširšem pomenu besede in določenih ciljev usmerjanja populacije. Načrtovano število in strukturo odvzema posamezne vrste divjadi se z letnimi načrti določi za LUO oziroma ožje prostorske enote, izjemoma tudi za posamezna lovišča.

Upoštevamo sledeče dejavnike (stanje in trende):

- Številčnost in prostorsko pojavljanje živalske vrste,
- Bioindikatorje,
- Realizacijo odvzema pri posamezni živalski vrsti v preteklih petih letih,
- Realizacijo odvzema pri posamezni živalski vrsti v preteklem letu,
- Zdravstveno stanje živalske vrste,
- Ugotovljene izgube,
- Škode v gozdu in na kmetijskih površinah ter
- Medvrstne odnose do drugih živalskih vrst in odnose znotraj vrste.

Višina odvzema je odvisna od cilja glede na relativno številčnost populacije in drugih kazalnikov njenega stanja. Vodilo pri upravljanju z vrstami parkljaste divjadi je ohranitev vitalnih, zdravih populacij, številčno usklajenih z okoljem ob hkratnem upoštevanju človekovih interesov in dejavnosti v okolju (lovstvo, kmetijstvo, gozdarstvo, promet...). Za doseg cilja je zato nujno doseganje dovolj visokega količinskega in strukturnega odvzema, ob hkratnem izvajanju izbirnega, t.i. kvalitativnega odstrela/odvzema. Iz populacije naj se pri mlajših kategorijah praviloma odstranjujejo podpovprečno telesno razviti osebki, varuje srednji starostni razred in zopet močnejše posega v starejše/prestarele osebke. Pogoji izbirnega odstrela so lahko opredeljeni v letnih načrtih LUO zgolj kot priporočila.

Določena so tudi dopustna odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema pri posamezni vrsti divjadi. Realizacija dosežena v okviru dopustnih odstopanj šteje, da je načrt ustrezno realiziran. Odstopanja od načrtovanega odvzema, po višini in strukturi, še zlasti v starostnem razredu osebkov 2+ in starejši (prednostno srednji starostni razred - nosilci populacije, ki so različno oblikovani glede na vrsto divjadi) ter ne glede na to da so znotraj dopustnih odstopanj realizacije, morajo biti smiselno izravnana v načrtih naslednjih let, predvsem v prvem letu. Dinamiko odstrela z namenom izpolnitve načrtov se priporoča z letnimi načrti LUO.

Starostna in spolna struktura odvzema

Starostna in spolna razdelitev odvzema je odvisna od postavljenega cilja glede številčnosti in sestave populacije, ter ocene trenutne starostne in spolne strukture populacije posamezne vrste parkljaste divjadi. Spolna in starostna struktura načrtovanega odvzema ne sme imeti za posledico nenaravno strukturiranih populacij, ter mora stremeti k oblikovanju populacij s piramidalno strukturo in čim bolj naravno spolno strukturo, ki je v naravi sicer redko v razmerju 1:1, kar zlasti velja za starejšo divjad. To pa pomeni, da odvzem ne sme biti višji pri spolu, ki je v naravnih populacijah v manjšini.

Podobno kot pri višini odvzema, morajo biti tudi pri starostni in spolni strukturi določena dopustna odstopanja pri realizaciji. Realizacija dosežena v okviru dopustnih odstopanj v vseh starostnih in spolnih razredih (kategorijah) šteje, da je načrt ustrezno realiziran.

Časovna dinamika odvzema

Časovna dinamika odstrela kot glavnega vzroka odvzema je zapisana kot priporočilo za čim hitrejšo in pravilnejšo realizacijo. Tako po višini, kot po strukturi je opredeljena v nadaljevanju za vsako vrsto divjadi posebej.

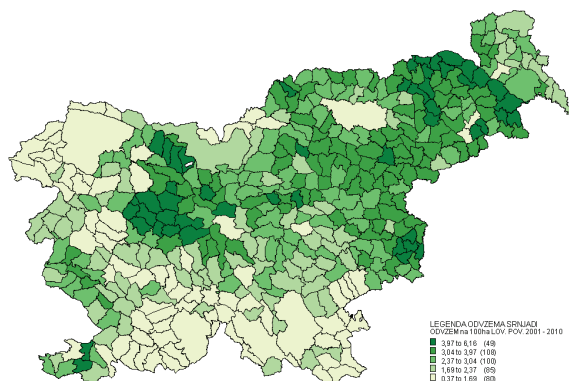
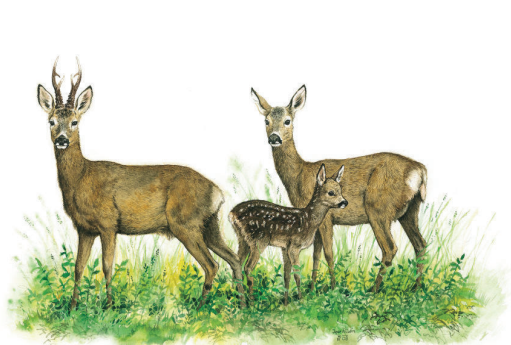
Ostalo

Ostale usmeritve za realizacijo odvzema so opredeljene v nadaljevanju za vsako vrsto posebej in bodo opredeljene tudi v letnih načrtih.

Pri vseh vrstah divjadi se poleg ugotavljanja in sistematičnega spremljanja že ustaljenih bioindikatorjev v populacijah in njihovem okolju (telesne mase, mase rogovja, škode...) lahko v naslednjem 10-letnem obdobju po dogovoru z znanstveno – raziskovalnimi institucijami ali z določili novih predpisov vpeljejo tudi druge / novejšje oblike spremljanja številčnosti in vitalnosti vrst divjadi.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub vseh vrst divjadi po končani lovni dobi glede na celotno načrtovano število, pri vrstah parkljaste divjadi pa tudi na posamezno spolno in starostno kategorijo ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

7.2 SRNA (*Capreolus capreolus* L.)

7.2.1 Prostorski okviri obravnave

Osnovni prostorski okvir obravnave srnjadi je celotno lovsko upravljaljsko območje. Med posameznimi naravnogeografskimi enotami, kot so Slovenske gorice, Pesniška dolina in Dravsko polje ni bistvenih razlik glede življenjskih pogojev za srnjad, odstrela na 100 ha, telesnih mas, zdravstvenega stanja ali drugih parametrov, ki bi narekovali ločeno obravnavo.

7.2.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Osnovna značilnost upravljanja s srnjadjo v preteklem obdobju je bil strah lovcev pred prevelikim odstrelom in tako posledično pred zmanjševanjem številčnosti. V zadnjem obdobju je opaziti nekoliko bolj prožen dostop do te tematike, predvsem zaradi škod in velikega deleža izgub. Splošno gledano je upravljanje s srnjadjo dobro, nekoliko odstopa od načrtovanega le delež odstrela po starosti in spolu, vendar se tudi to zadnja leta izboljšuje.

Stopnja uresničevanja načrtovanega odvzema po številu in strukturi

Skupni načrt je bil realiziran v višini 99%, največ leta 2002 – 104 % in najmanj leta 2006 – 94 %. Od skupno 26.723 načrtovanih kosov odvzema v načrtovanem obdobju 2001 – 2010 je bilo realiziranih 26.498 kosov. Čisti odstrel je znašal 19.669 živali oziroma 74,2 % celotnega odvzema. Lovci se vse bolj zavedajo, da je potrebno dogovorjeno in sprejeto politiko upravljanja s srnjadjo spoštovati. Na to kaže tudi delež 2+ srnjakov, ki je v vsem desetletnem obdobju pod 20% celotnega odstrela. Delež ženskega spola je nad 50%, nekoliko odstopa od načrtovanega le premajhen delež moških mladičev in prevelik delež enoletnih srnjakov.

Delež izgub v skupnem odvzemu je približno ena četrtna in se giblje od 22 % do 29 %. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi prometa (64,5 %), sledijo izgube zaradi potepuških psov (15,7 %) in neznani vzroki (9,3 %). V zadnjih letih so se izgube zaradi gostejšega prometa povečale, kljub temu pa pričakujemo, da bo dokončna izgradnja avtocest razbremenila promet na lokalnih cestah, in da bi se lahko izgube v prihodnje zmanjšale. V vsakem primeru so izgube prevelike.

Postavljanje »kemičnih« ograd ob prometnicah ne zagotavlja pričakovanega učinka, kot ga obljublajo proizvajalci. Ob postavitvi teh ograd je na začetku viden uspeh, saj srnjad poišče druge poti za prehode. Na koncu pa se vidi, da so migracije neizbežne, saj lahko srnjad le na ta način zadovoljuje svoje osnovne življenjske potrebe, za kar je potrebno gibanje.

Glede na obseg škod, obseg objedenosti gozdnega mladja in delež realizacije, je bilo upravljanje v preteklem 10-letnem obdobju primerno.

Biološki kazalniki

Telesne mase srnjadi so odvisne od številnih vplivov žive in nežive narave. Povprečne mase divjadi in rogovja so v precejšnji meri odraz lege in drugih razmer v lovišču, delno pa so podvržene tudi številčnosti,

načinu upravljanja z vrsto po loviščih in ostalimi kazalci v populaciji. Intenziteta in dinamika odstrela precej vplivata na gibanje mas rogovja in telesnih mas uplenjene srnjadi.

Telesne mase posameznih starostnih in spolnih kategorij v zadnjem desetletnem obdobju nekoliko nihajo. Najopaznejši je trend padanja telesnih mas pri obeh spolih enoletne srnjadi (laščanki in mladice) in mladičih obeh spolov. Glede na izhodiščno leto 2001 je trend pri telesnih masah starejše srnjadi (srne in srnjaki 2+) stabilen z neizrazitimi nihanjem.

Podatki o masah trofej srnjakov starosti 2 in več let kažejo minimalna nihanja na podlagi katerih ne moremo oblikovati določenih zaključkov.

Nihanja bioloških kazalnikov (telesna masa in masa rogovja) so neizrazita in ne kažejo na spremenjeno številčnost srnjadi. Razlog je po vsej verjetnosti v tem, da je ponudba hrane za srnjad tako velika, da sprememba številčnosti ne vpliva na telesne mase in maso rogovja. Verjetno na le-te bistveno bolj vpliva nemir ter ostre in dolge zime, ter drugi ekstremni vremenski pogoji (suša, ...).

Primernost načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja

Načrtovan odvzem v preteklem obdobju je bil vsako leto, ne glede na rahla nihanja populacije, realiziran v okviru odstopanj, ki so jih načrti dopuščali. V preteklem obdobju je bilo načrtovanje dober kompromis med:

ŠKODAMI → OBJEDENOSTJO GOZDNEGA MLADJA → REALIZACIJO → PREDLOGI UPRAVLJAVCEV LOVIŠČ → USKLAJEVANJI S SOUPORABNIKI PROSTORA → POTRDITVAMI NAČRTOV S STRANI MKGP

Odstopanja realizacije od številčnega načrta odvzema so bolj slučajne narave, edina težava pri moških mladičih in enoletnih srnjakih pa je stvar prepričevanja in dokazovanja o upravičenosti večjega posega tudi v najmlajšo kategorijo srnjadi.

7.2.3 Ocena stanja populacije

Trend številčnosti populacij in ocena prostorske razporeditve

V zadnjem petletju številčnost srnjadi postopoma in rahlo narašča, na kar nakazuje tudi naraščajoč trend izgub. Vzrok za naraščanje številčnosti srnjadi je verjetno predvsem v zmanjševanju številčnosti lisic, ki plenijo mladiče, ter v posameznih loviščih tudi izboljšanje starostne in spolne strukture srnjadi.

Glede prostorske porazdelitve je potrebno omeniti večjo koncentracijo in dnevne migracije srnjadi ob prometnicah.

Spolna in starostna struktura

Spolna struktura se je v zadnjih letih izboljšala, saj je pri letnih pregledih odstrela delež srnjakov 2+ manjši od 20%, uplenjeni so stari srnjaki in stare srne, kar dokazuje, da imamo v populaciji srnjad vseh starosti pri obeh spolih. Je pa naravno, da je delež ženskega spola že po naravi v populaciji nekoliko večji. Ocenjen prirastek je okrog 1,5 kosa na vodečo srno.

Zdravstveno stanje

V povprečju je bilo letno ugotovljenih 84 živali izgub zaradi bolezni ali neznanega vzroka (ločitev obeh vzrokov je pri najdbi kadavra skoraj nemogoča). Podatkov o vrstah bolezni, zaradi katerih je poginila srnjad ni, ocenjujemo pa da je v največji meri pogin posledica driskavosti oz. črevesnih zajedavcev in nosnega zolja ali starosti. Glede na to, da izgube srnjadi zaradi bolezni in neznanega razloga predstavljajo skupaj le 12% vseh izgub, oz. 3 % celotnega odvzema, lahko ocenimo zdravstveno stanje srnjadi kot dobro.

Medsebojni vplivi z ostalimi vrstami

Ostalih rastlinojedih vrst, ki bi značilno vplivale na srnjad v LUO skorajda ni, le tu in tam je prehodna navadna jelenjad in bolj ali manj stalna navzočnost divjega prašiča, a v nizki številčnosti. Redukcijsko vlogo ima od naravnih plenilcev na srnjadi le lisica, katere številčnost vpliva na prirastek srnjadi s plenjenjem mladičev. Kolikšen je dejanski vpliv lisice na srnjad ni moč izmeriti in torej ni znan, saj lisica svoj plen navadno porabi v celoti, tako da je evidentiranje izgub nemogoče.

7.2.4 Cilj upravljanja s populacijo

Želeni trend številčnosti s ciljno gostoto in prostorska razporeditev

Cilj v LUO je vzdrževanje obstoječe številčnosti. Le-ta se ne sme več povečevati, ker bi se lahko s tem povečale škode, izgube ter objedenost gozdnega mladja. S ciljno usmerjenimi ukrepi je potrebno doseči zmanjšanje števila trkov ob prometnicah.

Ciljna starostna, spolna in kakovostna struktura

Vemo, da je populacija srne v stalnem dinamičnem spreminjanju in prilagajanju življenjskemu okolju. Zato bomo posegali v populacijo tako, da jo bomo ohranjali v spolnem razmerju približno 1 : 1,5 v korist ženskega spola, z zadostnim deležem srednje starega dela populacije, ki daje dovolj visok prirastek, da se trajno obnavlja ter ostaja zdrava in vitalna, hkrati pa zagotavlja tudi trajen gospodarski izkoristek z lovom. V starostni kategoriji srnjadi nad dve leti je zelen enak delež osebkov starih od 2 do 5 let ter osebkov starih nad 6 let. Želimo, da bi bili obe starostni kategoriji v odstrelu zastopani z istim deležem.

Ciljno razmerje z ostalimi populacijami vrst divjadi

Zaradi vpliva lisice na številčnost in razširjenost srnjadi, načrtujemo znižanje številčnosti lisice.

7.2.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo srnjadi

Usmeritve za določitev ukrepov v populaciji

Poseg v populacijo srnjadi se določi vsako leto na osnovi presoje stanja populacije srnjadi na podlagi podatkov preteklega obdobja. Za letni načrt LUO se pregledajo podatki za obdobje zadnjih petih let s poudarkom na zadnjem letu:

- stopenj uresničevanja načrtovanih usmeritev in ukrepov za posege v populacijo, s poudarkom na številu in strukturi,
- izgub po višini, strukturi, vzrokih ter trendih izgub,
- gibanjih telesnih mas in mas rogovja pri samcih,
- primernosti načrtovanega odvzema v preteklem obdobju in pojasnitev vzrokov za morebitna odstopanja,
- stanju in ukrepih v življenjskem okolju
- drugih kazalnikov v populaciji, kot so npr. velikosti/dolžine čeljusti ali stopnja oplojenosti samic.

Na podlagi teh kazalcev določimo vsako leto višino in prostorsko razdelitev odvzema. Glede na stanje številčnosti srnjadi lahko upravljamo za povečanje številčnosti, za vzdrževanje številčnosti ali za znižanje številčnosti. Cilju prilagodimo višino in spolno ter starostno strukturo odstrela. Ker se stanje v populaciji srnjadi lahko hitro spremeni, je treba pri letnem načrtovanju biti pozoren in se hitro prilagajati stanju populacije.

Starostni in spolni razredi (kategorije):

Srnjaki	Srne
Mladiči M	Mladiči Ž
Lanščaki	Mladice
Srnjaki 2 + *	Srne 2 + *

* dopolnjeno življenjsko leto; prehod v višji starostni razred s 1.4.

Ob izvršenem odstrelu in najdenih izgubah se ugotovi in evidentira tudi spol mladičev. Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu mladičev obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je potrebno izvršiti količinsko zadosten odzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Izhodiščna starostna in spolna struktura načrtovanega odvzema

Starostni razred	Struktura odvzema (v %)				
	M		Ž		Skupaj
Mladiči M / Mladiči Ž	15 min	25-30	15 min	25 - 30	
Lanščaki / Mladice	15 max		15 max		
Srnjaki 2+ / Srne 2+	20 - 25		20 - 25		40 - 50
Skupaj	100				

Morebitne cilje zmanjševanja ali povečevanja številčnosti srnjadi dosegamo primarno s prilagojeno višino celotnega odvzema/odstrela.

Dejanska struktura načrtovanega odvzema za območje in predvsem za posamezna lovišča, lahko odstopa od izhodiščne v primeru večjih odstopanj realizacije odvzema od načrtovanega odvzema v preteklem (preteklih) letih ali zaradi ostalih strokovnih vzrokov (struktura izgub, vzroki izgub). Odstopanja realizacije od načrtovanega odvzema po višini in znotraj spolne in starostne strukture (še posebej v starostnem razredu 2+), se smiselno upošteva pri načrtovani višini in strukturi odvzema za naslednje leto. V letnem lovsko upravljavskem načrtu območja se opredeli zahteve, katere je potrebno upoštevati pri nadaljnji razdelitvi odvzema srnjadi po loviščih, ki so nastale zaradi odvzema v posameznem lovišču v preteklem letu.

Priporočeno je čim hitreje izvršiti odstrel srn in mladičev, predvidoma najmanj 70% do 31. oktobra.

Do 25.7. je priporočeno odstreliti največ 2/3 za odvzem predvidenih srnjakov 2+.

Izraz »odstopanje« v nadaljevanju pomeni razliko med realiziranim in načrtovanim odvzemom srnjadi. Izraženo je lahko v absolutni količini (osebke) ali v % od načrtovanega odvzema.

Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema pri srnjadi:

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega št. v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	+/- 30%*	+- 15%	+/- 30%*	+- 15%
Lanščaki / Mladice	+/- 30%*		+/- 30%*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	+- 15%		+- 15%	
Skupaj	+- 15%			

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebke obeh spolov do +/-30% pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30% manj/več, to pa je potem potrebno kompenzirati s zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno.

V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do +/-15% načrtovanega števila odvzema.

Dopustno odstopanje v kategoriji nad dvoletnih srnjakov in srn je do +/-15 % od načrtovanega števila odvzema te kategorije. Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med nad dvoletno srnjadjo načrt LUO določa neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela srnjakov 2+ in srn 2+, ki mora biti v razponu med 70 in 100%, pri čemer se vezava dotičnih kategorij kot redni postopek vpelje skozi letne načrte LUO postopoma, najkasneje pa v treh letih od nastopa veljavnosti območnih načrtov.

V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje realizacije v višini do +/-15% načrtovanega skupnega odvzema srnjadi. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem nižji od 10 živali, dopustna toleranca +/-15% pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem odvzemu 10 ali več kosov pa zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.

Preseganje realiziranega odvzema od načrtovanega prek meja dopustnih odstopanj, ki bi nastala kot posledica evidentiranih izgub srnjadi po končani lovni dobi na posamezno spolno in starostno kategorijo ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema v posamezni spolni in starostni kategoriji, ne štejejo kot kršitev določil načrta.

Določitev morebitnih osrednjih in robnih površin življenjskega prostora za doseganje ciljne številčnosti ter smeri širjenja v določene predele lovsko upravljavskega območja

S srnjadjo se upravlja enotno za celotno LUO.

Usmeritve za opazovanje in spremljanje številčnosti, strukture in zdravstvenega stanja populacije

- Natančno evidentiranje odstrela po spolu,
- Natančno evidentiranje izgub po spolu in starosti,

- Natančno evidentiranje zdravstvenega stanja,
- Evidentiranje odstrela mladičev po spolu.

Preglednica 10: Pregled podatkov o srni za obdobje 2001 - 2010

Odstrel in izgube													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%/spol	%/skupaj
mladiči M	355	399	384	444	391	338	412	469	420	497	4109	31,9	15,5
lanščaki	353	375	438	411	392	363	323	318	378	293	3644	28,3	13,8
srnjaki 2+	451	489	525	548	492	475	511	527	551	541	5110	39,7	19,3
skupaj SRNJAKI	1159	1263	1347	1403	1275	1176	1246	1314	1349	1331	12863	100,0	48,5
mladiči Ž	519	519	599	657	554	548	561	564	568	522	5611	41,2	21,2
mladice	223	215	292	302	271	283	253	277	284	261	2661	19,5	10,0
srne 2+	487	528	564	599	548	526	486	532	547	546	5363	39,3	20,2
skupaj SRNE	1229	1262	1455	1558	1373	1357	1300	1373	1399	1329	13635	100,0	51,5
SKUPAJ odstrel in izgube	2388	2525	2802	2961	2648	2533	2546	2687	2748	2660	26498		100,0

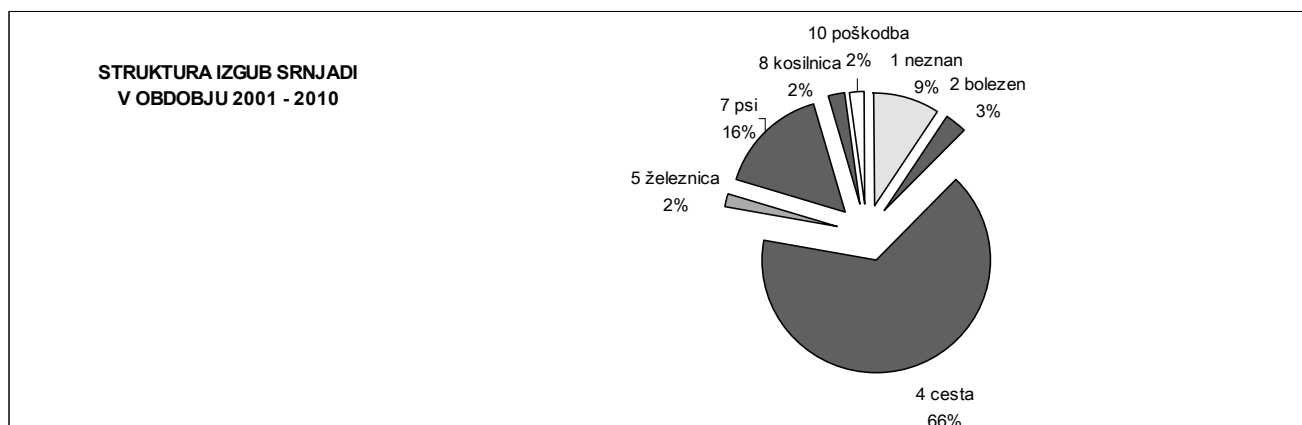
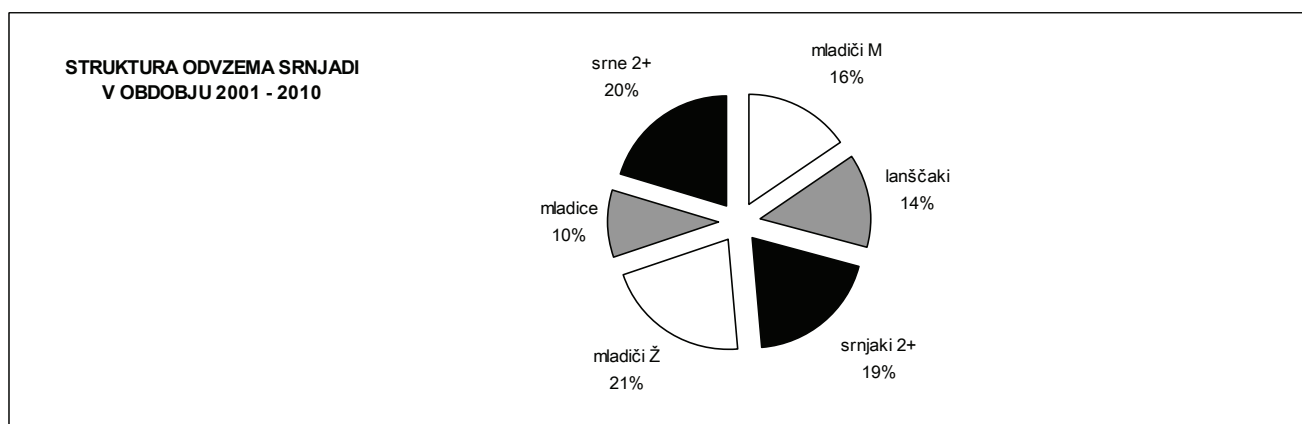
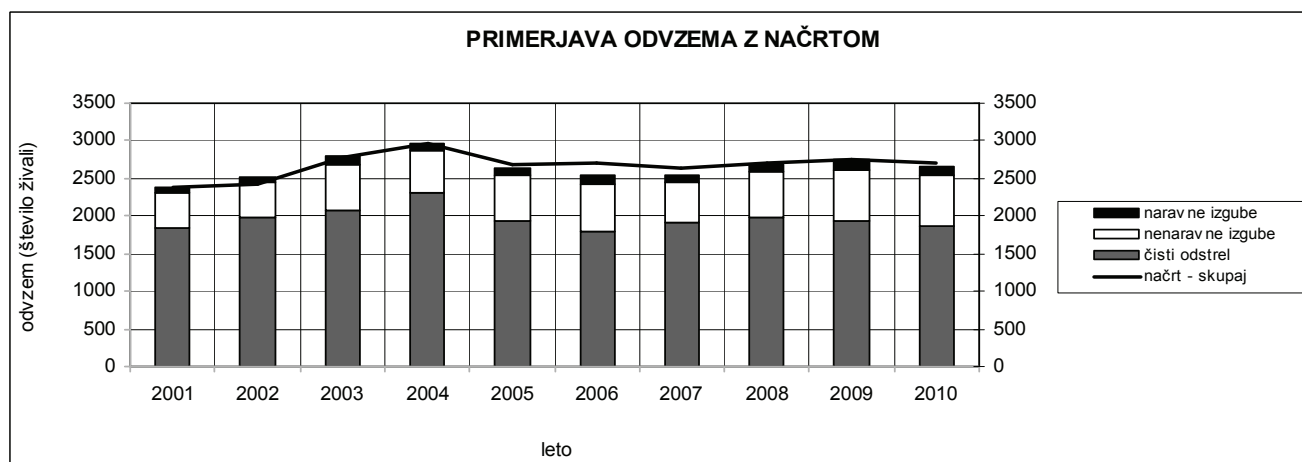
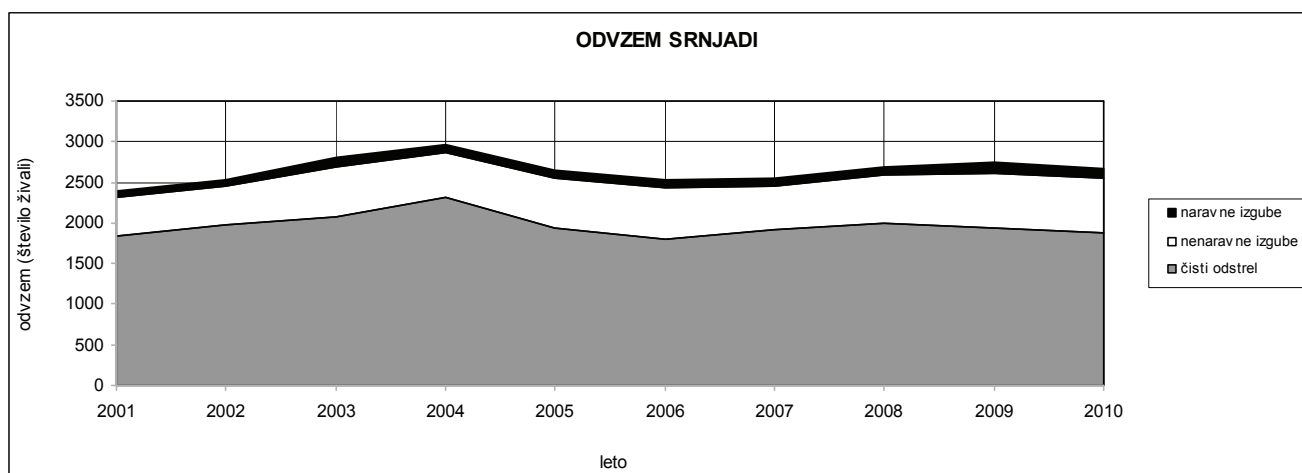
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom													
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj		
načrt - skupaj	2370	2424	2788	2972	2676	2703	2642	2700	2743	2705	26723		
odstrel in izgube / načrt (%)	100,8	104,2	100,5	99,6	99,0	93,7	96,4	99,5	100,2	98,3	99,2		
delež SRNJAKOV (%)	48,5	50,0	48,1	47,4	48,1	46,4	48,9	48,9	49,1	50,0	48,5		
delež srnjakov 2+ (%)	18,9	19,4	18,7	18,5	18,6	18,8	20,1	19,6	20,1	20,3	19,3		
delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol (%)	60,7	59,7	61,1	61,3	60,7	60,5	60,8	60,6	60,0	59,1	60,5		

Izgube													
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%	
nenaravne izgube	476	486	599	568	602	629	541	599	673	676	5849	85,6	
naravne izgube	69	67	121	85	103	102	93	94	134	112	980	14,4	
skupaj izgube	545	553	720	653	705	731	634	693	807	788	6829	100,0	
% izgub	22,8	21,9	25,7	22,1	26,6	28,9	24,9	25,8	29,4	29,6	25,8		
čisti odstrel	1843	1972	2082	2308	1943	1802	1912	1994	1941	1872	19669		

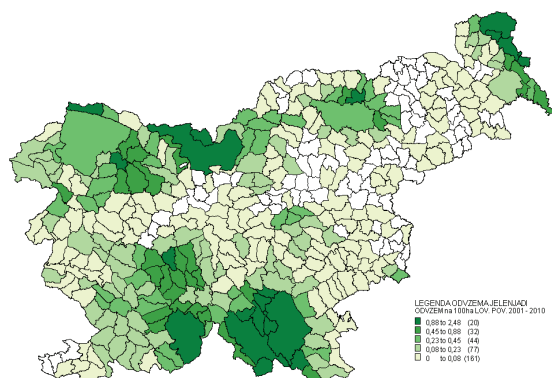
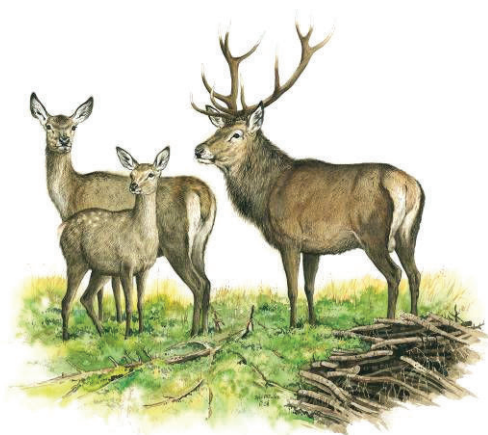
Vzroki izgub													
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%	
1 neznan	48	58	81	49	94	66	51	59	71	59	636	9,3	
2 bolezen	21	9	40	36	9	18	19	16	24	19	211	3,1	
3 krivolov	8	15	16	8	7	7	9	5	5	5	85	1,2	
4 cesta	354	385	441	435	485	456	428	459	490	472	4405	64,5	
5 železnica	8	6	10	16	5	19	16	23	17	8	128	1,9	
6 plenilci						2					2	0,0	
7 psi	90	57	123	99	100	138	72	95	135	162	1071	15,7	
8 kosilnica	16	23	9	10	5	9	16	17	26	29	160	2,3	
9 garje													
10 poškodba						16	23	19	39	34	131	1,9	

Telesne mase (biološka telesna masa) (kg)													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010			
mladiči M	10,7	9,6	10,4	10,1	10,3	10,4	10,3	10,0	10,1	10,0			
indeks	100,0	89,7	97,2	94,4	96,3	97,2	96,3	93,5	94,4	93,5			
lanščaki	13,6	13,3	12,9	13,2	12,8	12,2	13,2	13,7	12,7	12,4			
indeks	100,0	97,8	94,9	97,1	94,1	89,7	97,1	100,7	93,4	91,2			
srnjaki 2+	18,6	18,7	18,3	18,8	19,1	18,4	19,0	19,0	18,8	18,6			
indeks	100,0	100,5	98,4	101,1	102,7	98,9	102,2	102,2	101,1	100,0			
mladiči Ž	10,3	9,7	9,9	10,5	10,1	10,4	10,2	9,9	9,9	9,8			
indeks	100,0	94,2	96,1	101,9	98,1	101,0	99,0	96,1	96,1	95,1			
mladice	14,4	13,7	13,6	14,1	13,4	13,5	13,9	14,2	13,3	13,9			
indeks	100,0	95,1	94,4	97,9	93,1	93,8	96,5	98,6	92,4	96,5			
srne 2+	15,8	15,7	15,7	16,3	16,3	15,8	16,3	16,0	15,8	16,1			
indeks	100,0	99,4	99,4	103,2	103,2	100,0	103,2	101,3	100,0	101,9			

Masa trofej srnjakov 2+ (g)													
Povprečna masa trofej / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010			
srnjaki 2+	272	285	271	283	283	262	276	279	282	278			
indeks	100,0	104,8	99,6	104,0	104,0	96,3	101,5	102,6	103,7	102,2			

7.3 NAVADNI JELEN (*Cervus elaphus* L.)

7.3.1 Prostorski okviri obravnave

Jelenjad je v območju le občasno prisotna, njena številčnost je odvisna od sezonskih migracij. Če bi sklepali na osnovi odstrela, ki je bil izvršen v zadnjih desetih letih, bi pričakovali, da je v lovsko upravljaljskem območju prisotno le malo jelenjadi. Vendar temu vseeno ni tako, pojavljajo se tako osebkji ženskega kot moškega spola. Upravljanje z jelenjadjo v LUO je usklajeno s cilji in ukrepi v Pohorskem LUO. To pomeni, da je odstrel ženskega spola in telet neomejen, odstrel jelenov, pa se je prerazporedil iz kvote načrta odstrela za Pohorski LUO.

Predvidevamo, da potekajo migracije jelenjadi v lovsko upravljaljskem območju iz dveh smeri:

- Na zahodu iz smeri Pohorja in Kozjaka
- Na vzhodu iz Prekmurja

Območje LUO je območje, kjer jelenjadi zaradi izrazito kmetijske dejavnosti ne želimo in ji tudi ne dovolimo širitve.

7.3.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

V preteklem desetletnem obdobju je bilo na območju LUO odvzetih skupno 30 živali, od tega 19 moškega spola in 11 ženskega. Pri odstrelu jelenov gre predvsem za mlade jelene, ki so zaradi širitvene strategije vrste najbolj izpostavljeni migracijam in osvajanjem novih teritorijev.

Glede na izrazito kmetijsko dejavnost lovsko upravljaljskega območja, je bil cilj preteklega upravljanja z jelenjadjo, da le-ta v njem nebi bila stalno prisotna. Na migracije pa vendarle ni mogoče vplivati, saj so odraz dogajanj v širši populaciji, predvsem v njenem osrednjem delu, na Pohorju.

7.3.3 Ocena stanja populacije

Obstaja bojazen, da bi se številčnost jelenjadi v tem lovsko upravljaljskem območju lahko povečala, tudi na račun uhajanja posameznih živali iz obor, kjer se ta vrsta divjadi marsikje zadržuje nezakonito, oz. obore delujejo brez potrebnih dovoljenj.

7.3.4 Cilj upravljanja s populacijo

V lovsko upravljaljskem območju je glede na kmetijsko dejavnost, jelenjad nezaželena. Cilja ni mogoče doseči samo z odstrelom jelenov, ampak predvsem z odstrelom ženskega spola.

7.3.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Pri usmeritvah uvrščamo celotno LUO v t.i. »območje, kjer je prisotnost jelenjadi nezaželena/nedopustna (ti. območja brez jelenjadi)« in je potrebno težiti k popolnemu oz. »čim večjemu« odvzemu jelenjadi. Načrtovati odstrel jelenjadi po posameznih lovskih družinah in ga številčno opredeljevati ni smiselno, zato naj lovske družine izvajajo popolni odstrel te vrste, seveda v skladu z zakonom in lovsko etiko. Prav pa je, da dajo prednost odstrelu telet in košut. V kolikor te usmeritve po preverjanju sredi dolgoročnega obdobja (v roku 5

let) ne bodo dajala rezultatov, bo potrebno usmeritve za doseganje cilja drugače in dodatno opredeliti s t.i. prilagojenim ciljem v letnih načrtih LUO.

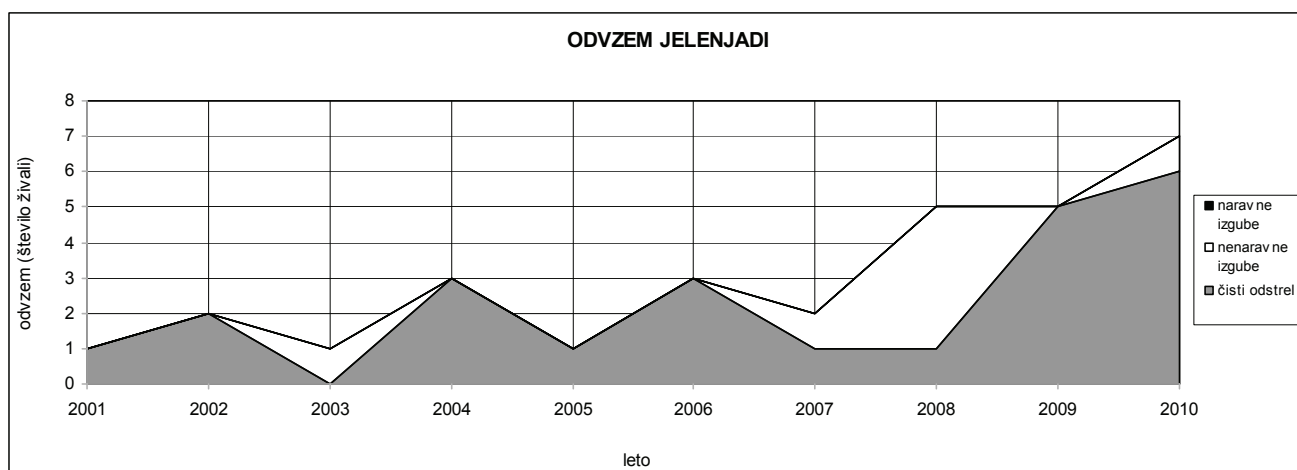
Glede na to, da v sosednjem Pohorskem lovsko upravljavskem območju upravljajo z jelenjadjjo kot populacijo, se mora odstrel jelenov v obravnavanem Slovenskogoriškem lovsko upravljavskem območju prilagoditi tej upravljavski politiki.

Preglednica 11: Pregled podatkov o jelenjadi za obdobje 2001 - 2010

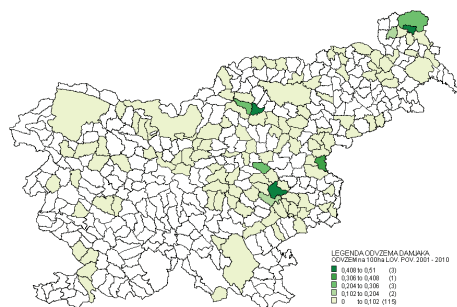
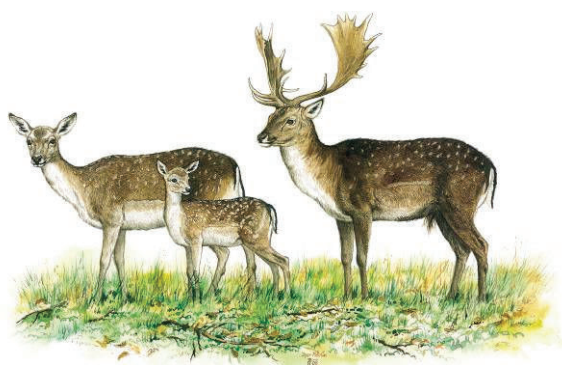
Odstrel in izgube													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%/spol	%/skupaj
teleta M								1			1	5,3	3,3
lanščaki			1				1				2	10,5	6,7
jeleni 2-4	1	1		1	1		1	1	2	2	10	52,6	33,3
jeleni 5-9				2		2		1		1	6	31,6	20,0
jeleni 10 +											0	0,0	0,0
skupaj JELENI	1	1	1	3	1	2	2	3	2	3	19	100,0	63,3
teleta Ž								1	2	1	4	36,4	13,3
junice		1				1				1	3	27,3	10,0
košute 2+								1	1	2	4	36,4	13,3
skupaj KOŠUTE	0	1	0	0	0	1	0	2	3	4	11	100,0	36,7
SKUPAJ odstrel in izgube	1	2	1	3	1	3	2	5	5	7	30		100,0

Izgube													
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%	
nenaravne izgube	0	0	1	0	0	0	1	4	0	1	7	100,0	
naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	
skupaj izgube	0	0	1	0	0	0	1	4	0	1	7	100,0	
% izgub	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	50,0	80,0	0,0	14,3	23,3		
čisti odstrel	1	2	0	3	1	3	1	1	5	6	23		

Vzroki izgub													
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%	
1 neznan											0	0,0	
2 bolezen											0	0,0	
3 krivolov			1				1				2	28,6	
4 cesta								4		1	5	71,4	
5 železnica											0	0,0	
6 plenilci											0	0,0	
7 psi											0	0,0	
8 kosilnica											0	0,0	
9 garje											0	0,0	

7.4 DAMJAK (*Dama dama* L.)

Ta vrsta divjadi v prosti naravi v LUO ne živi in nikoli ni živela, obstaja pa velika in realna nevarnost, da se bo damjak iz rejnih obor s pobegi posameznih živali razširil v prosto naravo. To potrjuje predvsem dejstvo, da je veliko obor za rejo divjadi starih in nevzdrževanih, kakor tudi dejstvo, da se ta pojav dogaja že par let in nanj tudi opozarjamo.

V preteklem desetletnem obdobju je bilo odvzetih 28 živali in sicer večina v letih 2006 in 2007, ko je šlo za odstrel iz obor pobeglih živali (23 živali). V zadnjih dveh letih je bila odvzeta le ena žival.

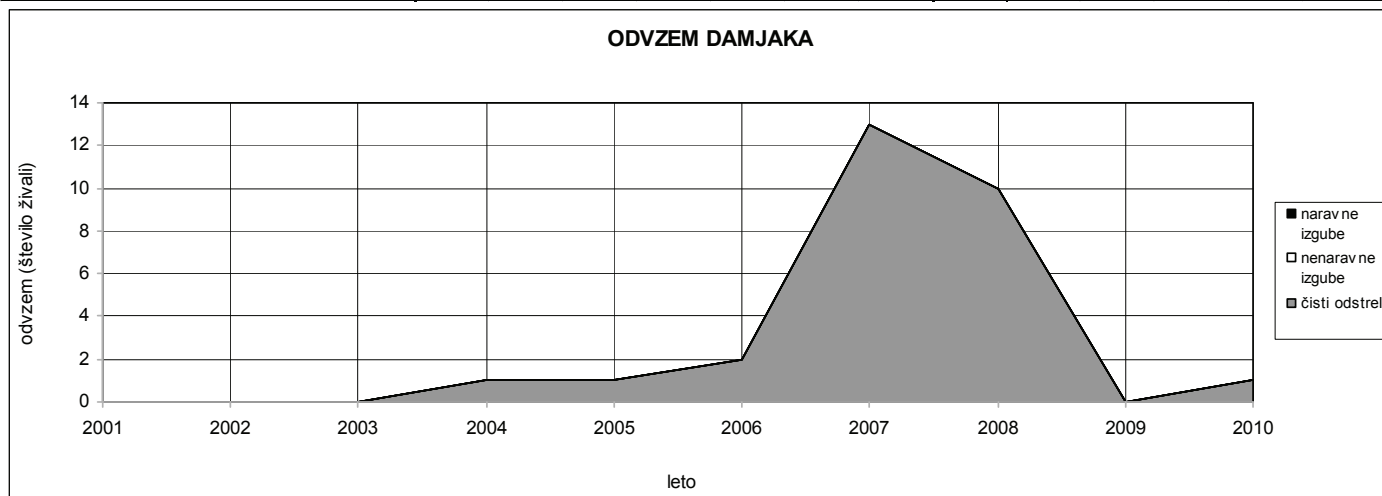
Predvidevamo, da je prosti naravi kar nekaj živali.

Cilj upravljanja z damjakom je: ta živalska vrsta v tem prostoru ni zaželena in jo je potrebno iz proste narave čimprej odstraniti.

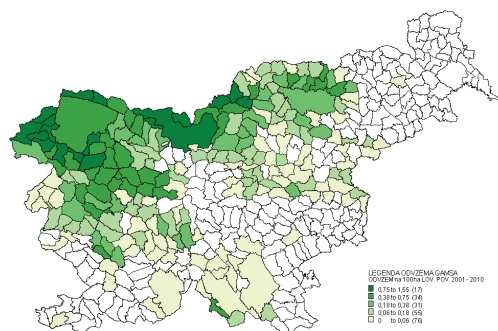
Načrtovati odvzem damjaka po posameznih loviščih ali pa za cel LUO po višini in strukturi ni smiselno, zato naj lovske družine izvajajo popolni odstrel te vrste, seveda v skladu z zakonom in lovsko etiko.

Preglednica 12: Pregled podatkov o damjaku za obdobje 2001 - 2010

Odstrel in izgube													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%/spol	%/skupaj
teleta M							2	3			5	41,7	17,9
lanščaki				1	1		1	1		1	5	41,7	17,9
jeleni 2-4								1			1	8,3	3,6
jeleni 5-8							1				1	8,3	3,6
jeleni 9 +											0	0,0	0,0
skupaj JELENI	0	0	0	1	1	1	3	5	0	1	12	100,0	42,9
teleta Ž							4	1			5	31,3	17,9
junice								3			3	18,8	10,7
košute 2+							1	6	1		8	50,0	28,6
skupaj KOŠUTE	0	0	0	0	0	1	10	5	0	0	16	100,0	57,1
SKUPAJ odstrel in izgube	0	0	0	1	1	2	13	10	0	1	28		100,0

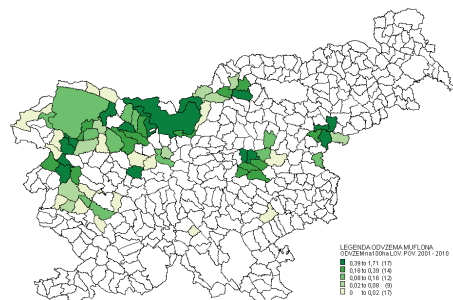
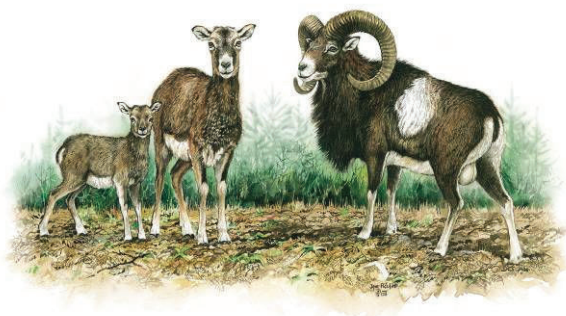
7.5 GAMS (*Rupicapra rupicapra* L.)

Leta 2002 je bil v LUO uplenjen 1 gams in sicer kozel star 1 leto. To je bila vsekakor velika posebnost, da je lahko v Slovenskih goricah gams. Sicer ni znano natančno ali je bil to gams iz obore ali pa je mogoče prišel iz smeri Koziaka., kjer se sicer gamsi nahajajo.

V bodoče ne pričakujemo, da bi se gams zopet pojavil v tem lovsko upravljavskem območju, če pa že, potem so bo odločalo o vsakem primeru posebej (lovska inšpekcija). Zato posebnega načrtovanja s to vrsto ne predvidevamo.

7.6 MUFLON (*Ovis amon (aries) musimon* Schraber.)

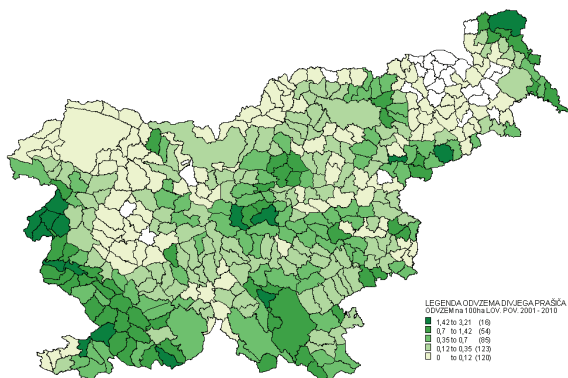
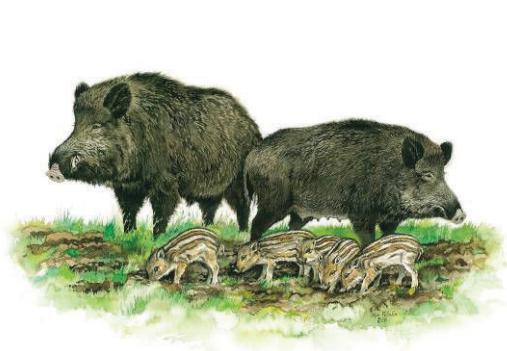

Pri muflonu se lahko pojavi podoben problem kot pri damjaku z razliko, da do sedaj v lovsko upravljavskem območju še ni bil uplenjen nobena žival.

Cilj upravljanja je enak kot pri damjaku, vrsta v območju ni zaželena.

Načrtovati odstrel muflona po posameznih lovskih družinah ni smiselno, zato naj lovske družine načrtujejo popolni odstrel te vrste. Seveda v skladu z veljavnimi predpisi in lovsko etiko.

7.7 DIVJI PRAŠIČ (*Sus scrofa* L.)

7.7.1 Prostorski okviri obravnave

Divji prašič je bolj ali manj redno prisoten v celotnem lovsko upravljavskem območju. Težišče migracij divjega prašiča je iz smeri Haloz, Pohorja in Kozjaka.

7.7.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

V preteklem obdobju je bilo skupno odvzetih iz območja LUO 131 živali. Visokemu odvzemu v letih 2001, 2002 in 2003 je sledil upad na komaj nekaj kosov letno vse do leta 2008, ko zopet zasledimo porast odvzema z viškom v letu 2010., ko je bilo odvzetih 23 živali. Glavnina odvzetih živali v letu 2010 je bila povezana z širjenjem te vrste iz Pohorskega LUO.

V zadnjih letih odstrel divjega prašiča ni bil omejen, razen seveda zakonskih omejitev. Cilj upravljanja je bil, da ta vrsta divjadi v tem območju ni zaželen.

7.7.3 Ocena stanja populacije

Kmetijsko območje kakršno je Slovenskogoriško LUO in značilnost vrste, da bolj ali manj redno migrira, še posebej z namenom iskanja hrane in ugodnejših življenjskih razmer bo to vrsto divjadi vedno privlačilo. Nevarnost je, da bi se številčnost povečala, če bi posamezne lovske družine omejevale odstrel z željo, da bi v poznejših letih dosegali večje odstrele. Za preteklo desetletno obdobje lahko rečemo, da v primeru Slovenskogoriškega LUO ne moremo govoriti o populaciji divjih prašičev, temveč gre za bolj ali manj redno pojavljanja posameznih osebkov in manjših tropov z namenom iskanja hrane in boljših življenjskih razmer.

7.7.4 Cilj upravljanja s populacijo

Prisotnost divjega prašiča v LUO ni zaželen. Cilj je podrejen kmetijskemu značaju območja, kar pomeni, da je potrebno odstreliti vse osebe, ki se pojavljajo v območju.

7.7.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

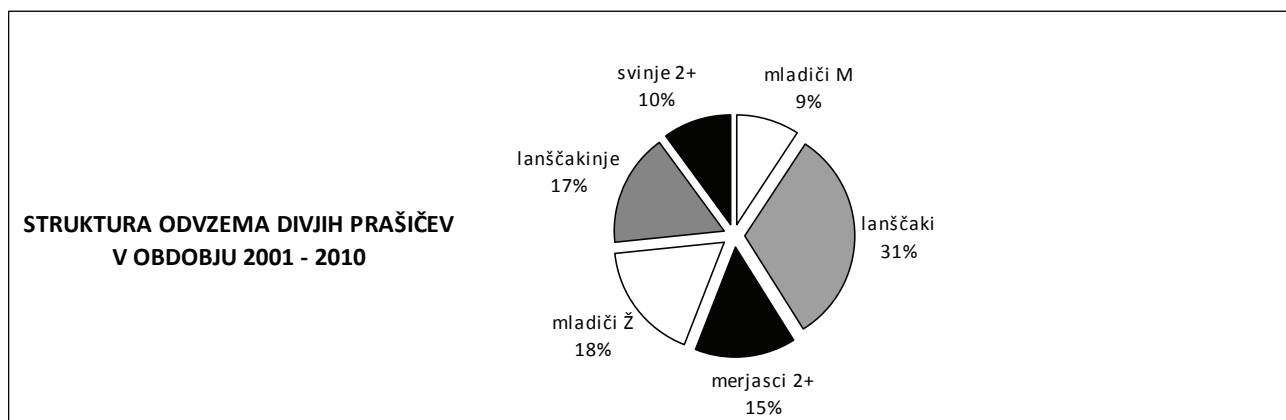
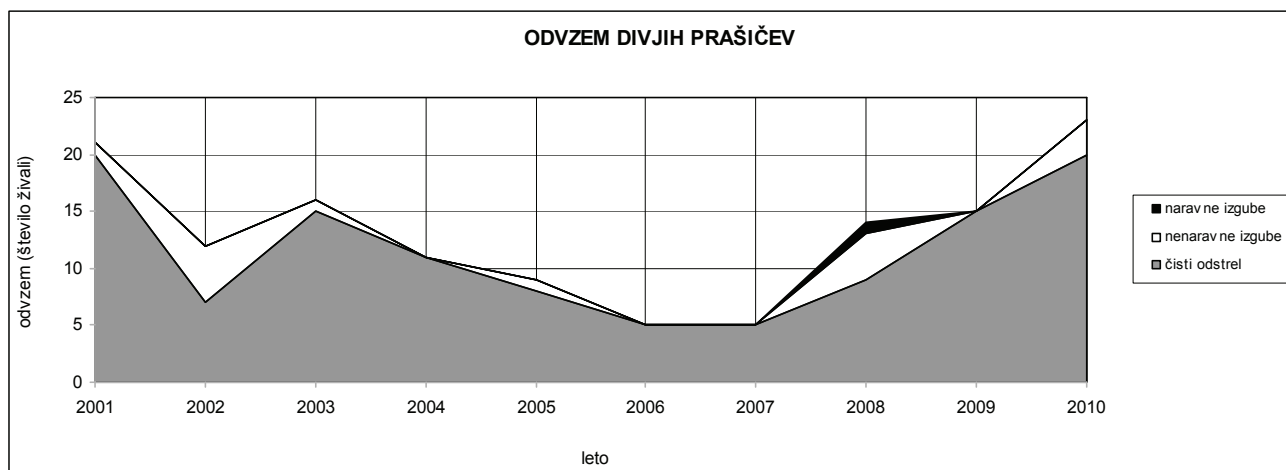
Popolni odstrel v skladu s predpisi, biologijo in ekologijo divjega prašiča ter lovsko etiko. V ta namen lovske družine ne načrtujejo odstrele, saj je le-ta opredeljen v letnem lovsko upravljavskem načrtu za to območje.

Preglednica 13: Pregled podatkov o divjem prašiču za obdobje 2001 - 2010

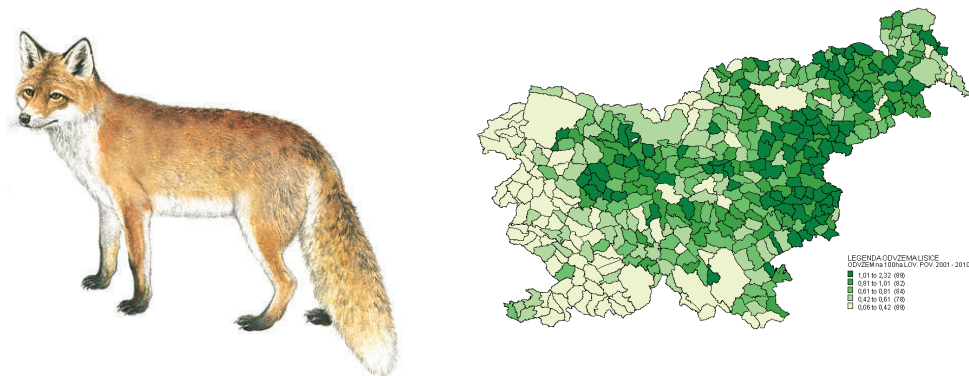
Odstrel in izgube													
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%/spol	%/skupaj
mladiči M	4	1	3		1					3	12	16,4	9,2
lanščaki	3	5	3	4	3	1	1	7	9	6	42	57,5	32,1
merjasci 2+	2		3	3	1	1		2	4	3	19	26,0	14,5
skupaj PRAŠIČI	9	6	9	7	5	2	1	9	13	12	73	100,0	55,7
mladiči Ž	7	4	3	2	1	1	2			3	23	39,7	17,6
lanščakinje	2	2	4	1	2	1	2	3	2	3	22	37,9	16,8
svinje 2+	3			1	1	1			2	5	13	22,4	9,9
skupaj SVINJE	12	6	7	4	4	3	4	5	2	11	58	100,0	44,3
SKUPAJ odstrel in izgube	21	12	16	11	9	5	5	14	15	23	131		100,0

Izgube in odvzem													
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%	
nenaravne izgube	1	5	1	0	1	0	0	4	0	3	15	93,8	
naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	6,3	
skupaj izgube	1	5	1	0	1	0	0	5	0	3	16	100,0	
% izgub	4,8	41,7	6,3	0,0	11,1	0,0	0,0	35,7	0,0	13,0	12,2		
čisti odstrel	20	7	15	11	8	5	5	9	15	20	115		

Vzroki izgub													
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%	
1 neznan								1			1	6,3	
2 bolezen											0	0,0	
3 krivolov											0	0,0	
4 cesta	1	5			1			4		3	14	87,5	
5 železnica			1								1	6,3	

7.8 LISICA (*Vulpes vulpes* L.)

7.8.1 Prostorski okviri obravnave

Kljub temu, da je lisica prisotna v celotnem območju, pa je največji odstrel v severnem delu lovsko upravljavskega območja. V južnem delu je številčnost vsaj enaka, le lov je zaradi večje poseljenosti težji. Ne nazadnje se lisica redno opaža tudi na območju mestne občine Maribor.

7.8.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Načrtovanje odvzema v vseh zadnjih letih je imelo za osnovni cilj: zmanjševanje številčnosti te vrste divjadi. Zato se je vsako lovsko leto zahtevalo, da upravljavci lovišč načrtujejo odvzem tako, da le-ta ne sme biti manjši od realizacije v preteklem lovskem letu. Takšno načrtovanje je bilo v začetku obravnavanega obdobja dokaj realno. Pozneje pa se je pokazalo, da so le garje tiste, ki odločilno vplivajo na številčnost lisice, in lov/odstrel predstavlja zgolj nadomestno smrtnost v populaciji.

Skupna realizacija načrtovanega odvzema je bila v obravnavanem obdobju 100%, z izrazitimi nihanji od 62% realizacije v letu 2005 in kar 130% v letu 2009.

Obseg izgub je podobno kot pri poljski divjadi, zelo težko ugotavljati. Ponavadi so izgube ugotovljive le prvih par dni, pozneje pa sledi in dokazi o možnem vzroku pogina izginejo. Delež izgub se giblje od 3% do 11%. Pri izgubah zavzema največji delež vzrok »promet«, sledita pa mu »garje« in pa »neznano«. Predpostavljamo, da so izgube zaradi prometa in garij natančno opredeljene, pri tretjem pa menimo, da gre za enak vzrok in je po vsej verjetnosti posledica prvih dveh.

7.8.3 Ocena stanja populacije

Številčnost populacije je svoj minimum dosegla v letih 2005 in 2006. V zadnjih treh letih pa se zopet kaže rahel trend rasti številčnosti.

Steklina je bila v preteklosti selektor, ki je pomembno uravnavala številčnost. S cepljenjem smo tega naravnega selektorja v največji možni meri izločili. S povečanim načrtovanjem odstrela smo poskušali nadomestiti to bolezen in zato pospeševali odstrel. V določeni meri je to pomagalo, je pa potrebno povedati, da so se kot nadomestek pojavile garje. Ni bilo za pričakovati, da bo rast populacije neskončna in da bomo vsako leto odstreljevali več lisic, narava ima mehanizme, ki ji omogočajo vzpostavljane naravnega ravnovesja.

Lovci pripisujejo številčnosti lisic velik ali največji vpliv na številčnost fazana in poljskega zajca. Po vsej verjetnosti je ta njihova trditev upravičena, vendar ne gre za enostavne in splošne povezave. Dve stvari sta pri tem najbolj pomembni:

- Lisica ima lahko tako velik vpliv na fazana predvsem zato, ker mu zmanjkuje življenjskega prostora – hrane in kritja.
- Ponekod se vlagajo na naravno življenje neprilagojeni fazani iz umetne vzreje na način, ki pomeni zgolj dodatno ponudbo hrane za lisico.

7.8.4 Cilj upravljanja s populacijo

Preden opredelimo splošno znan cilj upravljanja z lisico je potrebno poudariti, da je tudi pri tej vrsti pomembno delo z javnostjo. Javnost je potrebno na nek način seznaniti, da je vzdrževanje majhne

številčnosti lisic namenjeno tudi, ali pa predvsem zdravju človeka. Steklina kot bolezen je lahko za človeka še vedno usodna.

S cepljenjem proti steklini umetno povečujemo njeno številčnost in zato je lov nujno potreben.

Nizka številčnost populacije lisic je splošni interes in ne samo interes lovstva.

Cilj v LUO je sedanjo številčnost lisice znižati.

7.8.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Želeni cilj je mogoče doseči tako z načrtovanjem odvzema in z motiviranjem lovcev za lov na lisico:

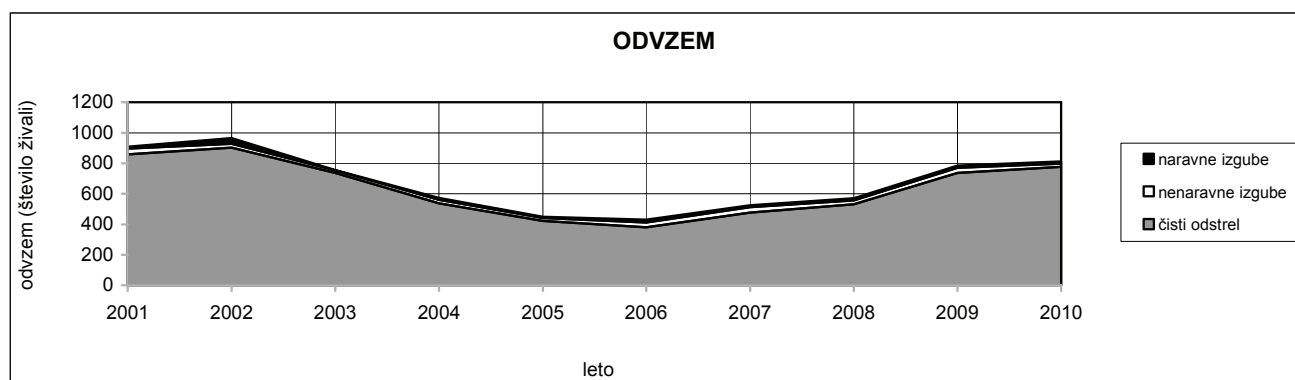
- Načrtuje se odvoz. Izgube naj se evidentirajo in se všttevajo v realizacijo odvzema. Kot pomemben bioindikator se upoštevajo le izgube v prometu.
- Načrt odvzema za posamezno lovsko leto naj bo najmanj enak realizaciji v preteklem lovskem letu.
- Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do - 30%, odstopanje navzgor je v višini do + 100% načrtovanega številčnega odvzema.
- Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 kosov, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje realizacija - 3 kose.
- Lovske družine, ali pa njihove krovne lovske organizacije naj stimulirajo odstrel lisic. Vemo, da je lov na lisico pravzaprav težaven, če že ne težak. Potrebno je veliko znanja, časa in pa tudi materialnih sredstev, da je lov uspešen. Med lovci jih ni veliko, ki bi bili tako uspešni, da bi leta in leta uspešno izvajali lov na lisico in jih je potrebno zato vzpodbujati pri njihovem delu.
- Lov lisice naj se intenzivira v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih poljskih kur.
- Nikakor se ne sme omejevati lova na lisico, omejitev mora biti le lovska etika in zakonodaja.
- Pri lovu na lisico na sploh ter še posebej v času polaganja vab za peroralno vakcinacijo je potrebno upoštevati navodila in izdelan letni program Veterinarske uprave RS.

Preglednica 14: Pregled podatkov o lisici za obdobje 2001 - 2010

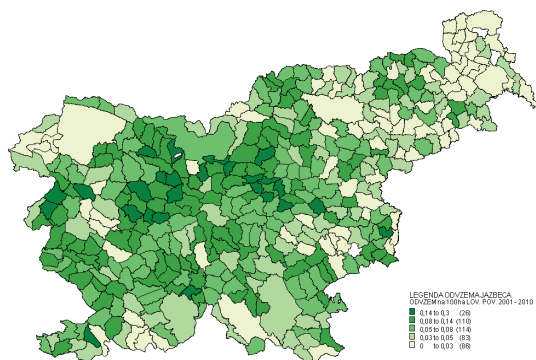
Odstrel in izgube											
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
samci	449	482	400	268	214	200	263	305	390	429	3400
samice	460	484	356	306	236	230	261	267	395	382	3377
skupaj odstrel in izgube	909	966	756	574	450	430	524	572	785	811	6777
načrt - skupaj	865	900	745	745	730	460	440	540	600	785	6810
odstrel in izgube / načrt	105,1	107,3	101,5	77,0	61,6	93,5	119,1	105,9	130,8	103,3	99,5

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	37	27	16	23	19	30	34	24	33	20	263	63,4
naravne izgube	13	38	4	13	8	18	13	16	16	13	152	36,6
skupaj izgube	50	65	20	36	27	48	47	40	49	33	415	100,0
% izgub	5,5	6,7	2,6	6,3	6,0	11,2	9,0	7,0	6,2	4,1	6,1	
čisti odstrel	859	901	736	538	423	382	477	532	736	778	6362	

Vzroki izgub												
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	1	8		5	4		2		2	1	23	5,5
2 bolezen	2	2	1			2			2	7	16	3,9
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	37	26	16	8	17	30	32	23	32	19	240	57,8
5 železnica		1					2	1	1		5	1,2
6 plenilci											0	0,0
7 psi				15	2					1	18	4,3
8 kosilnica											0	0,0
9 garje	10	28	3	8	4	16	11	13	12	4	109	26,3
10 poškodba								3		1	4	1,0

7.9 JAZBEC (*Meles meles* L.)

7.9.1 Prostorski okviri obravnave

Jazbeca se obravnava enotno za celotno lovsko upravljaljsko območje. Najboljše življenjske pogoje ima ta vrsta v gričevnatem svetu Slovenskih goric, zato je številčnost in posledično možnost odstrela jazbeca večja prav v tem delu LUO.

7.9.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Povprečno se je v zadnjem desetletju odvzelo 33 živali, vendar so med posameznimi leti precejšnja nihanja (od 22 do 47 odvzetih živali). Najnižji odvzem je bil leta 2001 in največji lani - leta 2010. Povprečna realizacija načrta odvzema je visoka, kar 99%.

Delež odvzema v korist samcev je 2:1.

Delež izgub (43%) je velik predvsem na račun prometa, saj predstavlja kar 87% vseh izgub te vrste.

Načrtovanje odvzema jazbeca je imelo to posebnost, da je bilo v osnovi prilagojeno predlogom lovskih družin. Razlog je preprost: ta vrsta divjadi v območju ne predstavlja večjega problema, v lovskih družinah pa imajo neposredne izkušnje s prisotnostjo v lovišču.

7.9.3 Ocena stanja populacije

Dosedanji način načrtovanja in realizacija odstrela dokazujeta, da je mogoče na ta način vzdrževati številčnost, ki hkrati omogoča dokaj stabilen odstrel, in ni negativnih vplivov - v smislu škod v kmetijstvu.

V poročilih o pojavu stekline te bolezni pri jazbecu ni zaslediti v tem območju, kar pa seveda ne pomeni, da je tudi ni. V preteklosti enostavno nismo razpolagali z informacijami, ki bi vplivale na spremembo upravljaljske politike do te vrste.

7.9.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj gospodarjenja je ohranitev obstoječe številčnosti populacije jazbeca in ohranitev odnosov, ki ga ima ta vrsta do svojega življenjskega okolja. Takšen način pristopa k upravljanju s to divjadjo narekujejo izkušnje iz preteklega obdobja.

Seveda pa je cilj tudi spremljanje zdravstvenega stanja jazbeca, saj je le-to pomemben bioindikator, ki usmerja nadaljnje ukrepe - v populaciji in njegovem življenjskem okolju. Sam način lova na jazbeca je tako zahteven, da ni velike bojazni, da bi z lovom bistveno vplivali na njegovo številčnost, pomembno je le, da pri načrtovanju upoštevamo načrt odvzema za celotno lovsko upravljaljsko območje.

7.9.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtuje se odvzem. Izgube naj se evidentirajo in se všttevajo v realizacijo odvzema. Kot pomemben bioindikator se upoštevajo le izgube v prometu.

Od vseh usmeritev za doseg cilja je najpomembnejše načrtovati takšen odvzem, ki naj temelji na realizaciji v preteklem letu.

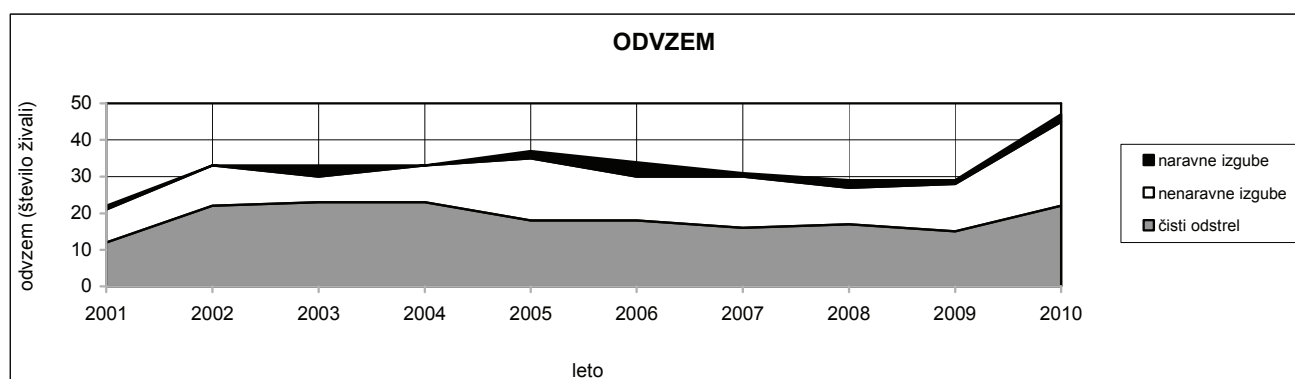
Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do - 50%, odstopanje navzgor je v višini do + 100% načrtovanega številčnega odvzema.

Preglednica 15: Pregled podatkov o jazbecu za obdobje 2001 - 2010

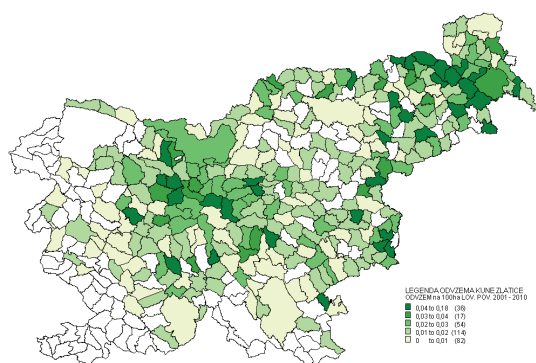
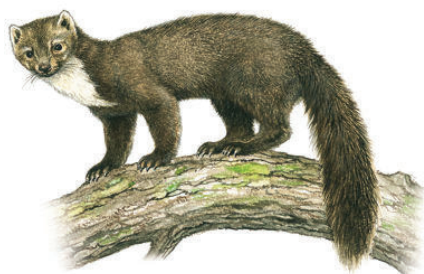
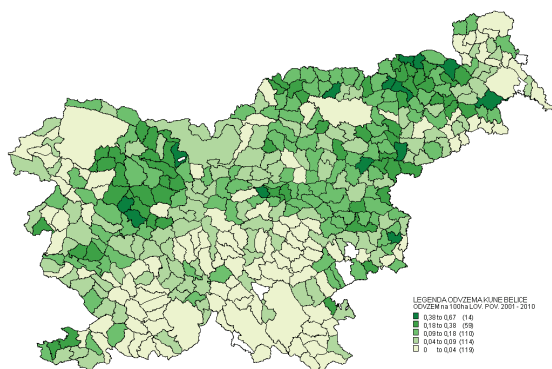
Odstrel in izgube											
Starostna in spolna kategorija/leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
samci	16	19	18	21	22	27	19	20	20	37	219
samice	6	14	15	12	15	7	12	9	9	10	109
skupaj odstrel in izgube	22	33	33	33	37	34	31	29	29	47	328
načrt - skupaj	30	34	30	30	38	38	37	29	35	30	331
odstrel in izgube / načrt	73,3	97,1	110,0	110,0	97,4	89,5	83,8	100,0	82,9	156,7	99,1

Izgube												
kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	9	11	7	10	17	12	14	10	13	23	126	88,7
naravne izgube	1	0	3	0	2	4	1	2	1	2	16	11,3
skupaj izgube	10	11	10	10	19	16	15	12	14	25	142	100,0
% izgub	45,5	33,3	30,3	30,3	51,4	47,1	48,4	41,4	48,3	53,2	43,3	
čisti odstrel	12	22	23	23	18	18	16	17	15	22	186	

Vzroki izgub												
vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan					1	3	1	2		1	8	5,6
2 bolezen	1		3		1						5	3,5
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	9	11	7	10	16	12	13	10	13	23	124	87,3
5 železnica					1						1	0,7
6 plenilci											0	0,0
7 psi											0	0,0
8 kosilnica							1				1	0,7
9 garje											0	0,0
10 poškodba						1			1	1	3	2,1

7.10 KUNA BELICA (*Martes foina* Erxleben.) in KUNA ZLATICA (*Martes martes* L.)

7.10.1 Prostorski okviri obravnave

V okviru lovsko upravljavskega območja lahko govorimo o tipičnih predelih za obe vrsti obravnavanih kun. Seveda je vsaka od obeh vrst s svojim načinom življenja vezana na tipične predele, vendar so le-ti dokaj podobno porazdeljeni v območju. In če je za kuno belico bolj značilna prisotnost v bližini človeka, to je večjih naselij, se tudi kuna zlatica pojavlja tako na Dravskem polju, kot v Slovenskih goricah. Pričakovali bi, da se bo posebej zlatica pojavljala v predelih z večjo in strnjeno gozdnatostjo, vendar temu ni tako. Iz evidenc odstrela je razvidno, da se lahko pojavi v prav vsakem lovišču tega lovsko upravljavskega območja.

7.10.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Pri teh dveh vrstah težko govorimo o upravljanju, podobno je še pri nekaterih drugih vrstah divjadi, bolj gre za to, da se uskladijo predlogi lovskih družin in da so evidence točne. Lov na obe vrsti je stvar redkih navdušencev za to vrsto lova, poleg tega je veliko odvisno od snežnih zim, torej vremenskih pogojev za sam lov.

Načrt odvzema je temeljil predvsem na realizaciji preteklega leta, oziroma na tem, kaj so lovske družine predlagale. Skupni načrt je bil realiziran v višini 84% pri zlatici in 79% pri belici. Delež izgub je okrog 11%, prevladuje pa vzrok »promet«. Verjetno se delež izgub zaradi prometa precenjuje, vzrok pa je v dejstvu, da se v naravnem okolju poginuli osebk ne najdejo, na cestah pa se vsak povoz lažje opazi. in s tem evidentira.

7.10.3 Ocena stanja populacije

Dejansko je številčnost kune belice in zlatice primerna in zato lova na obe vrsti divjadi nima smisla omejevati. Škode, ki jih povzroča kuna belica so vezane skoraj izključno na nelovne površine (ostrešja, avtomobili, domača perjad, ...) in so minimalne.

7.10.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je številčnost brez večjih nihanj, ki pa ga lahko dosežemo na enak način kot v preteklem obdobju.

7.10.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtuje se odvzem. Izgube naj se evidentirajo in se vštevajo v realizacijo odvzema. Kot pomemben bioindikator se upoštevajo le izgube v prometu

Načrtovanje odvzema naj temelji na osnovi spremljanja, zdravstvenega stanja in usklajenosti z življenjskim okoljem.

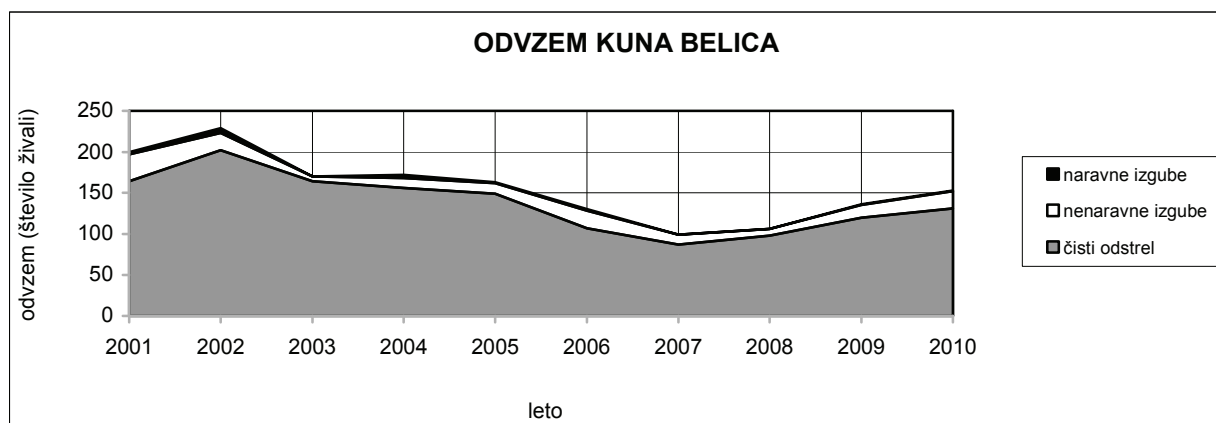
Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do - 50%, odstopanje navzgor je v višini do + 100% načrtovanega številčnega odvzema.

Preglednica 16: Pregled podatkov o kuni belici za obdobje 2001 - 2010

Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	200	229	170	172	163	130	99	106	136	153	1558
načrt - skupaj	230	255	200	160	136	250	257	97	197	213	1995
odstrel in izgube / načrt	87,0	89,8	85,0	107,5	119,9	52,0	38,5	109,3	69,0	71,8	78,1

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	33	21	6	12	13	21	12	8	15	21	162	90,0
naravne izgube	3	6	0	4	1	2	0	0	1	1	18	10,0
skupaj izgube	36	27	6	16	14	23	12	8	16	22	180	100,0
% izgub	18,0	11,8	3,5	9,3	8,6	17,7	12,1	7,5	11,8	14,4	11,6	
čisti odstrel	164	202	164	156	149	107	87	98	120	131	1378	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	3	3		3		2				1	12	6,7
2 bolezen		3		1	1				1		6	3,3
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	33	21	6	12	13	21	12	8	15	21	162	90,0
5 železnica											0	0,0
6 plenilci											0	0,0
7 psi											0	0,0
8 kosilnica											0	0,0
9 garje											0	0,0

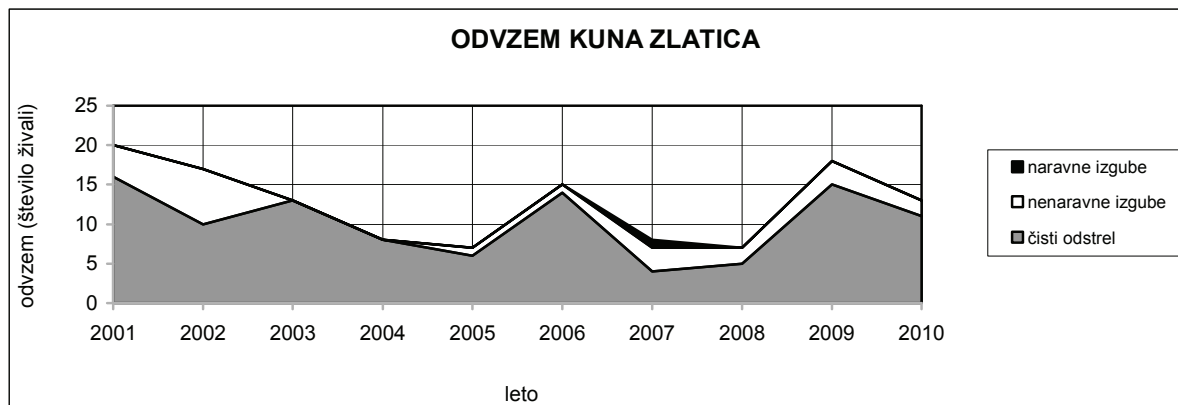

Preglednica 17: Pregled podatkov o kuni zlatici za obdobje 2001 - 2010

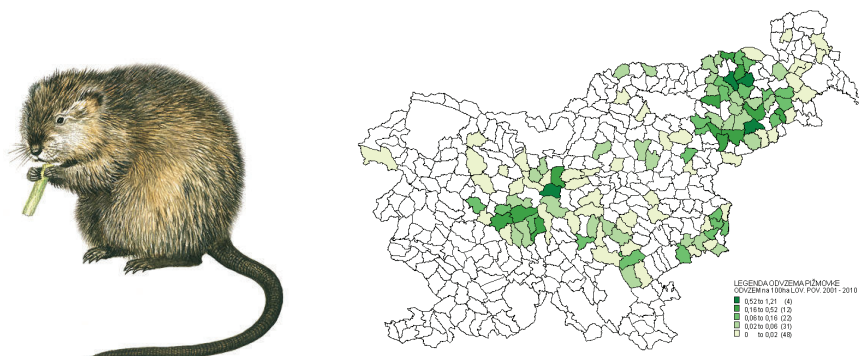
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	20	17	13	8	7	15	8	7	18	13	126
načrt - skupaj	18	15	20	8	10	21	15	11	14	17	149
odstrel in izgube / načrt	111,1	113,3	65,0	100,0	70,0	71,4	53,3	63,6	128,6	76,5	84,6

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	4	7	0	0	1	1	3	2	3	2	23	95,8
naravne izgube	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	4,2
skupaj izgube	4	7	0	0	1	1	4	2	3	2	24	100,0
% izgub	20,0	41,2	0,0	0,0	14,3	6,7	50,0	28,6	16,7	15,4	19,0	
čisti odstrel	16	10	13	8	6	14	4	5	15	11	102	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan							1				1	4,2
2 bolezni											0	0,0
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	4	7			1	1	3	2	3	2	23	95,8
5 železnica											0	0,0
6 plenilci											0	0,0
7 psi											0	0,0
8 kosilnica											0	0,0
9 garje											0	0,0

7.11 PIŽMOVKA (*Ondatra zibethica* L.)

7.11.1 Prostorski okviri obravnave

Pižmovka je prostorsko vezana na reko Dravo, Muro in Pesnico ter njihove pritoke in večje stoječe vode. Podatki o odvzemu zadnjih 10 let kažejo, da je največji odvoz ravno v loviščih. na območju naštetih vodotokov.

7.11.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

V zadnjih letih je bil v letnih lovsko upravljaljskih načrtih vedno predlagan takšen načrt odvzema, ki je temeljil na realizaciji eno leto pred tem. Takšno ohlapno načrtovanje, brez strokovnih podlag, je temeljilo predvsem na osnovi želja lovskih družin. Nenazadnje ni večjih problemov s to živalsko vrsto.

Interes za lov na to vrsto divjadi je močno upadel po letu 2006, ko letno beležimo le minimalen odvoz iz okolja, kljub nerealno visokim željam upravljavcev lovišč po odvzemu. Od tu tudi relativno slaba realizacija načrtovanega odvzema, v povprečju 60 %. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi prometa, pa tudi teh v zadnjih treh letih sploh ni, vsaj evidentiranih ne.

7.11.3 Ocena stanja populacije

Dejstvo je, da je realizacija načrtovanega odvzema najbolj odvisna od prizadevnosti članov lovskih družin, kar pa ni nujno odraz številčnosti. O tem vemo zelo malo.

7.11.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja je takšna številčnost, ki predvsem v kmetijstvu ter v vodnem gospodarstvu in ribogojstvu povzroča čim manjše probleme – jezovi, brežine, ...

7.11.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Načrtuje se odvoz. Izgube naj se evidentirajo in se všttevajo v realizacijo odvzema. Kot pomemben bioindikator se upoštevajo le izgube v prometu.

Načrtovanje odvzema naj temelji na osnovi spremljanja, zdravstvenega stanja in usklajenosti z življenjskim okoljem.

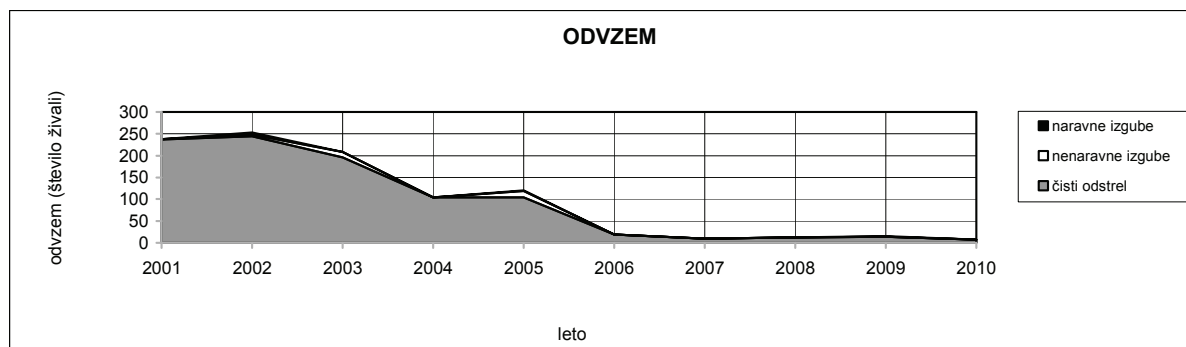
Dopustno odstopanje v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO je odstopanje po višini navzdol do - 50%, odstopanje navzgor je v višini do + 100% načrtovanega številčnega odvzema.

Preglednica 18: Pregled podatkov o pižmovki za obdobje 2001 - 2010

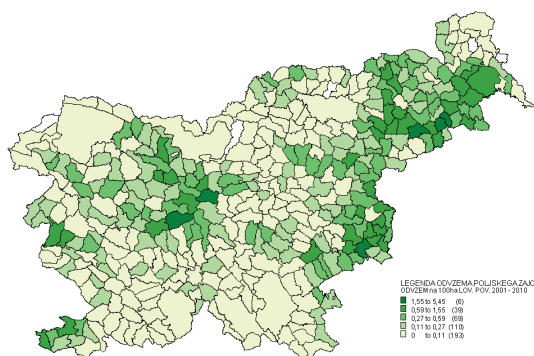
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	238	253	208	104	120	19	9	12	15	7	985
načrt - skupaj	181	296	255	200	164	120	168	100	133	15	1632
odstrel in izgube / načrt	131,5	85,5	81,6	52,0	73,2	15,8	5,4	12,0	11,3	46,7	60,4

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	1	3	12	0	15	0	0	0	0	0	31	81,6
naravne izgube	0	5	0	0	1	0	0	0	1	0	7	18,4
skupaj izgube	1	8	12	0	16	0	0	0	1	0	38	100,0
% izgub	0,4	3,2	5,8	0,0	13,3	0,0	0,0	0,0	6,7	0,0	3,9	
čisti odstrel	237	245	196	104	104	19	9	12	14	7	947	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan		5			1				1		7	18,4
2 bolezen											0	0,0
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	1	3	12		15						31	81,6
5 železnica											0	0,0
6 plenilci											0	0,0
7 psi											0	0,0
8 kosilnica											0	0,0
9 garje											0	0,0

7.12 POLJSKI ZAJEC (*Lepus eropaeus* Pallas.)

7.12.1 Prostorski okviri obravnave

Poljski zajec je najbolj pogost v sedmih lovskih družinah na območju Dravskega polja, ob zgornjem delu reke Pesnice ter v vzhodnem delu lovsko upravljaljskega območja. V tem izrazito ravninskem predelu z intenzivnim kmetijstvom so njegovi optimalni življenjski pogoji.

7.12.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Pri načrtovanju odvzema poljskega zajca v preteklih letih, smo skupaj z območno lovsko organizacijo zagovarjali tezo, da je potrebno preko minimalnega odstrela poskušati povečati številčnost. Odstrel se je gibal okrog načrta, odvzem pa je bil vsako leto prevelik. Načrtovanje odstrela se je pri poljskem zajcu izkazalo za dobro upravljaljsko orodje. Načrtovati bi morali samo to, na kar lahko vplivamo, izgube pa seveda skrbno evidentirati, saj so pomembne kot bioindikator stanja populacije.

Načrt je bil realiziran v višini 107%. Med izgubami prevladuje vzrok promet. Delež izgub je 18%.

7.12.3 Ocena stanja populacije

Na osnovi vsega znanega, in seveda iz podatkov, ki jih imamo, je umestno in potrebno z ohranitvijo in dvigom številčnosti poljskega zajca nadaljevati. Številčnost poljskih zajcev še vedno namreč ni na željeni višini. Še vedno ni dovolj argumentov, da bi odvzem močno povečevali in to kljub temu, da iz posameznih lovskih družin prihajajo informacije o povečani številčnosti. Večja številčnost v posameznem lovišču še ne pomeni izboljšanje bistvenega stanja v celotnem lovsko upravljaljskem območju. Nenazadnje je povečana številčnost v posameznem delu lovsko upravljaljskega območja priložnost za izboljšanje stanja tudi v sosednjih loviščih in širše.

7.12.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja ostaja enak kot doslej in pomeni ohranitev in dvig številčnosti.

7.12.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

- Na isti površini lovišča se lov vrši praviloma samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lov na poljskega zajca, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene izvajanju lova in t.i. »mirnih con« brez lova se letno menjajo. Upravljalavec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča.
- Lov zajcev v bližini intenzivnih nasadov ima prednost pred lovom v ostalem delu lovišča. Na teh površinah se lov lahko ponavlja.
- Dodajanje poljskega zajca v prosto naravo praviloma ni dovoljeno.
- Načrtovane višine odvzema ni potrebno dosegati, navzgor pa je realizacija omejena do največ 30% preseganja načrta.

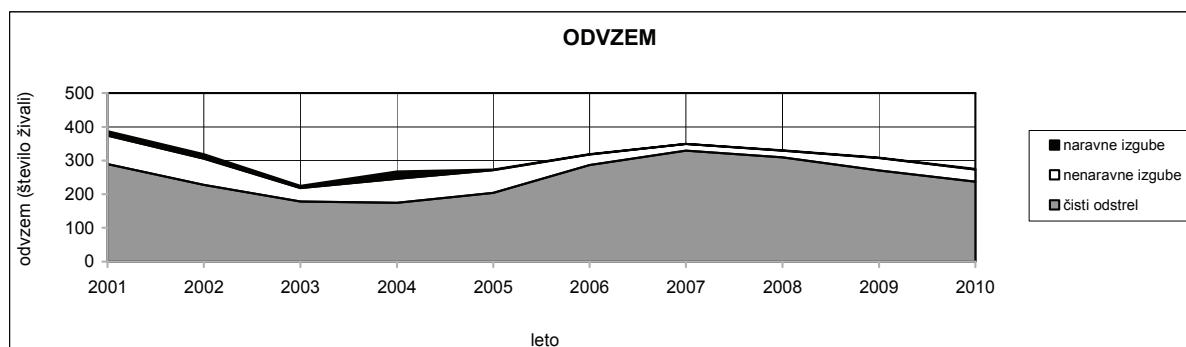
Upravljalci lovišč naj načrtujejo in izvajajo ukrepe, ki bodo pripomogli k izboljšanju življenjskih razmer za poljskega zajca in tudi drugim vrstam male divjadi (osnovanje in vzdrževanje remiz, protiveternih pasov, grmišč in gozdnega roba, krmnih njiv, izvajanje zimskega krmljenja, intenziven lov tistih plenilskih vrst, katere je dovoljeno loviti...).

Preglednica 19: Pregled podatkov o poljskem zajcu za obdobje 2001 - 2010

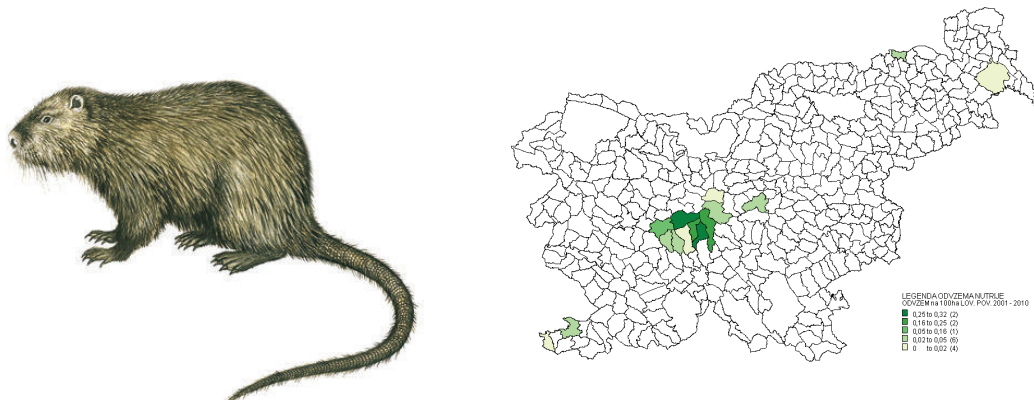
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	387	319	225	267	273	319	349	330	308	275	3052
načrt - skupaj	300	302	180	170	208	273	345	383	330	370	2861
odstrel in izgube / načrt	129,0	105,6	125,0	157,1	131,3	116,8	101,2	86,2	93,3	74,3	106,7

izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	85	78	40	71	67	32	20	20	37	36	486	88,8
naravne izgube	13	13	7	21	2	1	0	1	1	2	61	11,2
skupaj izgube	98	91	47	92	69	33	20	21	38	38	547	100,0
% izgub	25,3	28,5	20,9	34,5	25,3	10,3	5,7	6,4	12,3	13,8	17,9	
čisti odstrel	289	228	178	175	204	286	329	309	270	237	2505	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan	13	6	1	5	2	1			1	2	31	5,7
2 bolezen				11							11	2,0
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	75	71	36	69	63	32	20	20	35	34	455	83,2
5 železnica									1		1	0,2
6 plenilci		7	6	5							18	3,3
7 psi		7		2					1	2	12	2,2
8 kosilnica	10		4		4						18	3,3
10 poškodba								1			1	0,2

7.13 NUTRIJA (*Myocastor coypus* Molina.)

Je vrsta divjadi, ki smo jo doslej v LUO zasledili v letu 2009, ko se je v lovišču Paloma – Sladki vrh odvzelo 5 kosov.

Prisotnost nutrije kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželena. Cilj je ob pojavu izločiti v LUO vse prisotne živali.

Ob morebitni prisotnosti nutrije v LUO, se dovoljuje neomejen redukcijski lov na to vrsto divjadi.

7.14 NAVADNI POLH (*Glis glis* L.)

V lovsko upravljavskem območju je navadni polh redno prisoten, nikoli pa ni bilo interesa za lov. nanj, ker ni tradicije. Tudi v bodoče ne pričakujemo, da bi bil navadni polh zanimiva lovna vrsta v okviru lovsko upravljavskega načrtovanja.

V kolikor bi do lova polhov v LUO vseeno prišlo, veljajo naslednje usmeritve:

- Višina odvzema polhov se bo letno prilagajala zgolj razmeram v naravi, števila polhov za lov (odvzem) ni mogoče načrtovati, saj je to odvisno od letnega obroda gozdnega drevja in grmovja, zato poleg letno nepostavljenega številčnega načrta odvzema tudi ni dopustnih toleranc za realizacijo.
- Pri lovu in evidentiranju odvzema je potrebno spoštovati predpise (ZDLov-1A), ki dovoljujejo lov polha tudi ne lovцем, vendar s pridobljeno polharsko dovolilnico od krajevno pristojnega upravljavca lovišča oz. LPN. Ključno je voditi evidence letnega odvzema polha, ki se jih zagotovi z izpolnitvijo lovne dovolilnice in vrnitvijo le-te upravljavcu lovišča.

7.15 RAKUNASTI PES (*Nyctereutes procyonoides* Gray.)

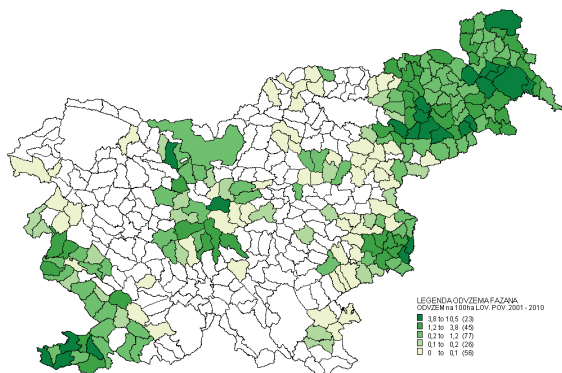
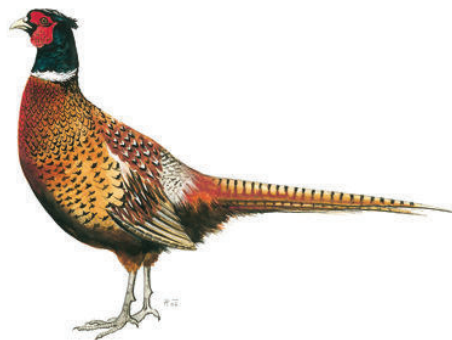

Rakunasti pes se je v neposredni bližini lovsko upravljavskega območja pojavil prvič pred osmimi leti v lovišču LD Fram. Prisotnost povezujemo neposredno z odstrelom in izgubami.

Prisotnost rakunastega psa kot alohtone in invazivne vrste v LUO ni zaželena. Cilj je ob pojavu izločiti v LUO vse prisotne živali.

Ob morebitni prisotnosti rakunastega psa v LUO se odstrel ne sme omejevati, izvaja se redukcijski odstrel, spoštuje se zgolj lovno dobo.

7.16 FAZAN (*Phasianus colchicus* L.)

7.16.1 Prostorski okviri obravnave

Največja številčnost fazana je v loviščih lovskih družin na Dravskem polju in v zahodnem delu Slovenskih goric. Temu je glavni vzrok raba prostora, ki mu daje pečat kmetijstvo. Na teh območjih so tudi najprimernejši habitatni pogoji za načrtno upravljanje s fazanom.

7.16.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Upravljanje s fazanom v LUO je močno odvisno od dodajanja te vrste divjadi v zanj primerne habitate. Številčnost te vrste je težko določljiva, saj nam realno sliko zamegljujejo prav vlaganja fazanov iz umetne vzreje.

V načrte LUO že vsa leta pišemo, da se pri upravljanju s to vrsto divjadi dogajajo stvari, ki bi jih lahko na kratko označili kot poskušanje in preizkušanje s to vrsto. Poskušanje in preizkušanje z različnimi načini vlaganj dvigniti številčnost. Dejstvo je, da je številčnost fazana zelo nizka, česar se tudi lovci zelo dobro zavedajo. Težava in največja napaka pa je v tem, da poskušajo ta problem reševati z vlaganji oziroma predvsem z vlaganji. Pri tem pa so ta vlaganja zelo različna:

- Nekateri vlagajo predvsem spomladi, večinoma odrasle kure.
- Drugi spet vlagajo v tem času kure in peteline.
- Nekateri stavijo na vlaganje kebkov.
- Zadnja in najbolj sporna varianta pa je vlaganje fazanov-petelinov neposredno »pred puško«.

Pri ocenjevanju populacije fazana izhajamo iz razmišljanja, da se življenjsko okolje fazana le počasi izboljšuje. Dejstvo pa je tudi, da to okolje odločilno vpliva na njegove možnosti preživetja. Zato smo prepričani, da sama vlaganja fazana iz umetne vzreje ne rešujejo problema številčnosti, na kar kaže tudi

primerjava med številom vloženih in uplenjenih. Pozitivna posledica odstrela fazanov iz umetnih vlaganj je v nekaterih loviščih ta, da se na ta račun ohranja naravnega fazana, saj se ga lovi v bistveno manjši meri. Z vidika trajnostnega ohranjanja avtohtone favne v LUO je navedeno popolnoma nedopustno in nesprejemljivo. Znano je, da fazani iz umetne vzgoje niso prilagojeni razmeram v naravnem okolju, zaradi česar so močno podvrženi plenilcem. Večina naporov povezanih z revitalizacijo naravnega fazana je torej posredno namenjenih zagotavljanju prehranske osnove za naravne predatorje, katerih številčnost se posledično dviguje. Razmnoževanje fazanov v naravnem okolju je okrnjeno, to pa ogroža naravno populacijo in ohranitev vrste.

V obravnavanem obdobju je bil načrt realiziran 102%, vendar so nihanja zelo velika, od 63% do 204%. Med izgubami prevladujejo izgube zaradi bolezni, na račun napačnega evidentiranja podatkov iz leta 2004, ko naj bi po podatkih upravljavcev lovišč kar 450 živali poginilo zaradi bolezni.

7.16.3 Ocena stanja populacije

Številčnost naravnega fazana, ki je vezana le na območje petih lovišč, je po naših ocenah nizka. Prav tako je po našem mnenju vpliv vlaganja fazanov iz umetne vzreje negativen in ne izboljšuje stanja v populaciji naravnega fazana.

Prisotnost je tako močno odvisna od vlaganj vrste v naravno okolje, glavni omejitveni dejavnik dviga številčnosti je lisica in ostale vrste malih zveri, ki jim z »dodatno« prehransko ponudbo še povečujemo vpliv, ne samo na številčnost fazana, pač pa tudi na ostalo malo divjad in zavarovane vrste.

Fazana so zadnja desetletja močno prizadeli številni agrotehnični ukrepi, ki povzročajo krčenje remiznih površin, te pa pomenijo enega temeljnih dejavnikov ohranitve vrste. Z uporabo herbicidov, pesticidov, fungicidov in s krčenjem omejnikov so gojitveni ukrepi za ohranitev te vrste alohtone ptice bolj ali manj neuspešni.

Trenutno stanje v okolju, primernem za to divjad, je neugodno, vendar je v zadnjih letih opazen določen premik v pozitivni smeri. Ekstenzivne, okolju prijaznejše metode kmetovanja nudijo ugodnejše pogoje za ohranitev in mogoče tudi številčno in prostorsko povečanje populacije.

Ocena stanja populacije je na osnovi povedanega zelo težka in nezanesljiva. Predvsem zaradi vlaganj in evidenc o stanju žal ne vemo kaj dosti. Najbolj verjetna je trditev, da je minimalni odstrel v loviščih, kjer se ne vlaga, pravi odraz številčnosti.

7.16.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je z izboljšanjem življenjskega okolja povečati številčnost. To je edini način in ima absolutno prednost pred doseljevanjem, dodajanjem divjadi iz umetne vzreje

7.16.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

- Lovišča, ki imajo primerne pogoje in prostorske možnosti naj urejajo, vzdržujejo in širijo obseg remiznih površin ter izvajajo minimalna vlaganja. Hkrati s tem je nujno potrebno uravnavati številčnost tistih plenilcev, katere je dovoljeno loviti in s tem vzpostavljati primerne medvrstne odnose živalskih vrst v okolju.
- Umetna vzreja in dodajanje fazana brez pripravljenih ustreznih površin ne koristi ohranitvi naravnih populacij. V bodoče je potrebno stroške nabave in vlaganj v lovišča preusmerjati v ureditev habitatov, kar fazanu zagotavlja dolgoročno ohranitev.
- Doseljevanje, dodajanje fazana se lahko izvaja le v tistih predelih znotraj lovišča, kjer naravnega fazana ni.
- Dodajanje fazana v lovišče neposredno pred lovom je prepovedano. Način dodajanja mora biti opredeljen z letnim načrtom lovišča. Fazana se dodaja v spolnem razmerju 1 fazan : 4 fazanke, ko gre za vlaganje odraslih živali. Ob vlaganju kebkov in nedoraslih živali to razmerje ni predpisano. Določiti je potrebno lokacijo izpusta in način varovanja.
- Dodajanje fazana se po predlogu upravljalcev lovišč načrtuje okvirno z letnim lovsko upravljalskim načrtom in mora upoštevati določila veljavne zakonodaje (Zakon o ohranjanju narave Ur.l.RS 56/99 (UPB 96/04); Zakon o zaščiti živali ur.l.RS 98/99 (UPB 20/04)). Na isti površini lovišča se lov naravnega fazana praviloma vrši samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lov na naravnega fazana, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine namenjene

izvajanju lova in t.i. »mirnih con« brez lova se letno menjajo. Upravljevec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča. V primeru dodajanja fazana se lov na istih površinah lahko ponavlja.

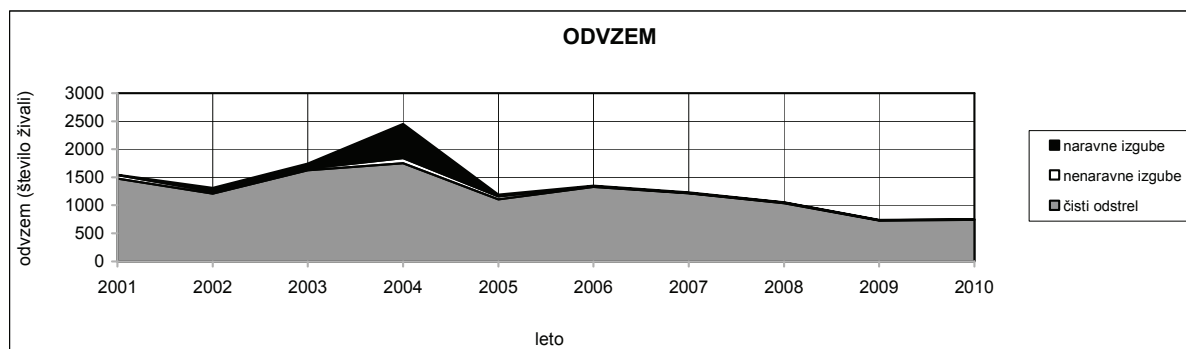
- V loviščih, ki ne vlagajo fazana, se kot načrt upošteva predlog lovskih družin. Tu načrtovane višine odvzema ni potrebno dosežati, preseganje je dovoljeno do 30%.
- V loviščih, ki dodajajo fazana, je dovoljen maksimalen odvzem v višini 50% od vložka. Tu načrtovane višine odvzema ni potrebno dosežati, preseganje pa ni dovoljeno.
- Uravnavanje številčnosti populacij malih zveri in vrst iz družine vranov, katere je dovoljeno loviti, je poglobljen pogoj za smotrno upravljanje s fazanom. Med pomembne ukrepe za ohranjanje habitatov je potrebno omeniti prepoved sežiganja nekošenih travnih površin, trstičij in krčenje grmovne podrasti z ognjem v spomladanskem času. Načrtuje naj se tudi snovanje krmnih njiv za fazana in druge vrste male divjadi, ki povečujejo ponudbo hrane v zimskem času, nudijo ustrezno kritje pozimi in v času valjenja oz. vzgoje mladičev.
- Lovišča, ki načrtno upravljajo s fazanom, naj izvajajo zimsko krmljenje na krmiščih, ki jih locirajo sredi primernih remiznih površin. Z zimskim krmljenjem je potrebno pričeti pravočasno, torej že v jesenskem času. Krmišča je potrebno izdelati na način, ki preprečuje, da bi srnjad zaužila večino položene hrane.

Preglednica 20: Pregled podatkov o fazanu za obdobje 2001 - 2010

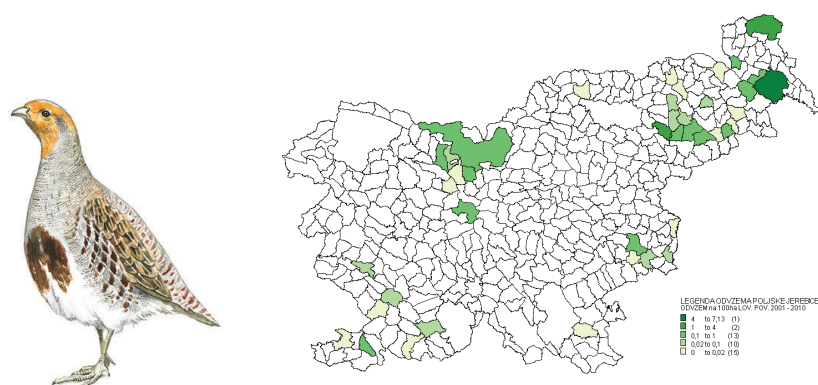
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	1548	1312	1747	2452	1189	1351	1229	1051	740	750	13369
načrt - skupaj	1192	1293	1200	1200	1600	1600	1238	1677	1142	938	13080
odstrel in izgube / načrt	129,9	101,5	145,6	204,3	74,3	84,4	99,3	62,7	64,8	80,0	102,2

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	62	37	27	87	54	11	12	5	6	4	305	26,5
naravne izgube	9	68	91	614	31	11	7	6	5	4	846	73,5
skupaj izgube	71	105	118	701	85	22	19	11	11	8	1151	100,0
% izgub	4,6	8,0	6,8	28,6	7,1	1,6	1,5	1,0	1,5	1,1	8,6	
čisti odstrel	1477	1207	1629	1751	1104	1329	1210	1040	729	742	12218	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan		16	5	9	3	4	6		2		45	3,9
2 bolezen				450							450	39,1
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	32	27	27	57	50	11	12	5	6	4	231	20,1
5 železnica											0	0,0
6 plenilci	9	52	86	155	28	7	1	6	3	4	351	30,5
7 psi		10		5	4						19	1,7
8 kosilnica	30			25							55	4,8
9 garje											0	0,0

7.17 POLJSKA JEREBICA (*Perdix perdix* L.)

7.17.1 Prostorski okviri obravnave

Poljska jerebica je v LUO redka vrsta divjadi. Pojavlja se v redkih in posameznih kitah v izrazito ravninskem delu LUO, na Dravskem polju in v Pesniški dolini.

7.17.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Resnejše upravljanje s to vrsto se je začelo v letu 2006, ko smo prvič pričeli z načrtovanjem odvzema, pred tem za to ni bilo upravičenih razlogov. Uredba o določitvi divjadi in lovnihi dob iz leta 2004 (Uradni list RS, št. 101/2004) določa, da je divjad le gojena poljska jerebica.

Realizacija odvzema za to obdobje znaša 104% in je bila najslabša v lanskem letu – 28%.

Zadnja leta upravljavci lovišč posvečajo kar precejšno pozornost vlaganjem v življenjsko okolje te vrste in tako se stanje na tem področju postopno izboljšuje.

7.17.3 Ocena stanja populacije

Številčnost se lahko poveča samo z izboljšanjem življenjskega okolja, prostora pri čemer izgleda, da bodo evropske subvencije krepko prispevale k temu (kolobar). Že danes pa so na območju Dravskega polja in v Pesniški dolini opazne številne kite.

7.17.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj je tako povečati številčnost, da se bodo sčasoma lahko lovile tudi jerebice iz narave.

7.17.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Lov poljske jerebice je z ZDLov-1 omejen samo na predhodno doseljeno, dodano divjad. Doseljevanje, dodajanje poljske jerebice se lahko izvaja le tam, kjer naravne jerebice ni in kjer so ustrezne življenjske razmere.

Dodajanje poljske jerebice se po predlogu upravljavcev lovišč načrtuje okvirno z letnim lovsko upravljavskim načrtom in mora upoštevati določila veljavne zakonodaje (Zakon o ohranjanju narave Ur.l.RS 56/99 (UPB 96/04); Zakon o zaščiti živali ur.l.RS 98/99 (UPB 20/04)).

Načrtuje se lahko odvzem največ 25% dodanih jerebic iz umetne vzreje.

Upravljanje številčnosti populacij malih zveri in vrst iz družine vranov je poglavitni pogoj za smotrno upravljanje s vsemi vrstami male divjadi, torej tudi poljske jerebice. Med pomembne ukrepe za ohranjanje habitatov je potrebno omeniti prepoved sežiganja nekošenih travnih površin, trstičij in krčenje grmovne podrasti z ognjem v spomladanskem času. Načrtuje naj se tudi snovanje krmnih njiv za poljsko jerebico in druge vrste male divjadi, ki povečujejo ponudbo hrane v zimskem času, nudijo ustrezno kritje pozimi in v času valjenja oz. vzgoje mladičev.

Lovišča, ki načrtno upravljajo s poljsko jerebico, naj izvajajo zimsko krmljenje na krmiščih, ki jih locirajo sredi primernih remiznih površin. Z zimskim krmljenjem je potrebno pričeti pravočasno, torej že v jesenskem času. Krmišča je potrebno izdelati na način, ki preprečuje, da bi srnjad zaužila večino položene hrane.

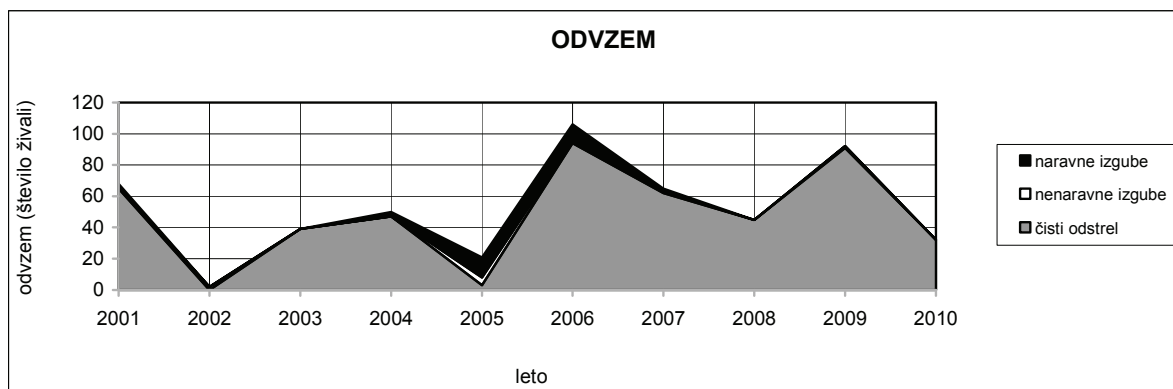
V primeru večje količine snega in dolgotrajnejše snežne odeje, je nujen ukrep tudi pluženje ustreznih zelenih površin (trave, ozimna žita,...).

Preglednica 21: Pregled podatkov o poljski jerebici za obdobje 2001 - 2010

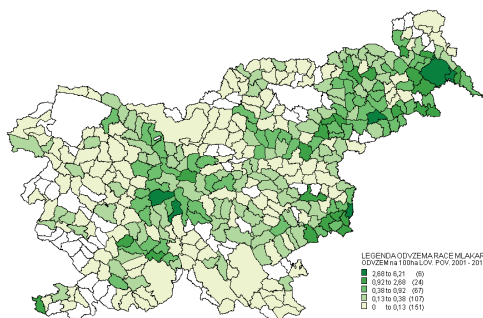
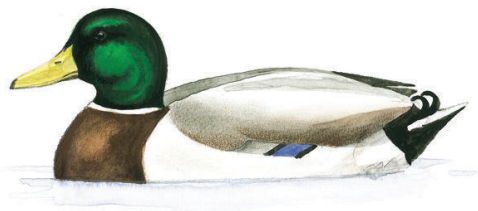
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	68	2	39	50	21	106	65	45	92	32	520
načrt - skupaj						100	67	92	124	116	499
odstrel in izgube / načrt						106,0	97,0	48,9	74,2	27,6	104,2

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	1	2	0	0	5	1	1	0	1	0	11	26,2
naravne izgube	2	0	0	3	13	11	2	0	0	0	31	73,8
skupaj izgube	3	2	0	3	18	12	3	0	1	0	42	100,0
% izgub	4,4	100,0	0,0	6,0	85,7	11,3	4,6	0,0	1,1	0,0	8,1	
čisti odstrel	65	0	39	47	3	94	62	45	91	32	478	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan						7					7	16,7
2 bolezen						1					1	2,4
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	1	2			3	1	1		1		9	21,4
5 železnica											0	0,0
6 plenilci	2			3	13	3	2				23	54,8
7 psi					2						2	4,8
8 kosilnica											0	0,0
9 garje											0	0,0

7.18 RACA MLAKARICA (*Anas platyrhynchos* L.)

7.18.1 Prostorski okviri obravnave

Prisotnost race mlakarice oziroma gostota v območju je odvisna predvsem od vodnih površin. Največja številčnost je v loviščih lovskih družin, ki ležijo neposredno ob reki Dravi in Pesnici ter ob večjih stoječih vodah (Trojiško jezero, Radehova, Komarnik, Perniško jezero, ribniki v Račah in na Ješenci). V ostalih loviščih je številčnost race mlakarice manjša.

7.18.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Načrt odvzema je bil realiziran v višini 95% (od 68% do 123%). Pokazalo pa se je, da je odvzem bolj odvisen od številčnosti race mlakarice, in od interesa za izvajanje lova kot pa od načrtovanja. Lovci začnejo loviti raco na skupnih lovih v sredini septembra pa do konca oktobra. Na teh skupnih lovih se upleni 80% vseh rac, največ pa je odvisno števila lovcev in od števila rac, ki se trenutno nahajajo na vodni površini. Izven tega obdobja se lov večinoma izvaja na prelet.

Z lovom in normalno intenziteto se številčnosti race mlakarice ne da ogroziti.

Med težko ugotovljivimi izgubami prevladujejo izgube zaradi zveri in ujed.

7.18.3 Ocena stanja populacije

Številčnost race mlakarice je velika in v tem trenutku še stabilna, na njo pa lahko najbolj vpliva pojav kakšnih nalezljivih bolezni (ptičja gripa) ali pa morebitno večje onesnaženje tekočih voda, predvsem v zimskem času. Z lovom se upleni manj kot 5% vseh rac mlakaric.

7.18.4 Cilj upravljanja s populacijo

Cilj upravljanja ohranitev obstoječe številčnosti, pri čemer z obstoječim načinom lova ne smemo pomembno vplivati na številčnost. Ta cilj se je v preteklosti dosegal z že omenjenim ekstenzivnim načinom lova in tudi v bodoče bo zelo verjetno podobno.

7.18.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Dodajanje rac na naravne vodotoke praviloma ni dovoljeno.

Dodajanje rac je izjemoma dovoljeno v njim primerno okolje, na lokacijah in področjih urejenih za revitalizacijo populacije in za namene lova rac.

Dodajanje race mlakarice se po predlogu upravljalcev lovišč načrtuje okvirno z letnim lovsko upravljavskim načrtom in mora upoštevati določila veljavne zakonodaje (Zakon o ohranjanju narave Ur.l.RS 56/99 (UPB 96/04); Zakon o zaščiti živali ur.l.RS 98/99 (UPB 20/04).

Lov na raco mlakarico na posebnih varstvenih območjih (območja Natura 2000) in območjih naravnih vrednot mora biti skladen z naravovarstvenimi usmeritvami, ki veljajo za to območje in so priloga načrta.

Lov na raco mlakarico se lahko na določenih predelih območja zaradi varstva rac in ostalih vodnih ptic pred vznemirjenjem, omeji na največ dva dni na teden, ki jih za vsako leto določi upravljavec lovišč.

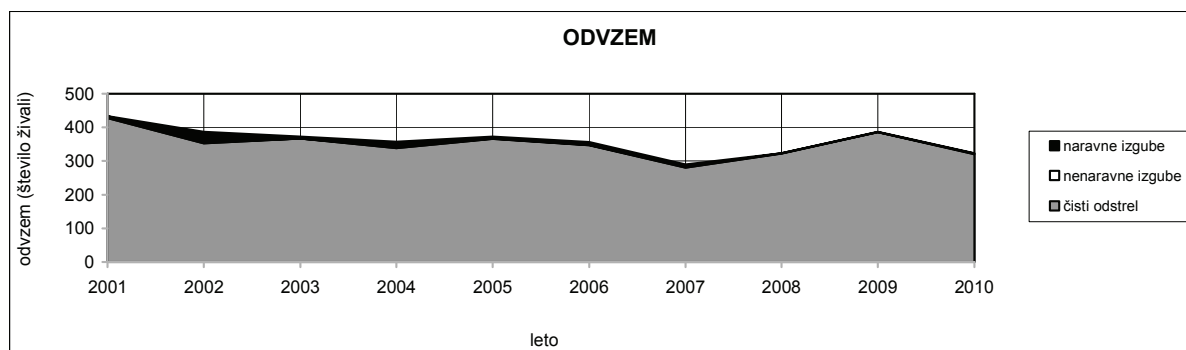
Načrtovan odvzem race mlakarice v LUO je dovoljeno presegati za 30 %, višine načrta odvzema pa ni potrebno dosegati.

Preglednica 22: Pregled podatkov o raci mlakarici za obdobje 2001 - 2010

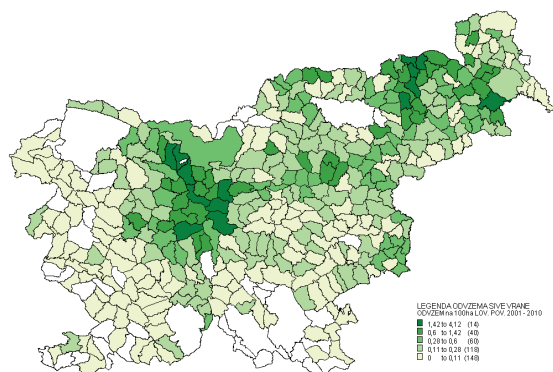
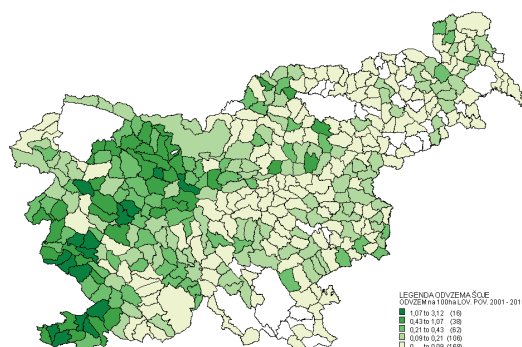
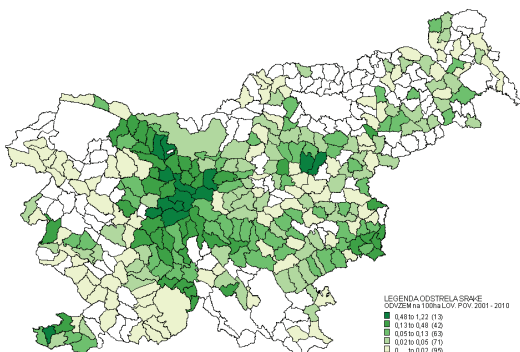
Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
skupaj odstrel in izgube	434	387	373	358	373	356	290	323	387	323	3604
načrt - skupaj	354	357	357	357	352	373	427	348	390	464	3779
odstrel in izgube / načrt	122,6	108,4	104,5	100,3	106,0	95,4	67,9	92,8	99,2	69,6	95,4

Izgube												
Kategorija / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
nenaravne izgube	6	2	0	3	1	1	2	1	0	1	17	18,1
naravne izgube	0	32	6	16	6	8	7	0	1	1	77	81,9
skupaj izgube	6	34	6	19	7	9	9	1	1	2	94	100,0
% izgub	1,4	8,8	1,6	5,3	1,9	2,5	3,1	0,3	0,3	0,6	2,6	
čisti odstrel	428	353	367	339	366	347	281	322	386	321	3510	

Vzroki izgub												
Vzrok / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj	%
1 neznan		6	6	10	1	7	4				34	36,2
2 bolezen											0	0,0
3 krivolov											0	0,0
4 cesta	6	2		3	1	1	2	1		1	17	18,1
5 železnica											0	0,0
6 plenilci		26		6	5	1	3		1		42	44,7
7 psi											0	0,0
8 kosilnica											0	0,0
10 poškodba										1	1	1,1

7.19 SRAKA (*Pica pica* L.), ŠOJA (*Garrulus glandarius* L.) in SIVA VRANA (*Corvus corone cornix* L.)

7.19.1 Prostorski okviri obravnave

Vse tri vrste je dejansko težko obravnavati enotno, vendar gre za vrste iz družine vranov, ki jim v preteklosti ni bila posvečena posebna pozornost.

Prostorsko so v lovsko upravljavskem območju razporejene vse tri vrste glede na svoje osnovne življenjske potrebe:

- SRAKA – v ravninskem delu območja, v območju živih mej in manjših gozdičkov sredi kulturne krajine;
- ŠOJA – v bolj gozdnatih delih območja;
- SIVA VRANA – številčna na celotnem območju, najbolj pa v ravninskem predelu.

7.19.2 Upravljanje v preteklem deset letnem obdobju

Realizacija načrtovanih ukrepov v populacije omenjenih vrst lovnih vrst ptic v LUO je zadovoljiva, še posebej je potrebno izpostaviti odvzem sive vrane. Trend naraščanja odstrela po letu 2006 je konstanten in ne kaže, da bi se v zadnjem letu kaj umiril. Upravljanje s populacijo sivo vrane je problematično, ker je njena številčnost močno naraščajoča, s tem pa je vpliv vrste v okolju dostikrat negativno izražen. Pogosto beležimo škode na nepremičninah, kmetijskih kulturah in objektih, populacijah nekaterih živalskih vrst in celo na človeku. Rast populacije je nedvomno pogojena z biologijo in ekologijo vrste in porušenim razmerjem v odnosu do prehranskih virov. V preteklih letih se je obravnavalo kar nekaj primerov škod po sivi vrani na nelovnih površinah (silosi krme, stanovanjski objekti,...) kakor tudi na lovnih površinah.

7.19.3 Ocena stanja populacije

Siva vrana je v območju sorazmerno zelo številčna vrsta. Je vrsta odrte kmetijske krajine, precejšen del leta živi skupinsko in se prehranjuje na obsežnih poljih v ravnini. V preteklih desetletjih se je v območju njena populacija močno povečala. Razlog za to leži tudi v upadu nekdanjega intenzivnega lova, predvsem pa v njeni prilagodljivosti in povečani ponudbi raznovrstne. prehrane. Isti populacijski trendi so znani tudi za sosednje dežele.

Šoja se številčno ohranja na istem nivoju, prostorsko je ta vrsta vezana na območja gozdne krajine, kjer je številčno dobro zastopana.

Sraka je manj številna kot pred desetletji. Ta vrsta se je ohranila (naselila) v naseljih in njihovi neposredni bližini.

Dosedanji lov ni imel vpliva na številčnost populacije sive vrane, zato tudi v bodoče ni pričakovati njenega bistvenega zmanjšanja.

7.19.4 Cilj upravljanja s populacijo

Ohranitev vseh omenjenih vrst. V okviru tega pa je zaželeno bistveno zmanjšanje trenutne številčnosti sive vrane in ohranitev številčnosti srake in šoje.

7.19.5 Usmeritve za upravljanje s populacijo

Odvzem se načrtuje za vsako vrsto posebej.

Odvzem se načrtuje le s skupno višino, dodatne omejitve po spolni in starostni strukturi niso potrebne.

Pri upravljanju s sivo vrano se smiselno upoštevajo določila Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano v Sloveniji.

Dopustna odstopanja v realizaciji od načrta po loviščih in za LUO za sivo vrano je po višini navzdol do - 30%, odstopanje navzgor je v višini do + 100% načrtovanega številčnega odvzema.

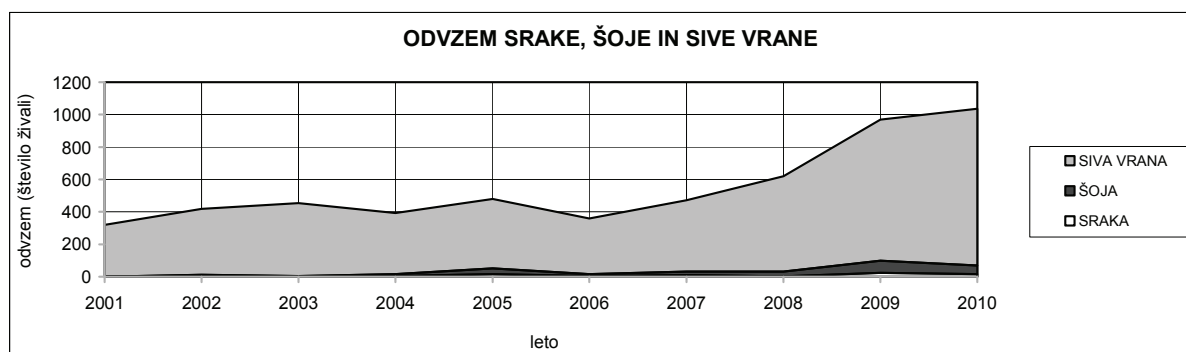
Za lovišča, ki imajo načrt odvzema do vključno 10 kosov sive vrane, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija - 3 kose, navzgor pa je preseganje realizacije možno do 100% načrtovanega števila.

Načrtuje se lahko tudi lov srake in šoje in sicer prvenstveno za primere, ko ti dve vrsti povzročata škodo na človekovem premoženju. Zmeren lov srake in šoje je dovoljen tudi na jesenskih lovih na malo divjad.

Vodenje evidence odvzema ločeno po vrstah.

Preglednica 23: Pregled podatkov o sraki, šoji in sivi vrani za obdobje 2001 – 2010

Odstrel in izgube											
Odstrel in izgube / leto	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	skupaj
SRAKA			1	5	16	3	9	1	25	16	76
ŠOJA		12	3	11	36	14	24	30	75	55	260
SIVA VRANA	321	407	450	378	429	343	439	589	869	965	5190
SKUPAJ ODSTEL IN IZGUBE	321	419	454	394	481	360	472	620	969	1.036	5526
NAČRT - SKUPAJ	300	540	351	418	387	605	630	650	957	1.111	5949
ODSTREL/NAČRT	107,0	77,6	129,3	94,3	124,3	59,5	74,9	95,4	101,3	93,2	92,9

8 ZAKLJUČEK

Glavni razlog za izdelavo tretjega dolgoročnega lovsko upravljavskega načrta je v spremembi zakonodaje na gozdarskem in lovskem področju. Zakon o gozdovih ZG (Uradni list RS, št. 30/1993, 13/1998, 67/2002, 110/2007) in Zakon o divjadi in lovstvu ZD Lov-1 (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06-odločba US U-I-98/04, 17/08) določata, da se dolgoročni načrt lovsko upravljavskega območja in dolgoročni načrt gozdnogospodarskega območja pripravita kot skupen gozdnogospodarski in lovsko upravljavski načrt območja. Posledično je spremembama obeh zakonov sledil tudi sprejem podzakonskega akta t.j. Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo, ki natančneje določa sestavo in način sprejemanja načrta.

Leta 2000 je bil izdelan prvi desetletni lovskogojitveni načrt za Slovensko Goriško lovsko gojitveno območje za obdobje 2001 - 2010. Ustanovitev Slovensko Goriškega lovsko upravljavskega območja je zahtevalo izdelavo novega dolgoročnega načrta, tokrat dolgoročnega načrta za X. Slovensko Goriško LUO za obdobje 2007 - 2016.

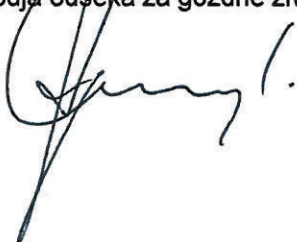
Sprejem Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo je zahteval izdelavo novega Lovsko upravljavskega načrta za X. Slovensko Goriško LUO za obdobje 2011-2020.

V načrtu so zajete vse vsebine iz Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo.

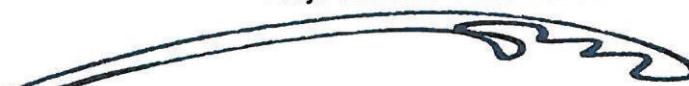
Vsem sodelavcem, ki so kakorkoli sodelovali pri izdelavi načrta, se najlepše zahvaljujem.

Maribor, marec 2012

Izidor Čojzer, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja oddelka za gozdne živali in lovstvo

mag. Jožef Mrakič, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja območne enote Maribor

Marko Jonožovič, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja oddelka za gozdne živali in lovstvo

Jošt Jakša, univ. dipl. inž. gozd.
v.d. Direktor Zavoda za gozde Slovenije

9 PRILOGE

9.1 Zavarovana območja z varstvenimi režimi - točke

EVID. ŠT.	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM
324	Kovačeva tisa v Križeči vasi št. 11	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bist	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
427	Dob v Prepužu	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bist	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
445	Bukve v Vrholah	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bist	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
676	Hotinja vas - Ribnik - zoološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za zoološko naravno vrednoto

EVID. ŠT.	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM
681	Loka pri Rošnji - rastišče Rakitovca ob Miklavškem potoku - botanični naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za botanično naravno vrednoto
682	Duplek - rastišči rakitovca - botanični naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za botanično naravno vrednoto
702	Zrkovci - lipa na polju - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
711	Hotinja vas lipa na polju - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
718	Šantlova bukev - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
753	Zgornji Duplek - Dob - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
757	Vodolska smreka - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto

EVID. ŠT.	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM
778	Šober - Grmov pravi kostanj - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
783	Sredma, Pajtljerjeva tisa - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
784	Sredma - Verdonikova tisa - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
785	Sredma, Klužerova tisa - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
790	Rošpoh - Slanova tisa - dendrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
791	Zgornji Duplek - Podzemska jama - geomorfološki in zoološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Varstveni režim za dendrološko naravno vrednoto
1661	Mariborski otok na Dravi	naravni spomenik	Odločba o zavarovanju Mariborskega otoka na Dravi	(Uradni list LRS, št.13/51)	Varstveni režim za botanično, zoološko naravno vrednoto

9.2 Zavarovana območja z varstvenimi režimi - območja

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
689	Dragučova - gozd naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Potrebno je ohranjati tipično podobo gozda in pestrost vrst v njem. Prepovedani so goloseki in krčitve ter vnašanje rastišču tujih drevesnih vrst.	1,6
675	Podova - ribniki v Grajevniku - zoološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Varstveni režim za zoološko naravno vrednoto.	4,7
687	Dupleški log - gozd naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Ohranjati je potrebno tipično podobo gozda in pestrost vrst v njem. Prepovedani so goloseki in krčitve ter vnašanje rastišču tujih drevesnih vrst. - V gozdu je potrebno ohranjati posamezna stara in suha drevesa za ptice duplarice.	14,6
688	Stražun - gozd naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Prepovedano je: - spreminjati obstoječe kulture - steljarjenje - kurjenje ognja na mestih, ki za to niso določena - promet z vsemi vozili izven javnih prometnih površin razen z vozili, ki opravljajo prevoze v zvezi z gospodarjenjem z gozdom.	189,7
662	Meljski hrib	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Varstveni režim za geomorfološko, zoološko in botanično naravno vrednoto	6,5

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
278	Krajinski park Žabjek	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Prepovedano je: - graditi večja urbana naselja, počitniške hišice, naselja počitniških hišic, turistična središča in industrijske objekte, - graditi objekte, ki niso usklajeni z lokalnimi značilnostmi urbanizacije, arhitekture in stavbarstva, - urejati in vzdrževati vodne površine na način, ki ni v skladu z njihovimi ekološkimi in krajinsko- estetskimi značilnostmi, - posegati v kmetijsko zemljišče tako, da se s tem bistveno spremeni izgled krajine, - uporabljati agrokemična sredstva za zatiranje in uničevanje rastlin in živali zunaj obdelovalnih površin, - v gozdovih sekati na golo in vnašati neavtohtone rastlinske vrste, - naseeljevanje tujih rastlinskih in živalskih vrst v prosto naravo.	175,5
276	Krajinski park Boč-Donačka gora	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za botanično naravno vrednoto.	2150,7
674	Rački ribniki - ornitološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Prepovedano je: - loviti, preganjati in uničevati prostoživeče ptice - približevati se gnezdiščem in prostorom, kjer se živali zadržujejo, hranijo in razmnožujejo - odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije (razen košnja nasipa) - povzročati hrup, eksplozije ali vibracije - umetno osvetljevati živali, njihova gnezdišča in bivališča.	50,2

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
659	Krajinski park Jareninski dol	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Prepovedano je: - graditi izven strnjenih naselij - graditi objekte, ki niso usklajeni z lokalnimi značilnostmi urbanizacije, arhitekture in stavbarstva - posegati v kmetijsko zemljišče tako, da se s tem bistveno spremeni izgled krajine - naseljevanje tujih rastlinskih in živalskih vrst v prosto naravo	469,0
655	Krajinski park Drava	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Prepovedano je: - graditi zgradbe v poplavnem pasu reke Drave, - posegati v kmetijsko zemljišče tako, da se s tem bistveno spremeni izgled krajine, - v gozdovih sekati na golo in vnašati neavtohtone rastlinske vrste - naseljevanje tujih rastlinskih in živalskih vrst v naravo - trajno odstranjevanje drevesno in grmovno vegetacijo izven gozdov	2174,6
661	Naravni in gozdni rezervat Zlatoličje	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Prepovedano je postavljanje solic, gradnja obor ter drugih objektov in vnašanje alohtonih vrst.	122,2
670	Požeg - vodna akumulacija - ornitološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št.17/92)	Prepovedano je: - loviti, preganjati in uničevati prostoživeče ptice - približevati se gnezdiščem in prostorom, kjer se živali zadržujejo, hranijo in razmnožujejo - odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije (razen košnja nasipa) - povzročati hrup, eksplozije ali vibracije- umetno osvetljevanje živali, njihova gnezdišča in bivališča.	24,1

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
672	Rače - Turnovi ribniki - botanični in zoološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Prepovedano je: - loviti, preganjati in uničevati prostoživeče ptice - približevati se gnezdiščem in prostorom, kjer se živali zadržujejo, hranijo in razmnožujejo - odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije (razen košnja nasipa) - povzročati hrup, eksplozije ali vibracije - umetno osvetljevati živali, njihova gnezdišča in bivališča.	7,5
673	Brezje - Ptičji gozd, Gaj - ornitološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Ohranjajo se posamezna stara in suha drevesa za ptice duplarice	4,6
671	Miklavž - izvir in ribniki - hidrološki, zoološki in botanični naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Varstveni režim za hidrološko naravno vrednoto, botanično naravno vrednoto, zoološko naravno vrednoto.	18,9

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
657	Krajinski park Rački ribniki - Požeg	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Prepovedano je: - loviti, preganjati in uničevati prostoživeče ptice - približevati se gnezdiščem in prostorom, kjer se živali zadržujejo, hranijo in razmnožujejo - odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije (razen košnja nasipa) - povzročati hrup, eksplozije ali vibracije - umetno osvetljevati živali, njihova gnezdišča in bivališča.	459,0
656	Krajinski park Kamenščak - Hrastovec	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Prepovedano je: - graditi izven strnjenih naselij, - graditi objekte, ki niso usklajeni z lokalnimi značilnostmi urbanizacije, arhitekture in stavbarstva, - posegati v kmetijsko zemljišče tako, da se s tem bistveno spremeni izgled krajine, - naseljevanje tujih rastlinskih in živalskih vrst v prosto naravo.	848,4
685	Zgornji Duplek - kamnolomi litotamnijskega apnenca - geološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Varstveni režim za geološko naravno vrednoto.	0,5

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
678	Perniško jezero - zoološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Prepovedano je: - loviti, preganjati in uničevati prostoživeče ptice - približevati se gnezdiščem in prostorom, kjer se živali zadržujejo, hranijo in razmnožujejo - odstranjevanje ali spreminjanje vegetacije (razen košnja nasipa) - povzročati hrup, eksplozije ali vibracije - umetno osvetljevati živali, njihova gnezdišča in bivališča.	136,3
669	Ostanki stare struge Pesnice pri Pernici - zoološki in botanični naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)		2,6
802	Mariborski otok - površinsko geomorfološki in botanični naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Varstveni režim za geomorfološko naravno vrednoto	7,7
281	Gozdni rezervat Cigonca	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bist	(Uradni list RS, št. 21/92)	Varstveni režim za ekosistemsko naravno vrednoto.	185,2

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
313	Požeg, zadrževalnik visokih voda	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bist	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za zoološko, botanično naravno vrednoto.	26,7
658	Krajinski park Mariborsko jezero	krajinski park	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Prepovedano je: - graditi izven strnjenih naselij - graditi objekte, ki niso usklajeni z lokalnimi značilnostmi urbanizacije, arhitekture in stavbarstva - posegati v kmetijsko zemljišče tako, da se s tem bistveno spremenijo izgled krajine - naseljevanje tujih rastlinskih in živalskih vrst v prosto naravo - voziti se po Dravi s plovili na motorni pogon.	200,2
660	Naravni rezervat Struga	naravni rezervat	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Varstveni režim za hidrološko, zoološko in botanično naravno vrednoto.	10,1
667	Drava - stara struga, hidrološki naravni spomenik	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti na območju občine Maribor	(Medobčinski uradni vestnik, št. 17/92)	Varstveni režim za hidrološko naravno vrednoto.	268,0
315	Dravinja, ostanki stare struge	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za zoološko, botanično, hidrološko naravno vrednoto.	3,5

EVID. ŠT	IME	STATUS	PREDPIS	OBJAVA	VARSTVENI REŽIM	POV. (ha)
462	Park pri graščini v Selah (Frajštajn)	spomenik oblikovane narave	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za oblikovano naravno vrednoto.	0,7
314	Glinokopna jezera pri Pragerskem, ribniki	naravni spomenik	Odlok o razglasitvi naravnih znamenitosti in nepremičnih kulturnih ter zgodovinskih spomenikov na območju občine Slovenska Bistrica	(Uradni list RS, št.21/92)	Varstveni režim za zoološko, botanično naravno vrednoto.	15,9

9.3 Naravne vrednote z varstvenimi režimi

IDENT. ŠT.	IME	ZVRST	KONKRETNE USMERITVE	POVRŠINA (ha)
1818V	Perniško jezero	EKOS, ZOOL	Posege, dejavnosti in aktivnosti lova se izvaja tako, da se prilagaja življenjskim ciklom divjadi. Sekanje, požiganje ali drugačno uničevanje živih mej, grmišč in s suho zarasijo poraslih površin po pašnikih, travnikih in poljih je prepovedano v času gnezdenja ptic in poleganja mladičev, med 1. marcem in 1. avgustom V času gnezdenja ptic, med 1. marcem in 1. avgustom, je prepovedano sekati zarast ob vodnih bregovih, čistiti odvodne kanale in prazniti vodna zajetja. Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.09. - 01.12.	134,6
728V	Komarnik	HIDR, BOT, ZOOL	Posege, dejavnosti in aktivnosti lova se izvaja tako, da se prilagaja življenjskim ciklom divjadi. Sekanje, požiganje ali drugačno uničevanje živih mej, grmišč in s suho zarasijo poraslih površin po pašnikih, travnikih in poljih je prepovedano v času gnezdenja ptic in poleganja mladičev, med 1. marcem in 1. avgustom V času gnezdenja ptic, med 1. marcem in 1. avgustom, je prepovedano sekati zarast ob vodnih bregovih, čistiti odvodne kanale in prazniti vodna zajetja. Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.09. - 01.12.	108,1
7267	Medvedce	BOT, ZOOL	Omeji se lov na mlakarico in ostale lovne vrste ptic med 01.09. - 01.12. Omejitev lova – buffer 250 m okrog območja naravne vrednote za lov na mlakarico med 01.09. - 01.12.	115,1
7288	Mura - mrtvi rokav	BOT, EKOS, ZOOL	Posege, dejavnosti in aktivnosti lova se izvaja tako, da se prilagaja življenjskim ciklom divjadi. Sekanje, požiganje ali drugačno uničevanje živih mej, grmišč in s suho zarasijo poraslih površin po pašnikih, travnikih in poljih je prepovedano v času gnezdenja ptic in poleganja mladičev, med 1. marcem in 1. avgustom V času gnezdenja ptic, med 1. marcem in 1. avgustom, je prepovedano sekati zarast ob vodnih bregovih, čistiti odvodne kanale in prazniti vodna zajetja.	3

9.4 Ekološko pomembna območja z varstvenimi režimi

ID	IME	POVRŠINA (ha)	KONKRETNE VARSTVENE USMERITVE
45100	Devina	525,9	Ohranja naj se omeje - predsem območje Ritoznja.
44200	Ščavniška dolina	1955,9	Na območju naj se ohranja mejice in solitarna drevesa v kmetijski krajini.
43400	Oplotnica	59,3	Na območju naj se ohranja mejice – predvsem vzhodno in južno od Partovca
45300	Medvedce	1038,1	Na območju naj se ohranja mejice in omeje.
43600	Hrastovec	2541,5	Na območju naj se ohranja mejice.
45600	Pesniška dolina	609,7	Na območju naj se ohranja mejice.
47400	Pragersko	105,3	Na območju naj se ohranja mejice.
44400	Fram	241,4	Na območju naj se ohranja mejice.
42500	Dravsko polje	2737,5	Na območju naj se ohranja mejice.
41200	Pohorje	212,6	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Pohorje.
41500	Drava - spodnja	2964,2	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Drava.
42100	Mura - Radmožanci	607,3	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Mura.
42600	Slovenske gorice - osrednji del	5525,5	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Slovenske gorice -doli
44100	Dravinjska dolina	207,3	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Dravinjska dolina.
44300	Zgornja Drava	109,7	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Zg. Drava s pritoki.
45200	Ličenca	2370,7	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Ličenca pri Poljčanah.
45400	Rački ribniki - Požeg	795,2	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Rački ribniki – Požeg. Ohranjajo se mejice in omejki.
47900	Dobrava	105,1	Veljajo usmeritve za Natura 2000 območje Dobrava.

9.5 Posebna varstvena območja (območja Natura 2000)

KODA	IME	CONA	HT/VRSTE	USMERITVE ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO NA OBMOČJU LOU	POV
SI3000146	Velenik	3-146-HT91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)	V gozdnih habitatnih tipih se zagotavlja ustrezna številčnost rastlinojede divjadi, ki bo omogočala naravno pomlajevanje v gozdu ter s tem trajnost gozdnega ekosistema, predvsem biotopske funkcije in funkcije ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti. - Alohtonih živalskih vrst naj se ne naseljuje na območja habitatnih tipov. - Dovoljena je samo sadnja rastišču primernih drevesnih vrst. - Ohranjanje naj se strukturiran gozdni rob.	267,5
SI3000148	Dobrava	3-148-HT91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)	V gozdnih habitatnih tipih se zagotavlja ustrezna številčnost rastlinojede divjadi, ki bo omogočala naravno pomlajevanje v gozdu ter s tem trajnost gozdnega ekosistema, predvsem biotopske funkcije in funkcije ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti. - Alohtonih živalskih vrst naj se ne naseljuje na območja habitatnih tipov. - Dovoljena je samo sadnja rastišču primernih drevesnih vrst. - Ohranjanje naj se strukturiran gozdni rob.	100,3

KODA	IME	CONA	HT/VRSTE	USMERITVE ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO NA OBMOČJU LOU	POV
SI3000214	Ličenca pri Poljčanah	3-214-HT9110	Bukovi gozdovi (Luzulo-Fagetum)	V gozdnih habitatnih tipih se zagotavlja ustrezna številčnost rastlinojede divjadi, ki bo omogočala naravno pomlajevanje v gozdu ter s tem trajnost gozdnega ekosistema, predvsem biotopske funkcije in funkcije ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti. - Alohtonih živalskih vrst naj se ne naseljuje na območja habitatnih tipov. - Dovoljena je samo sadnja rastišču primernih drevesnih vrst. - Ohranjanje naj se strukturiran gozdni rob.	80,2
		3-214-HT91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)		700,4
		3-214-HT91E0	Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka) (Alnus glutinosa in Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae))		1,3
SI3000217	Dravinja pri Poljčanah	3-217-HT3260	Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez Ranunculon fluitantis in Callitricho-Batrachion	Površinske in podzemne vode se ne onesnažuje, na obrežju se ne uporablja mineralnih gnojil in pesticidov, itd. - Čiščenje brežin se ne opravlja v razmnoževalnem času živali, temveč jeseni; opravlja se na način, ki najmanj poškodujejo življenjske prostore. - Ohranjajo se obvodni pasovi vegetacije. - Na območje habitatnega tipa ali v njegovo neposredno bližino (manj kot 50 m od habitatnega tipa) naj se ne postavlja novih solnic, krmišč in mrhovišč, obstoječe pa naj se postopno odstrani.	14,7
		3-217-HT3270	Reke z muljastimi obrežji z vegetacijo zvez Chenopodion rubri p.p. in Bidenton p.p.		11,1
		3-217-HT6110	Skalna travnišča na bazičnih tleh (Alysso-Sedion albi)	Na območju habitatnega tipa goličav se ne postavlja novih, lovskih prež, obstoječe pa naj se postopno odstrani.	86,5

KODA	IME	CONA	HT/VRSTE	USMERITVE ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO NA OBMOČJU LOU	POV
SI3000220	Drava	3-220-HT3150	Naravna evtrofna jezera z vodno vegetacijo zvez Magnopotamion ali Hydrocharition	Površinske in podzemne vode se ne onesnažuje, na obrežju se ne uporablja mineralnih gnojil in pesticidov, itd. - Čiščenje brežin se ne opravlja v razmnoževalnem času živali, temveč jeseni; opravlja se na način, ki najmanj poškodujejo življenjske prostore. - Ohranjajo se obvodni pasovi vegetacije. - Na območje habitatnega tipa ali v njegovo neposredno bližino (manj kot 50 m od habitatnega tipa) naj se ne postavlja novih solnic, krmišč in mrhovišč, obstoječe pa naj se postopno odstrani.	229,6
		3-220-HT3260	Vodotoki v nižinskem in montanskem pasu z vodno vegetacijo zvez Ranunculion fluitantis in Callitriche-Batrachion		130,7
		3-220-HT91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)	V gozdnih habitatnih tipih se zagotavlja ustrezna številčnost rastlinojede divjadi, ki bo omogočala naravno pomlajevanje v gozdu ter s tem trajnost gozdnega ekosistema, predvsem biotopske funkcije in funkcije ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti. - Alohtonih živalskih vrst naj se ne naseljuje na območja habitatnih tipov. - Dovoljena je samo sadnja rastišču primernih drevesnih vrst. - Ohranjanje naj se strukturiran gozdni rob.	13,4
		3-220-HT91E0	Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka) (Alnus glutinosa in Fraxinus excelsior) (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae))		414,0
		3-220-HT6210	Prioritetni HT ob prisotnosti orhidej. Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (Festuco Brometalia) (* pomembna rastišča kukavičevk)	Izvajajo se takšna raba, ki ohranja habitate grmišč in travišč: - Košnja naj se izvaja prvič po odcvetu večine travniških rastlin. Košnji naj sledi spravilo. Izvajajo naj se upočasnjena košnja od sredine navzven, vsaj 5 cm nad tlemi. - Na območju se praviloma ne gnoji, če pa že, naj se gnoji le s hlevskim gnojem. - Travnišč naj se ne požiga. - Ohranjanje in vzdrževanje naj se najmanj obstoječa dolžina linijskih vegetacijskih struktur (omejki, žive meje, protivejni pasovi, obvodna vegetacija, v kmetijski krajini). - Ohranjanje naj se strukturiran gozdni rob.	2,6

KODA	IME	CONA	HT/VRSTE	USMERITVE ZA UPRAVLJANJE Z DIVJADJO NA OBMOČJU LOU	POV
SI3000257	Rački ribniki - Požeg	3-257-HT3150	Naravna evtrofna jezera z vodno vegetacijo zvez Magnopotamion ali Hydrocharition	Posege, dejavnosti in aktivnosti lova se izvaja tako, da se prilagaja življenjskim ciklom divjadi. Sekanje, požiganje ali drugačno uničevanje živih mej, grmišč in s suho zarastjo poraslih površin po pašnikih, travnikih in poljih je prepovedano v času gnezdenja ptic in poganja mladičev, med 1. marcem in 1. avgustom V času gnezdenja ptic, med 1. marcem in 1. avgustom, je prepovedano sekati zarast ob vodnih bregovih, čisti odvodne kanale in prazniti vodna zajetja. Ohranjajo se obvodni pasovi vegetacije. Na območje habitatnega tipa ali v njegovo neposredno bližino (manj kot 50 m od habitatnega tipa) naj se ne postavlja novih solnic, krmišč in mrhovišč, obstoječe pa naj se postopno odstrani.	36,3
		3-257-HT3130	Oligotrofne do mezotrofne stoječe vode z amfibijskimi združbami razredov Litorelletea uniflorae in/ali Isoëto-Nanojuncetea		36,3
		3-257-HT91L0	Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (Erythronio-Carpinion)		287,5
SI5000010	Mura	3-257-HT91E0	Obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka) (Alnus glutinosa in Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae))	V gozdnih habitatnih tipih se zagotavlja ustrezna številčnost rastlinojede divjadi, ki bo omogočala naravno pomlajevanje v gozdu ter s tem trajnost gozdnega ekosistema, predvsem biotopske funkcije in funkcije ohranjanja naravnih vrednot in biotske pestrosti. - Alohtonih živalskih vrst naj se ne naseljuje na območja habitatnih tipov. - Dovoljena je samo sadnja rastišču primernih drevesnih vrst. - Ohranjanje naj se strukturiran gozdni rob.	36,3
		CELOTEN SPA	Vodni ptiči	Na območju naj se: - zagotovi mir okoli gnezdišč, zlasti na vznemirjanje občutljivih vrst, - zagotovi mir na najpomembnejših prezimovaliških vodnih ptic.	3,8
		CELOTEN SPA	Vodni ptiči	Na območju naj se: - zagotovi mir okoli gnezdišč, zlasti na vznemirjanje občutljivih vrst, - zagotovi mir na najpomembnejših prezimovaliških vodnih ptic.	2995,0

9.6 Kronologija izdelave načrta

Datum	Opravo
2010, ½ 2011	Ureditev baz podatkov (odvzem, dela v okolju, škode, popis objedenosti...)
November in december 2010	Zbiranje pobud zainteresirane javnosti v zvezi z ON
December 2010	Izdaja obvestila o nameri izdelave ON na MOP
Januar 2011	Priprava in uskladitev enotne predloge za tekstovni in tabelarni del ON – LUN
Marec – junij 2011	Pridobitev in uskladitev naravovarstvenih smernic z ZRSVN
21. 4. 2011	Sodelovanje na delavnici o ON na BF – Oddelku za gozdarstvo
24. 5. 2011	Dokončna izdelava in uskladitev Navodil za usmerjanje razvoja divjadi, ki so vgrajena v tekst vseh ON – LUN, s predstavniki znanstveno – raziskovalnih institucij ter Lovsko zvezo Slovenije in OZUL-i
Januar – junij 2011	Izdelava osnutkov ON – LUN in priprava poglavja o živalskem svetu ter medsebojni usklajenosti živalske in rastlinske komponente za ON - GGO
2. 6. 2011	Javna obravnava na MOP glede morebitne potrebne izdelave CPVO
Junij 2011	Pregled osnutkov ON – LUN za vseh 15 LUO na Oddelku za gozdne živali in lovstvo ter posredovanje pripombe načrtovalcem na OE ZGS;
21. 6. 2011	Določitev osnutkov ON na strokovnem svetu ZGS - prvič
24. 6. 2011	Oddaja osnutkov ON v nadaljnjo proceduro sprejemanja na MKGP in glede potrebnosti CPVO na MOP
September 2011	Pridobitev in pregled recenzijskih poročil na ON – LUN, ki so jih posredovali izbrani recenzenti s strani MKGP iz BF in GIS
September in oktober 2011	Priprava drugih osnutke načrtov ON skladno s pripombami recenzentov in priprava poročila o (ne)upoštevanju pripomb le-teh
Avgust 2011	Priprava kompandija za vse ON – LUN na ravni Slovenije
14. 9. 2011	Pridobitev odločbe MOP o nepotrebnosti CPVO za vse ON
14. 10. 2011	Določitev osnutkov ON na strokovnem svetu ZGS - drugič
17. 10. 2011	Oddaja osnutkov ON na MKGP – drugič in vloga za odreditev javnih razgrnitev
10. – 24. 11. 2011	Izpeljava enotne javne obravnave in javne predstavitve ON, skupaj s kolegi iz Oddelka za gozdno gospodarsko načrtovanje
Januar 2012	Ureditev zbirnika prispelih pripomb na ON – LUN ter opredelitev do potrebnih popravkov osnutkov načrtov, ki bodo predlagani Svetom OE ZGS v obravnavo
10. 2. 2012	Svet OE ZGS, opredelitev do pripomb na ON
23. 3. 2012	Svet ZGS, določitev predloga ON
April 2012	Oddaja ON na MKO v potrditev Vladi RS